

Crna Gora
Centar za stručno obrazovanje

**Godišnji izvještaj o kvalitetu rada
obrazovno-vaspitnih ustanova koje
realizuju stručno obrazovanje
za 2024. godinu**

SADRŽAJ

UVOD	3
------------	---

SPISAK USTANOVA U KOJIMA JE UTVRĐIVAN KVALITET	4
---	---

EVALUIRANE KLJUČNE OBLASTI OBRAZOVNO-VASPIITNOG RADA	4
---	---

PREGLED PROCJENA STANDARDA KVALITETA	5
---	---

KVALITET RADA SREDNJIH STRUČNIH I MJEŠOVITIH ŠKOLA	7
---	---

1. NASTAVA I UČENJE	7
---------------------------	---

1.1 Stručni moduli – Obrazovni programi ..	7
--	---

1.1.1 SEKTOR EKONOMIJA I PRAVO	9
--------------------------------------	---

EKONOMSKI TEHNIČAR:	9
---------------------------	---

PRAVNO-ADMINISTRATIVNI TEHNIČAR:	12
--	----

1.1.2 SEKTOR INŽENJERSTVO	13
---------------------------------	----

AUTOMEHANIČAR:	13
----------------------	----

AUTOELEKTRIČAR:	16
-----------------------	----

ELEKTROINSTALATER:	17
--------------------------	----

ELEKTROTEHNIČAR ELEKTRONIKE:	18
------------------------------------	----

ELEKTROTEHNIČAR ZA RAZVOJ VEB I MOBILNIH APLIKACIJA: ..	19
---	----

CNC OPERATER:	21
---------------------	----

INSTALATER TERMOTEHNIČKIH SISTEMA:	22
--	----

MEHANIČAR ENERGETSKIH POSTROJENJA:	24
--	----

TEHNIČAR MEHATRONIKE:	25
-----------------------------	----

TEHNIČAR AUTOMEHATRONIKE:	26
---------------------------------	----

TEHNIČAR ZA DIZAJN I KOMPJUTERSKO KONSTRUISANJE U	
---	--

MAŠINSTVU:	27
------------------	----

ZAVARIVAČ:	28
------------------	----

1.1.3 SEKTOR SAOBRAĆAJ I KOMUNIKACIJE	
---------------------------------------	--

29	
----	--

BRODOMAŠINSKI TEHNIČAR:	29
-------------------------------	----

NAUTIČKI TEHNIČAR:	31
--------------------------	----

SAOBRAĆAJNO-TRANSPORTNI TEHNIČAR	33
--	----

TEHNIČAR ZA ŠPEDICIJU, CARINU I ORGANIZACIJU	
--	--

TRANSPORTA	34
------------------	----

TEHNIČAR DRUMSKOG SAOBRAĆAJA:	35
-------------------------------------	----

VOZAČ MOTORNOG VOZILA:	36
------------------------------	----

1.1.4 SEKTOR POLJOPRIVREDA, PREHRANA I	
--	--

VETERINA	37
----------------	----

PEKAR	37
-------------	----

POLJOPRIVREDNI TEHNIČAR:	38
--------------------------------	----

PREHRAMBENI TEHNIČAR	39
----------------------------	----

PROIZVOĐAČ PREHRAMBENIH PROIZVODA	40
---	----

1.1.5 SEKTOR TRGOVINA, UGOSTITELJSTVO,	
--	--

TURIZAM	42
---------------	----

HOTELSKO-TURISTIČKI TEHNIČAR:	42
-------------------------------------	----

KONOBAR	44
---------------	----

KUVAR	46
-------------	----

TEHNIČAR PRODAJE/ PRODAVAČ	47
----------------------------------	----

1.1.6 SEKTOR ZDRAVSTVO I SOCIJALNA	
------------------------------------	--

ZAŠTITA	49
---------------	----

FARMACEUTSKI TEHNIČAR	49
-----------------------------	----

FIZIOTERAPEUTSKI TEHNIČAR	51
---------------------------------	----

KOZMETIČKI TEHNIČAR	53
---------------------------	----

ZDRAVSTVENO-LABORATORIJSKI SANITARNI TEHNIČAR	54
---	----

ZDRAVSTVENI TEHNIČAR	56
----------------------------	----

ZUBNI TEHNIČAR I STOMATOLOŠKI ASISTENT	58
--	----

1.1.7 OPŠTA ZAPAŽANJA, ZAKLJUČCI I	
------------------------------------	--

PREPORUKE:	60
------------------	----

2. UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE ŠKOLOM	61
---	----

3. ETOS ŠKOLE	63
---------------------	----

4. OBRAZOVNA POSTIGNUĆA	65
-------------------------------	----

5. PODRŠKA UČENICIMA	68
----------------------------	----

KOMENTARI I ZAKLJUČCI	70
-----------------------------	----

UVOD

Pravilnikom o sadržaju, oblicima i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama¹ (Član 27) definisano je da Centar za stručno obrazovanje sačinjava godišnji izvještaj o utvrđivanju kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama i dostavlja ga nadležnom Ministarstvu².

Zavod za školstvo kao organ uprave utvrđuje kvalitet realizacije standarda obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama, radi na unapređenju obrazovno-vaspitnog rada, analizi i razvoju obrazovnog sistema u Crnoj Gori.

Svrha izrade Godišnjeg izvještaja je da:

- informiše prosvjetne institucije: Ministarstvo prosvjete, Nacionalni savjet za obrazovanje, Prosvjetnu inspekciju, Ispitni centar, Zavod za školstvo, kao i NVO sektor i širu javnost o kvalitetu rada ustanova na godišnjem nivou;
- ukaže na prednosti i nedostatke objektivnom i cjelovitom procjenom kvaliteta rada obrazovno-vaspitnih ustanova u kojima je izvršena eksterna evaluacija;
- obrazovnim i stručnim ustanovama, kao i kreatorima obrazovne politike pruži relevantne smjernice (preporuke) za unapređenje i obezbjeđenje kvaliteta;
- analizira razvoj i postignuća (napredak ili regresiju) po vrstama i nivoima obrazovanja u odnosu na prethodnu godinu;
- obezbijedi relevantnu bazu podataka drugim odsjecima u Centru.

Izvještajem su obuhvaćeni: osnovna statistika, evaluirane ključne oblasti, pregled postignuća po nivoima obrazovanja, nadzorisanе ustanove u 2024. godini i pregled prednosti, nedostataka i preporuka po tipovima nadzorisanih ustanova.

¹ "Službeni list Crne Gore", br. 111/20

² U godišnjem izvještaju ne vrši se konkretizacija obrazovnih ustanova u kojima su evidentirani nedostaci, odnosno dobra praksa, jer se pojedinačni izvještaji po obrazovnim institucijama koji su dostavljeni nadležnom Ministarstvu, ustanovama i nalaze se na sajtu Zavoda za školstvo, a izvještaji za srednje stručne i srednje mješovite škole – na sajtu Centra za stručno obrazovanje.

SPISAK USTANOVA U KOJIMA JE UTVRĐIVAN KVALITET

Odjeljenje za kvalitet, istraživanja i profesionalni razvoj JU Centra za stručno obrazovanje je u toku 2024. godine realizovao redovno utvrđivanje kvaliteta u 11 obrazovno-vaspitnih ustanova u kojima se realizuje stručno obrazovanje:

- Srednja pomorska škola Kotor
- Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola Nikšić
- Srednja stručna škola Bijelo Polje
- Srednja stručna škola Bar
- Stručna medicinska škola Podgorica
- Srednja medicinska škola Berane
- Srednja mješovita škola „Bećo Bašić“ Plav
- Srednja ekonomska škola „Mirko Vešović“ Podgorica
- Srednja mješovita škola „Vuksan Đukić“ Mojkovac
- Srednja stručna škola „Ivan Uskoković“ Podgorica
- Srednja mješovita škola „Mladost“ Tivat

Vanredni nadzor je obavljen u ustanovama:

- Resursni centar „Dr Peruta Ivanović“ Kotor
- Resursni centar za djecu i mlade Podgorica
- Resursni centar „1. jun“ Podgorica
- Srednja umjetnička škola Andre Navara Podgorica
- Stručna medicinska škola Podgorica

EVALUIRANE KLJUČNE OBLASTI OBRAZOVNO-VASPITNOG RADA

Prema *Pravilniku o sadržaju, oblicima i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama*³ i u skladu sa *Metodologijom za obezbjeđivanje i unapređivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u predškolskoj ustanovi, školi, obrazovnom centru, resursnom centru, kod organizatora za obrazovanje odraslih i u domu učenika*, utvrđivanje kvaliteta se vrši u pet ključnih oblasti obrazovno-vaspitnog rada, iskazanih po indikatorima kvaliteta:

- kvalitet nastave i učenja, odnosno obrazovno-vaspitnog rada;
- upravljanje i rukovođenje ustanovom, organizacija i izvođenje obrazovno-vaspitnog rada;
- etos ustanove;
- postignuća, znanja i vještine djece, učenika, odnosno polaznika obrazovanja (u daljem tekstu: učenici), prema obrazovnim standardima znanja, odnosno ishodima učenja, i
- podrška koju ustanova pruža učenicima.

³ "Službeni list Crne Gore", br. 111/20

Kvalitet obrazovno-vaspidnih ustanova se procjenjuje bodovima koji odgovaraju opisnim procjenama, tako da se indikatori iskazuju opisnim procjenama na četvorostepenoj skali:

- veoma uspješno (9 ili 10 bodova);
- uspješno (6, 7 ili 8 bodova);
- zadovoljava (3, 4 ili 5 bodova);
- ne zadovoljava (1 ili 2 boda).

PREGLED PROCJENA STANDARDA KVALITETA

Za utvrđivanje kvaliteta obrazovno-vaspidnog rada ustanova utvrđeni su standardi kvaliteta primjenom odgovarajućih indikatora. U toku 2024. godine obrazovno-vaspidne ustanove su ostvarile srednje procjene standarda kvaliteta, navedene u narednim tabelama.

Ključna oblast	Standard	Srednja procjena stand.
A.1. Nastava i učenje	A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma.	6.62
	A.1.2. Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja.	7.01
	A.1.3. Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i raznovrsno i ima razvojnu funkciju.	6.88
A.2. Upravljanje i rukovođenje školom	A.2.1. Planiranje i programiranje rada u funkciji je unapređivanja rada škole.	6.72
	A.2.2. Direktor efikasno organizuje rad i upravlja procesima obrazovno-vaspidnog rada u školi.	7.07
	A.2.3. Direktor obezbjeđuje efikasno osiguranje kvaliteta nastave i učenja.	6.96
	A.2.4. Direktor stvara podsticajno okruženje za učenje, profesionalni razvoj i napredovanje zaposlenih.	7.22
A.3. Etos škole	A.3.1. Međusobni odnosi učenika i zaposlenih zasnovani su na povjerenju i na poštovanju pravila.	6.73
	A.3.2. Škola je obezbijedila sistematičnu zaštitu učenika od nasilja.	7.08
	A.3.3. U školi je razvijena saradnja i promocija rezultata na svim nivoima.	6.96
A.4. Obrazovna postignuća učenika	A.4.1. Obrazovni ishodi učenika na nivou su ili iznad nacionalnog prosjeka.	6.55
	A.4.2. Škola kontinuirano prati i analizira podatke sa internih praćenja i eksternih provjera znanja u cilju boljih postignuća učenika.	6.73
	A.4.3. Broj učenika koji rano napuste školu manji je od evropskog standarda.	7.18

A.5. Podrška učenicima	A.5.1. U školi se učenicima pruža podrška u vaspitanju i učenju.	6.75
	A.5.2. Škola podržava i podstiče cjelovit razvoj učenika.	7.10

Procjene svih standarda za srednje škole su u intervalu:

- od 6.67 (za A.1.1. Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma)
- do 7.22 (za A.2.4. Direktor stvara podsticajno okruženje za učenje, profesionalni razvoj i napredovanje zaposlenih).

KVALITET RADA SREDNJIH STRUČNIH I MJEŠOVITIH ŠKOLA

1. NASTAVA I UČENJE

1.1 Stručni moduli – Obrazovni programi

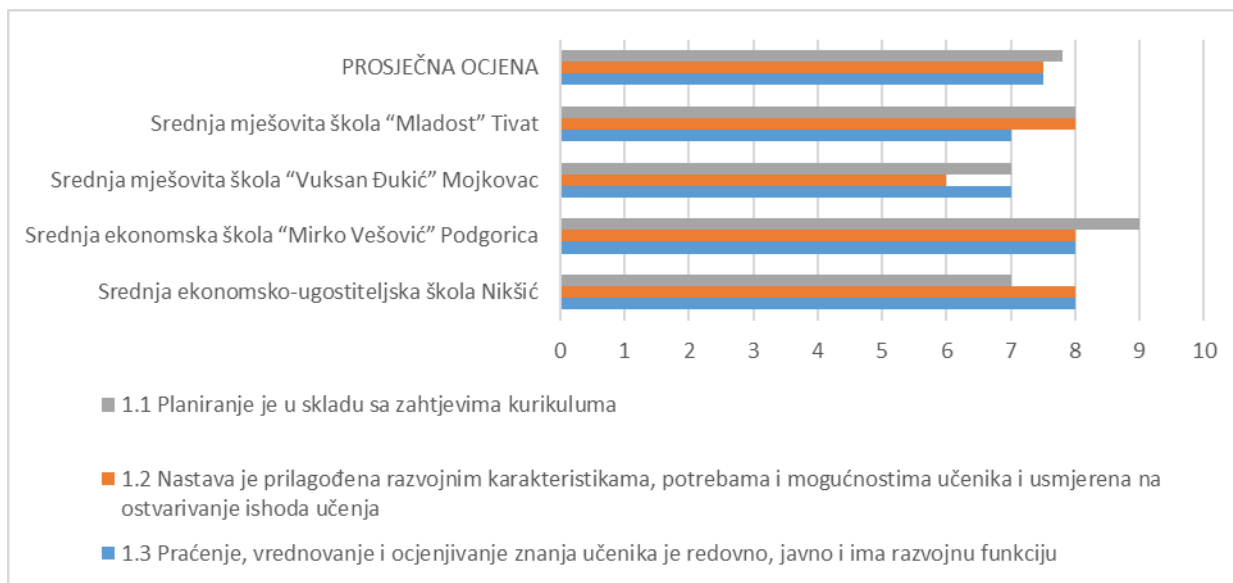
Tabela 1 – Prosjek ocjena po standardima kvaliteta za obrazovne programe za koje je izvršen nadzor tokom 2024.godine.

STANDARDI	1.1 Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikuluma	1.2 Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena na ostvarivanje ishoda učenja	1.3 Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje znanja učenika je redovno, javno i ima razvojnu funkciju	BROJ ŠKOLA U KOJIMA JE IZVRŠEN NADZOR 2024. godine
OP				
EKONOMSKI TEHNIČAR	7.8	7.5	7.5	4
PRAVNO-ADMINISTRATIVNI TEHNIČAR	7.5	8.5	8.5	2
AUTOELEKTRIČAR	7.0	7.0	6.0	1
ELEKTROINSTALATER	7.0	7.0	7.0	1
ELEKTROTEHNIČAR ELEKTRONIKE	7.0	8.0	6.0	1
ELEKTROTEHNIČAR ZA RAZVOJ VEB I MOBILNIH APLIKACIJA	7.0	8.0	6.0	1
AUTOMEHANIČAR	6.7	6.0	6.3	3
CNC OPERATER	7.0	7.0	7.0	2
INSTALATER TERMOTEHNIČKIH SISTEMA	7.0	7.0	6.7	3
MEHANIČAR ENERGETSKIH POSTROJENJA	7.0	7.0	7.0	1
TEHNIČAR AUTOMEHATRONIKE	6.5	6.5	6.5	2
TEHNIČAR MEHATRONIKE	8.0	8.0	7.0	1
TEHNIČAR ZA DIZAJN I KOMPJUTERSKO KONSTRUISANJE U MAŠINSTVU	7.0	7.0	6.0	1
ZAVARIVAČ	6.0	6.0	6.0	1
PEKAR	9.0	8.0	9.0	1
POLJOPRIVREDNI TEHNIČAR	2.0	5.0	6.0	1

PREHRMABENI TEHNIČAR	9.0	9.0	8.0	1
PROIZVOĐAČ PREHRAMBENIH PROIZVODA	9.0	8.0	9.0	1
BRODOMAŠINSKI TEHNIČAR	8.5	7.0	7.5	2
NAUTIČKI TEHNIČAR	9.0	7.5	8.0	2
SAOBRAĆAJNO TRANSPORTNI TEHNIČAR	8.0	8.0	8.0	1
TEHNIČAR ZA ŠPEDICIJU, CARINU I ORGANIZACIJU TRANSPORTA	6.5	7.0	7.5	2
TEHNIČAR DRUMSKOG SAOBRAĆAJA	7.0	7.5	8.0	2
VOZAČ MOTORNOG VOZILA	7.0	8.0	7.0	1
HOTELSKO-TURISTIČKI TEHNIČAR	7.0	7.8	7.5	4
KONOBAR	7.0	7.0	7.3	3
KUVAR	6.6	6.4	6.4	5
TEHNIČAR PRODAJE/ PRODAVAČ	5.5	6.75	6.5	4
FARMACEUTSKI TEHNIČAR	5.3	7.0	7.3	3
FIZIOTERAPEUTSKI TEHNIČAR	7.0	7.0	8.0	2
KOZMETIČKI TEHNIČAR	7.0	7.0	7.0	1
ZDRAVSTVENO-LABORATORIJSKI SANITARNI TEHNIČAR	7.5	7.5	7.0	2
ZDRAVSTVENI TEHNIČAR	6.0	6.8	7.8	4
ZUBNI TEHNIČAR I STOMATOLOŠKI ASISTENT	9.0	9.0	9.0	1

1.1.1 SEKTOR EKONOMIJA I PRAVO

Ekonomski tehničar

Nastava se planira u skladu sa zahtjevima obrazovnog programa.

Posjeduju planove za dodatnu i dopunsku nastavu ali ne posjeduju evidenciju o održanim časovima.

Nastava je stručno zastupljena.

Slobodne aktivnosti i vannastavne aktivnosti se održavaju, ali se ne evidentiraju na odgovarajući način.

Sveska stručnog aktiva nema sadržajnu, informativnu, analitičku i razvojnu dimenziju (ne analiziraju se postignuća učenika, ne donose se mjere za unapređivanje postignuća, ne ujednačavaju kriterijume ocjenjivanja i ne utvrđuju potrebni minimum znanja, ne planiraju ogledne časove ni međusobna hospitovanja).

Poželjno bi bilo da nastavnici pripremaju interne pisane materijale, kako bi učenicima olakšali savladavanje predviđenog gradiva, umjesto diktiranja iz modula iz kojih nemaju udžbenik.

Praktična nastava se prema obrazovnom programu realizuje u školama, a dio kod poslodavaca. Kod praktične nastave su rasporedom časova predviđeni blok časovi, čime se postiže kontinuitet u radu, kao i bolje objašnjenje gradiva i praćenje rada učenika. Osim ugovora, poslodavcu se dostavlja program praktičnog obrazovanja. Učenici vode uredne dnevnike praktičnog obrazovanja. Nastavnici praktičnih modula obilaze učenike i vode evidenciju prisustvovanja.

Organizator praktične nastave planira organizaciju praktične nastave kod poslodavaca, vodi se uredna evidencija (spiskovi poslodavaca i učenika, ugovori o praktičnoj nastavi, potvrde o obavljenoj profesionalnoj praksi). Organizacija praktične nastave uz sva objektivna ograničenja, prije svega veliki broj učenika i nedovoljnu zainteresovanost poslodavaca, realizuje se na zadovoljavajućem nivou.

Nastavna sredstva i nastavna pomagala su savremena, učionice/kabineti su opremljeni računarima, projektorima, projektnim platnima, namještaj je očuvan, učionice su osvijetljene, zagrijane, zidovi su oplemenjeni edukativnim nastavnim sadržajima, citatima, oslikani promotivnim porukama (kabineti preduzeća za vježbu).

Profesionalna praksa se planira i realizuje za učenike koji praktično obrazovanje realizuju u školi i obavlja se u toku ljetnjeg raspusta, vodi se evidencija u odjeljenjskoj knjizi.

Učenici se takmiče iz oblasti: ekonomije, biznisa i finansija koje organizuje Centar za stručno obrazovanje, a organizuje se i školsko takmičenje za izradu najboljeg biznis plana. (SEŠ „Mirko Vešović“ Podgorica)

Nastavnici imaju odgovarajuću stručnu spremu. Organizator praktične nastave planira organizaciju praktične nastave kod poslodavaca i vodi evidenciju poslodavaca i učenika koji tokom nastavne godine iz modula realizuju praktičnu nastavu kod poslodavca kao i za one učenike koji na kraju godine obavljaju profesionalnu praksu, o čemu posjeduju potvrde.

Kabinete za praktičnu nastavu (SMŠ „Vuksan Đukuć“ Mojkovac) je neophodno dodatno tehnički opremiti kako bi nastava bila bogatija i savremenija.

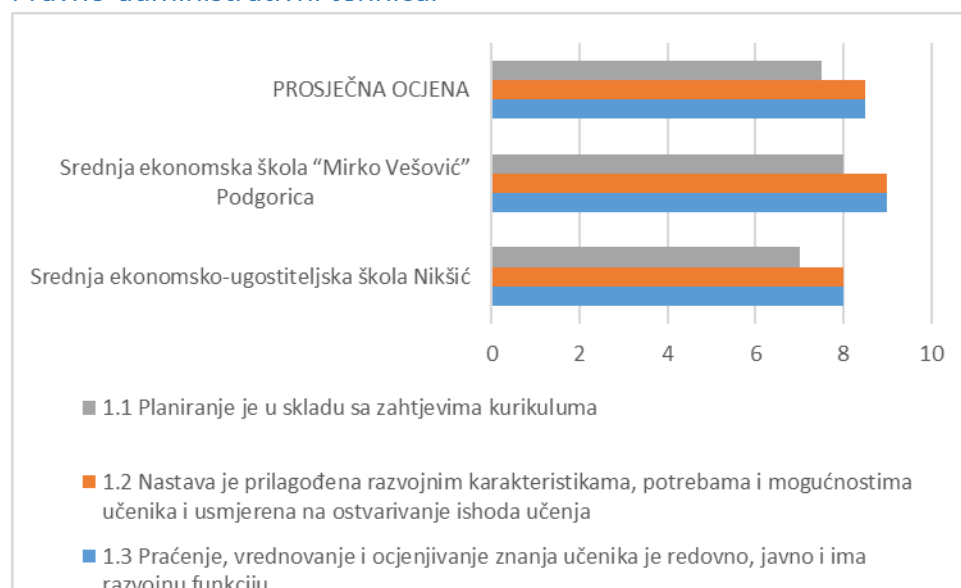
Međupredmetna korelacija bi mogla biti bolja.

Preporuke:

- Neophodno je realizovati ogledno-ugledne časove, voditi evidenciju o istima i realizovati hospitacije unutar aktiva i popuniti scenario za posjećen čas.
- Unaprijediti vođenje zapisnika u svesci aktiva kako bi dobila razvojnu dimenziju.
- Realizovati vannastavne i slobodne aktivnosti i voditi evidenciju o njihovoj realizaciji.
- Praktikovati međupredmetne hospitacije i voditi evidenciju o realizaciji hospitovanja.
- Unaprijediti dodatnu i dopunsku nastavu.
- Unaprijediti kriterijume ocjenjivanja na nivou stručnog aktiva, unaprijediti ujednačavanje kriterijuma, koristiti testove, seminarske radove i druge vidove provjere znanja.
- Koristiti interne usvojene materijale, na sjednici aktiva, za one kriterijume koji ne postoje u udžbenicima kako bi se izbjeglo diktiranje.
- Zastupiti dio praktičnog obrazovanja kod poslodavca u skladu sa obrazovnim programom.
- Evidentirati praktično obrazovanje kod poslodavca u toku nastavne godine i urednije evidentirati profesionalnu praksu u imeniku učenika odjeljenjske knjige.
- Napraviti efikasniju podjelu časova na nastavnike gdje postoji praktični oblik nastave.
- Potrebno je instalirati jednostavan računarski program za nastavu Računovodstva kako bi učenici po završetku programa naučili da samostalno vode poslovne knjige.
- Unaprijediti usaglašavanje kriterijuma ocjenjivanja na nivou stručnog aktiva i razviti procedure koje će omogućiti razvojnu dimenziju kod ocjenjivanja.
- Evidentirati profesionalnu praksu koju učenici obavljaju na kraju godine u Odjeljenjskim knjigama i definisati plan profesionalne prakse Godišnjim programom rada škole.
- Obezbijediti poboljšanje rada Stručnog aktiva u svim segmentima i promovisati njegovu razvojnu funkciju.
- Obavljati horizontalne hospitacije između nastavnika koji predaju stručne module i voditi evidenciju o njima.

- Razvijati interne pisane materijale gdje ne postoje propisani udžbenici, usvajati ih na sjednici stručnog aktiva i distribuirati učenicima, eliminisati bilo kakvo „diktiranje“.
- Koristiti češće rad u paru ili grupi, kod nastave gdje sadržaji to dozvoljavaju i pripremati radne listice, jer učenicima je zanimljivije, kreativnije i jednostavnije da uspješno riješe predviđene zadatke, a takođe da bi se izbjegla pasivnost učenika.
- Sugerisati nastavnicima da prilagode vremenski period, koji je neophodan, za osvrt na realizaciju ishoda učenja da bi sagledali da li su učenici razumjeli, usvojili i uspješno savladali pojedine kriterijume u okviru ishoda, jer ako nije postignut očekivani rezultat, neophodno je izdvojiti više vremena da bi se postigao određeni kvalitet znanja.
- Dodatno urediti učionice i kabinete i opremiti ih didaktičkim materijalima koji će stimulativno djelovati na učenike.
- Primjenjivati „domaće zadatke“ kao način učvršćivanja stečenih znanja i vještina.
- Planirati i realizovati školska i druga takmičenja i učešće učenika ovog smjera u njima, kao i u prezentacijama i demonstracijama naučenog na kreativan način, kako bi širili dobar glas o ovom obrazovnom programu i time podsticali osnovce da se opredjeljuju za ovaj obrazovni program
- Praktikovati međupredmetne hospitacije i voditi evidenciju o realizaciji hospitovanja.
- Planirati organizovanje smislenih sekcija kroz koje bi se proširilo znanje nadarenim učenicima, a što bi poslužilo kao priprema za moguća državna i regionalna takmičenja.

Pravno-administrativni tehničar

U cilju adekvatne realizacije modula koji sadrže teorijski i praktični dio, vrši se zajedničko planiranje vaspitno obrazovnog rada na nivou tih modula.

U planovima pojedinih nastavnika evidentne su tehničke greške manjeg značaja i osvrt na realizaciju ishoda učenja nije zastupljen u većini planova.

Nastavnici izrađuju godišnje planove dodatne i dopunske nastave, sa vremenskom odrednicom i tačno definisanim brojem časova.

Nastavnici su izradili pripreme za čas, iste sadrže potrebne elemente za organizaciju nastavnog časa. Pojedini nastavnici pripremaju interne pisane materijale (obrasci, štampani materijali i dr.).

Sveska stručnog aktiva sadrži zapisnike i ista ukazuje na razvojne aktivnosti sa jasno definisanim kriterijumima ocjenjivanja za teorijski i praktični oblik nastave, u smislu definisanja u kojim slučajevima učenik dobija određenu ocjenu.

S obzirom da je evidentno da se u nastavi koristi savremena IT tehnologija, to je prostor za učenje prilagođen zahtjevima programa, odnosno posjeduje nastavna sredstva i potrebnu opremu za realizaciju ishoda učenja.

Organizatori praktične nastave planiraju različite aktivnosti za izvođenje praktičnog obrazovanja, vode urednu evidenciju i dokumentaciju o zastupljenim oblicima saradnje sa poslodavcima.

Postoji uspostavljena saradnja sa poslodavcima u smislu realizacije i procesa praćenja i ocjenjivanja učenika praktične nastave kod poslodavca, kao i zajedničko planiranje vaspitno obrazovnog rada na nivou tih modula. Saradnja bi se mogla unapređivati u segmentu zajedničkog ocjenjivanja učenika. Praktična nastava kod poslodavca se realizuje u skladu sa sklopljenim ugovorima i rasporedom po danima i odjeljenjima. U odjeljenjskim knjigama postoji evidencija o realizaciji praktične nastave po klasifikacionim

periodima. S obzirom na brojnost učenika i prostorne uslove poslodavaca dešava se da se praktična nastava realizuje za veći broj aktivnosti u okviru više ishoda i više modula odjednom.

Nastavnici praktične nastave prate i vrednuju postignuća učenika.

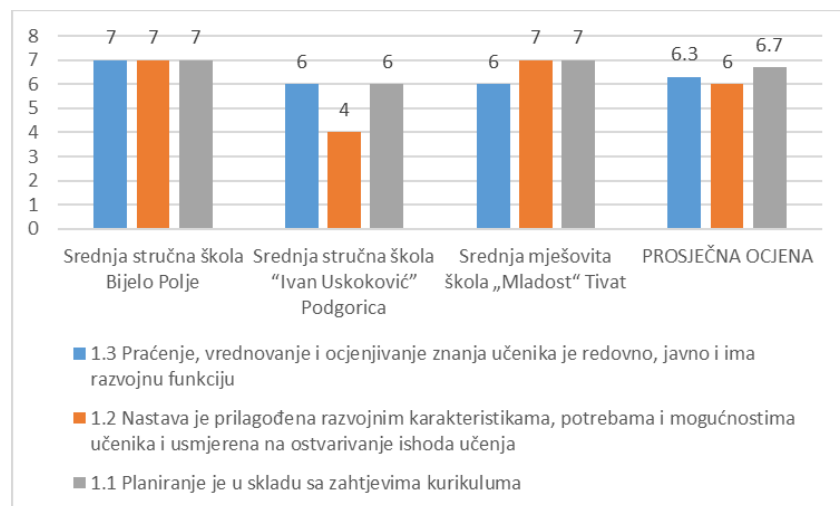
Stručni aktiv vodi uredne zapisnike i dokumentacija ukazuje na razvojne aktivnosti sa jasno definisanim kriterijumima ocjenjivanja za teorijski i praktični oblik nastave, u smislu definisanja u kojim slučajevima učenik dobija određenu ocjenu.

Preporuke:

- Vršiti kvalitativni osvrt na realizaciju ishoda u dijelu napomene sa zapažanjem nastavnika u toku i nakon implementacije i na osnovu njihove ostvarenosti planirati naredne korake.
- U nastavnom procesu primjenjivati dodatne metode aktivne nastave i oblike rada.
- Realizovati praktičnu nastavu kod poslodavca u skladu sa aktivnostima i predviđenim brojem časova u cilju dostizanja ishoda učenja za koji se radi Plan realizacije, kako bi učenici jasno mogli da povezuju stečena znanja u školi, sa realizovanim u praktičnom obliku nastave.
- Obezbijediti učešće poslodavaca u procesu praćenja i ocjenjivanja učenika tokom realizacije praktične nastave kod poslodavca.

1.1.2 SEKTOR INŽENJERSTVO

Automehaničar

Godišnje i operativno planiranje je uglavnom usklađeno sa modularnim programima. Teme su pravilno raspoređene po obimu i predznanju učenika. Nastavna sredstva, metode i oblici rada su usklađeni sa postavljenim ciljevima

Ne vodi se napomena o realizaciji planiranih aktivnosti, što je veoma važno kod planiranja narednih aktivnosti i prilagođavanju nastavnih sadržaja strukturi odjeljenja i uzrastu učenika.

ne vidi se saradnja nastavnika stručno-teorijskih modula i opšteobrazovnih modula, u zajedničkom planiranju vaspitno-obrazovnog rada.

Svi nastavnici se redovno pripremaju za neposrednu realizaciju nastave u skladu sa didaktičkim principima.

U cilju usaglašavanja dinamike realizacije postavljenih kriterijuma u ishodima učenja, ne vidi se saradnja nastavnika stručno-teorijskih i opšteobrazovnih modula, u zajedničkom planiranju vaspitno-obrazovnog rada.

Situacija po pitanju opremljenosti škola materijalno-tehničkim sredstvima za optimalnu realizaciju praktičnih oblika nastave je različita u školama. Srednja škola u Tivtu ima solidno opremljenu radionicu za realizaciju praktične nastave, Srednja stručna škola u Bijelom Polju nema dovoljno opreme u školskoj radionici, međutim stručni aktiv ne planira potraživanje materijalno-tehničkih sredstava za izvođenje praktične nastave. U Srednjoj stručnoj školi „Ivan Uskoković“ u Podgorici radionica jeste opremljena, ali su u njoj primijećene nepravilnosti sa aspekta bezbjednosti učenika i nastavnika.

Učenici odsustvuju sa nastave, značajan je broj izrečenih vaspitnih mjera i zapisa u rubrici – napomena. Nastavnici vrše saznavnu pripremu učenika, ali ne i u dovoljnoj mjeri i motivacionu, motoričku i emotivnu.

Nastava je stručno zastupljena za sve stručne module. Stručni aktiv redovno vodi zapisnike sa održanih sjednica. Postoje planovi rada Stručnog aktiva ali je nedovoljno usmjeren na poboljšanje vaspitno-obrazovnog procesa i ostalih razvojnih aktivnosti. Usljed nedostatka udžbenika, nastavnici uglavnom pripremaju interne štampane materijale.

Praktični moduli se djelimično realizuju u školskoj radionici, a jednim dijelom kod poslodavaca sa kojima škola ima potpisane ugovore. Saradnja sa poslodavcima bi mogla biti bolja (Podgorica i Bijelo Polje).

Primijećeni su i izazovi u formiranju rasporeda časova za treći razred ovog programa koji bi trebalo da se tri dana sedmično provodi kod poslodavca.

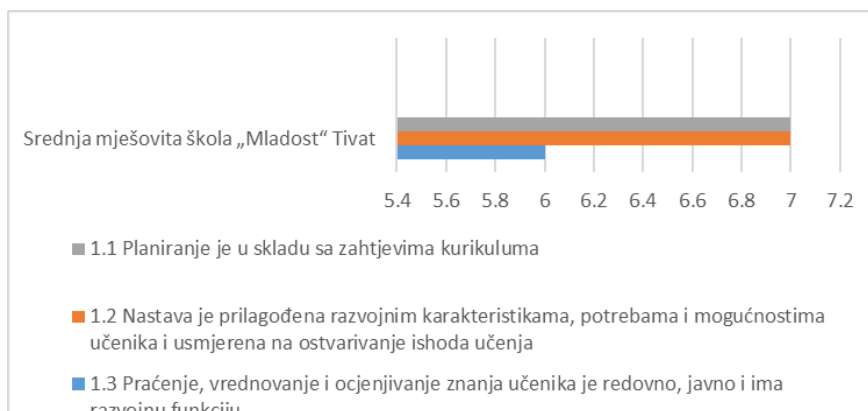
Teorija i vježbe se ocjenjuju dominantno usmeno i povremeno pisano, a praktična nastava praćenjem rada na praktičnoj nastavi.

Sekcije se ne planiraju. Ne organizuju se školska takmičenja.

Preporuke:

- Dati osvrt na realizaciju ostvarenih aktivnosti sa dopunama i izmjenama za svaki realizovani ishod učenja, a za pojedine kriterijume, koji su planirani za više nastavnih časova, osobito praktičnih nastavnih sadržaja, potrebno je izvršiti detaljniju pripremu aktivnosti.
- Planove rada aktiva unaprijediti tako da ukazuju na razvojne aktivnosti sa osvrtom na realizaciju (realizovati i analizirati ogledne i ugledne časove, dopunska i dodatna nastava, rad sa darovitim učenicima, hospitacija unutar aktiva, kvalitativna analiza postignuća učenika sa mjerama za unapređenje, školska takmičenja i sl), a dokumentaciju čuvati u posebnom registratoru i u elektronskoj formi.
- Uraditi detaljnu analizu, nakon završetka profesionalne prakse i napraviti izvještaj o njenoj realizaciji.
- Planirati projekte na nivou škole u koje se mogu uključiti učenici ovog obrazovnog programa.
- Planirati, evidentirati i analizirati posjete školama, organizacijama i sl.
- Formirati sekciju iz oblasti mašinstva i obrade metala, sa akcentom na ovaj obrazovni program.
- Planirati i realizovati školsko takmičenje iz stručnih modula u cilju motivisanja učenika na takmičarski duh i unapređivanje znanja i vještina.
- Osloboditi, rasporedom časova učenike od nastave u Školi u danima kada imaju praktičnu nastavu kod poslodavaca.
- Poštovati didaktičke preporuke iz obrazovnog programa u vezi mjesta održavanja praktične nastave, tj. školska radionica-poslodavci.
- Obezbijediti veći broj poslodavaca tako da učenici koji pohađaju po školskom i dualnom sistemu ne budu raspoređeni kod istog poslodavca.
- Planirati da nastavnici praktične nastave čitavo vrijeme provedu sa učenicima koji pohađaju po školskom obliku kod poslodavaca, kako bi pratili njihov rad i pružali im podršku u savladavanju pojedinih ishoda. Ukoliko su učenici koji pohađaju po školskom obliku raspoređeni kod više poslodavaca, nastavnici praktične nastave treba da urade pisani plan podjele radnog vremena kod pojedinih poslodavaca i o tome obavijeste Upravu i organizatora praktične nastave. Taj plan ne mora biti fiksni, već ga nastavnici mogu mijenjati i na sedmičnom nivou.
- Planirati i obezbijediti materijalno-tehnička sredstva i potrošni materijal za realizaciju ishoda praktičnih modula.
- Unaprijediti saradnju sa instruktorima obrazovanja kod poslodavaca, podržati ih u nastavnim materijalima, posebno u dijelu postizanja ishoda učenja programa po razredima i ocjenjivanju učenika.
- Motivisati učenike da aktivnije učestvuju u procesu učenja kroz različite metode i oblike rada, prilagođene instrukcije, pitanja i zadatke.
- Obezbijediti da prostor za učenje bude podsticajan, sa nastavnim sredstvima, šemama, modelima i sl.
- Planirati i realizovati horizontalnu hospitaciju unutar aktiva.
- Unaprijediti podršku za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama.

Autoelektričar

Nastava se planira u skladu sa zahtjevima obrazovnog programa. Planiranje je usklađeno sa modularizovanim obrazovnim programima, ishodi pravilno raspoređeni po obimu i predznanju učenika. U planovima se ne vodi napomena o realizaciji.

Nastavnici djelimično planiraju međupredmetne teme i otvoreni dio modula. Planiraju se časovi hospitacije i ogledno-ugledni časovi. Slobodne i vannastavne aktivnosti se uglavnom planiraju, ali uvidom u pedagošku dokumentaciju čest je slučaj da se ne vodi evidencija o njihovoj realizaciji.

U školi se planiraju različite aktivnosti za izvođenje i praćenje kvaliteta praktičnog obrazovanja, kao i različiti oblici saradnje sa poslodavcima. Škola ima odličnu saradnju sa socijalnim partnerima koji pomažu školi i nastavnicima da dio praktične nastave, koji je predviđen samim obrazovnim programom, realizuju kod određenih poslodavaca. Praktična nastava se realizuje u školi i kod poslodavaca. Ni jedan učenik nije po dualnom obliku i nema sklopljen individualni ugovor sa poslodavcima.

Na časovima praktične nastave učenici uglavnom radili konkretno u realizaciji praktičnog zadatka, korišćena je neophodna oprema za realizaciju praktičnog zadatka, učenici su uglavnom bili aktivni i uz asistenciju nastavnika realizovali praktični zadatak. Nastavnici u uvodnom dijelu časa uglavnom obnavljaju pređeno gradivo koje je povezano sa onim što će se raditi na času uvodeći učenike u materiju i povezujući teorijska znanja sa praktičnim. Dva časa praktične nastave su realizovana u najvećoj mjeri, pridržavajući se didaktičko-metodičkih zahtjeva i planiranog u samoj neposrednoj pripremi za čas. Na jednom času praktične nastave dominirao je frontalni oblik rada, izlaganje gradiva sa veoma rijetkim uključivanjem učenika što utiče na njihovu pasivnost na času.

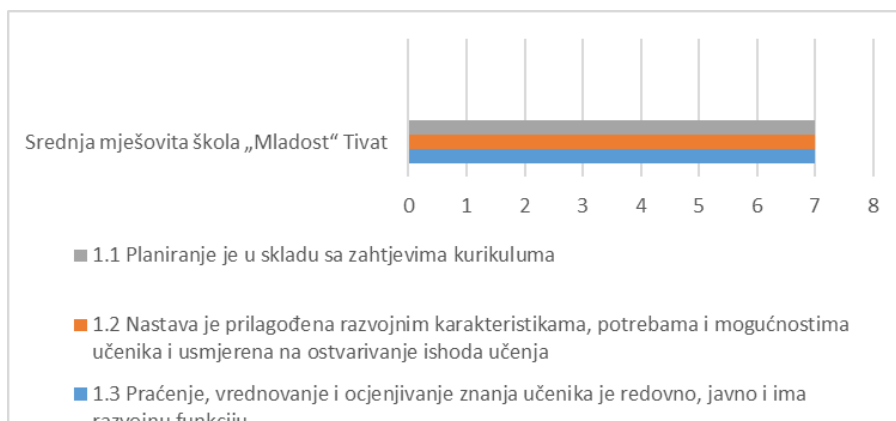
Časove kabinetske nastave nastavnici realizuju u učionicama. Moduli u kojima je isključivo zastupljena praktična nastava realizuju se u školskoj radionici sa primjerom modela auta i kod poslodavca.

U tekućoj školskoj godini, za obrazovni program Autoelektričar, u dualni oblik nastave nije uključen ni jedan učenik. Za učenike drugog i trećeg razreda obrazovnog programa Autoelektričar poslodavci su omogućili da svi učenici kod njih pohađaju dio praktične nastave, bez obzira što ovi učenici nemaju sklopljen individualni ugovor sa poslodavcima i formalno se vode po školskom obliku.

Preporuke:

- Obezbijediti kvalitetnu saradnju sa socijalnim partnerima u cilju što bolje realizacije praktične nastave tokom nastavne godine s obzirom da škola nema sve potrebne materijalne uslove za realizaciju praktične nastave iz svih stručnih modula.
- Potrebno je planirati opremanje jednog namjenskog kabineta sa potrebnim materijalnim sredstvima za realizaciju praktične nastave.
- Organizovati i sprovesti redovnu hospitaciju i ogledno-ugledne časove u cilju razmjene didaktičko-metodičkih iskustava, primjene savremenih tehnika i metoda rada, i poboljšanja vaspitno-obrazovnog rada. Voditi preciznu evidenciju o ostvarenim aktivnostima i efektima sa predlogom mjera za njihovo poboljšanje.
- Obezbijediti nastavnicima, u skladu sa ponuđenim temama iz kataloga programa stručnog usavršavanja, pohađanje seminara vezanih za pedagoške i metodičko-didaktičke oblasti.
- U nastavnom procesu u što većoj mjeri uvesti praksu vrednovanja rada i zalaganja učenika na samom času u cilju povećanja njihove motivacije da redovno rade i budu aktivni na časovima.

Elektroinstalater

Nastava se planira u skladu sa zahtjevima obrazovnog programa. Planiranje je usklađeno sa modularizovanim obrazovnim programima, ishodi pravilno raspoređeni po obimu i predznanju učenika. U planovima se ne vodi napomena o realizaciji.

U planovima ima određenih nedostataka, od onih formalnih tehničke prirode do suštinski bitnih metodoloških, jer planovi u određenoj mjeri nisu urađeni u skladu sa uputstvima za izradu godišnjeg plana i plana realizacije ishoda učenja koja je uradio Centar za stručno obrazovanje.

Plan rada Stručnog aktiva je jasan, ali nedovoljno usmjeren na poboljšanje vaspitno-obrazovnog procesa i ostale razvojne aktivnosti.

U školi se planiraju različite aktivnosti za izvođenje i praćenje kvaliteta praktičnog obrazovanja, kao i različiti oblici saradnje sa poslodavcima. Organizator praktičnog obrazovanja odlično planira saradnju sa poslodavcima i veoma precizno vodi dokumentaciju vezanu za planiranje realizacije praktične nastave. Za obrazovni program Elektroinstalater praktična nastave se realizuje u školi i kod poslodavca. Jedan učenik po dualnom obliku ima sklopljen individualni ugovor sa poslodavcima.

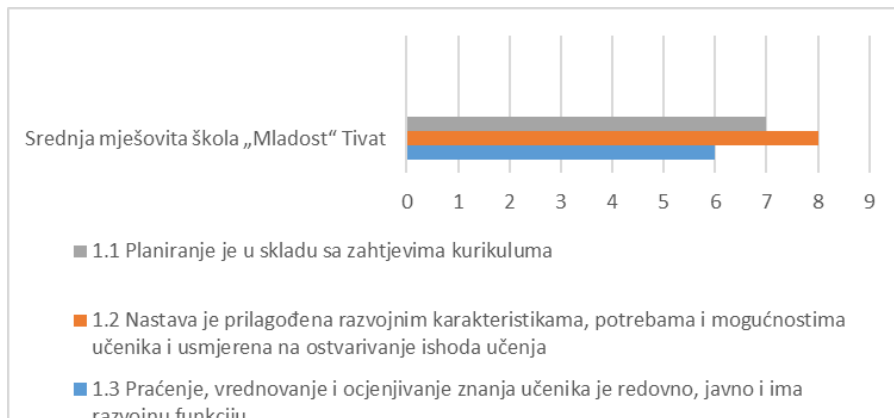
Na posjećenom času praktične nastave dominiraju frontalni i grupni oblik rada uz periodičnu interakciju sa učenicima. Nastavnik je učenicima objašnjavao predviđeno gradivo na primjeru elektroenergetske table

sa potrebnim elementima. Čas je održan u kabinetu koji je namjenski opremljen za izvođenje nastave u dijelu termotehničkih sistema i mašinske struke. Škola raspolaže sa skromnom opremom za izvođenje praktične nastave za ovaj obrazovni program, što predstavlja otežavajuću okolnost za realizaciju praktične nastave u školi.

Preporuke:

- Neophodno je uvesti i primjenjivati više različitih, novih i savremenih oblika i metoda rada na času sa akcentom na aktivno učenje.
- Organizovati i sprovesti redovnu hospitaciju i ogledno-ugledne časove u cilju razmjene didaktičko-metodičkih iskustava, primjene savremenih tehnika i metoda rada i poboljšanja vaspitno-obrazovnog rada. Voditi preciznu evidenciju o ostvarenim aktivnostima i efektima sa predlogom mjera za njihovo poboljšanje.
- Radovno održavati i sprovesti obaveznu analizu efekata održanih časova dopunske nastave.
- Nastavnicima u skladu sa ponuđenim temama iz kataloga programa stručnog usavršavanja obezbijediti i omogućiti pohađanje seminara vezanih za pedagoške i metodičko-didaktičke oblasti.
- Obezbijediti kvalitetnu saradnju sa socijalnim partnerima u cilju kvalitetnije realizacije praktične nastave tokom nastavne godine s obzirom da škola nema sve potrebne materijalne uslove za realizaciju praktične nastave iz svih stručnih modula.
- Potrebno je opremanje jednog namjenskog kabineta sa potrebnim materijalnim sredstvima za realizaciju praktične nastave.

Elektrotehničar elektronike

Godišnje i operativno planiranje je usklađeno sa modularizovanim obrazovnim programima, teme pravilno raspoređene po obimu i predznanju učenika. U planovima je definisan broj časova za pojedinačne ishode učenja, vremenska dinamika realizacije, procentualna zastupljenost pojedinih ishoda učenja i oblika nastave, navedeni su kriterijumi za dostizanje ishoda učenja, aktivnosti za dostizanje kriterijuma, nastavna sredstva, metode i oblici rada su usklađeni sa ciljevima, ali se ne vodi napomena o realizaciji, nema istaknutih komentara i preporuka stručnih organa za unapređenje, što utiče na blagovremeno utvrđivanje i otklanjanje mogućih nepravilnosti. U planovima ima određenih nedostataka, od onih formalnih tehničke prirode do suštinski bitnih metodoloških, jer planovi u određenoj mjeri nisu urađeni u skladu sa uputstvima koja je uradio Centar za stručno obrazovanje.

Stručni aktiv redovno vodi zapisnike sa održanih sjednica. Sveska aktiva je uredna sa jasno ispisanim zapisnicima, ali je plan nedovoljno usmjeren na poboljšanje vaspitno-obrazovnog procesa i ostale razvojne aktivnosti.

Treba isplanirati dodatni i veći broj aktivnosti za podsticanje proširivanja znanja nadarenim učenicima.

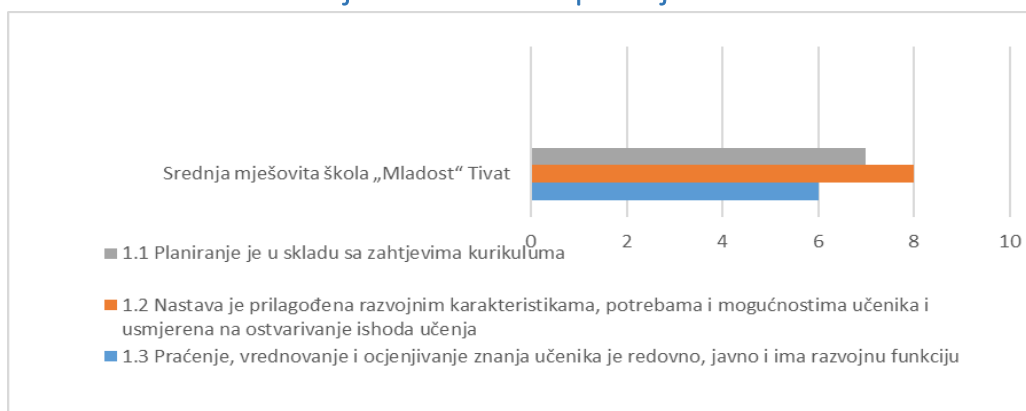
U školi se planiraju različite aktivnosti za izvođenje i praćenje kvaliteta praktičnog obrazovanja. Planiraju se različiti oblici saradnje sa poslodavcima. Organizator praktičnog obrazovanja odlično planira saradnju sa poslodavcima i veoma precizno vodi dokumentaciju vezanu za planiranje realizacije praktične nastave.

Za obrazovni program Elektrotehničar elektronike časovi praktične nastave se uglavnom izvode u školi. Određeni broj časova praktične nastave za određene module i dio gradiva koji se ne može realizovati u školi realizuje se u saradnji sa poslodavcima i to uglavnom sa kompanijom PORTO MONTENEGRO. Škola ima odličnu saradnju sa PORTO MONTENEGROM koji pomaže školi i nastavnicima da dio praktične nastave u skladu sa obrazovnim programom realizuju u kompaniji. Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je doniralo vrijednu opremu školi za obrazovni program Elektrotehničar elektronike što dodatno utiče na kvalitet izvođenja nastave. Škola u dovoljnoj mjeri raspolaže opremom i komponentama iz oblasti elektronike. Na časovima praktične nastave učenici su bili aktivni i uz asistenciju nastavnika realizovali praktični zadatak koristeći potrebnu opremu.

Preporuke:

- Uvesti i primjenjivati više različitih, savremenih oblika i metoda rada na času sa akcentom na aktivno učenje da bi se podstakli pasivni učenici, razvojem kritičkog mišljenja, istraživačkog duha i kreativnosti kod učenika.
- Formirati smislene sekcije kako bi se proširilo znanje nadarenim učenicima kroz istraživački rad iz stručnih oblasti, a što bi poslužilo kao priprema za moguća državna i regionalna takmičenja.
- Organizovati i sprovesti interna školska takmičenja iz suštinski bitnih modula ili oblasti koje zahtijevaju poznavanje nastavnog gradiva iz više modula u cilju selekcije i podsticaja nadarenih učenika za proširivanje znanja i istraživanje u struci.

Elektrotehničar za razvoj veb i mobilnih aplikacija

Nastava se planira u skladu sa zahtjevima obrazovnog programa. Planiranje je usklađeno sa modularizovanim obrazovnim programima, ishodi pravilno raspoređeni po obimu i predznanju učenika. U planovima se ne vodi napomena o realizaciji. U planovima nema istaknutih komentara i preporuka stručnih organa za unapređenje, što utiče na blagovremeno utvrđivanje i otklanjanje mogućih

nepravilnosti. U planovima ima određenih nedostataka, od onih formalnih tehničke prirode do suštinski bitnih metodoloških

Nastavnici djelimično planiraju međupredmetne teme i otvoreni dio modula. Planiraju se časovi hospitacije i ogledno-ugledni časovi. Slobodne i vannastavne aktivnosti se uglavnom planiraju, ali uvidom u pedagošku dokumentaciju čest je slučaj da se ne vodi evidencija o njihovoj realizaciji.

U školi se planiraju različite aktivnosti za izvođenje i praćenje kvaliteta praktičnog obrazovanja, kao i različiti oblici saradnje sa poslodavcima. Škola ima odličnu saradnju sa socijalnim partnerima koji pomaže školi i nastavnicima da dio praktične nastave realizuju u određenim kompanijama. Za obrazovni program Elektrotehničar za razvoj veb i mobilnih aplikacija časovi praktične nastave se uglavnom izvode u školi. Određeni broj časova praktične nastave za određene module i dio gradiva koji se ne može realizovati u školi realizuje se u saradnji sa socijalnim partnerima.

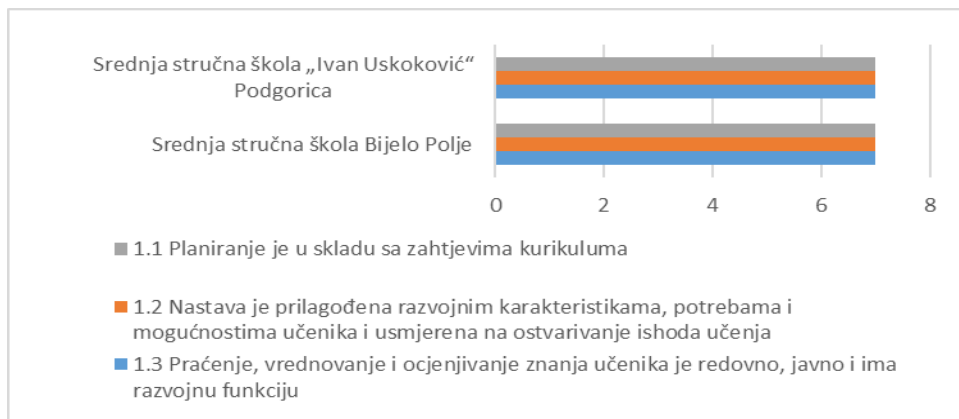
Na časovima praktične nastave u uvodnom dijelu časa nastavnici obnavljaju potrebno gradivo, daju instrukcije za dalji rad, nakon čega učenici rade uz koordinaciju i pomoć nastavnika kada je to potrebno. Na posjećenim časovima nastavnici su uglavnom učenicima zadali domaći zadatak kako bi dodatno uvježbali ono što je rađeno na samom času. Nastavnici u velikoj mjeri novo znanje povezuju sa njihovom primjenom u svakodnevnom životu, stvarajući podsticajnu klimu u odjeljenju za razvoj međusobnog povjerenja, poštovanja i saradnje unutar radnog prostora koji podsticajno djeluje na učenike.

Preporuke:

- Planirati organizovanje smislenih sekcija kroz koje bi se proširilo znanje nadarenim učenicima, a što bi poslužilo kao priprema za moguća državna i regionalna takmičenja.
- Planirati interna školska takmičenja iz suštinski bitnih modula ili oblasti koje zahtijevaju poznavanje nastavnog gradiva iz više modula u cilju selekcije i podsticaja nadarenih učenika za proširivanje znanja i istraživanje u struci.
- Neophodno je uvesti i primjenjivati više različitih, savremenih oblika i metoda rada na času sa akcentom na aktivno učenje da bi se podstakli pasivni učenici, razvojem kritičkog mišljenja, istraživačkog duha i kreativnosti kod učenika.
- Organizovati i sprovesti redovnu hospitaciju i ogledno-ugledne časove u cilju razmjene didaktičko-metodičkih iskustava, primjene savremenih tehnika i metoda rada i poboljšanja vaspitno-obrazovnog rada.
- Nastaviti rad sa sekcijama kako bi se proširilo znanje nadarenim učenicima kroz istraživački rad iz stručnih oblasti, a što bi poslužilo kao priprema za moguća državna i regionalna takmičenja.
- Organizovati i sprovesti interna školska takmičenja iz suštinski bitnih modula ili oblasti koje zahtijevaju poznavanje nastavnog gradiva iz više modula u cilju selekcije i podsticaja nadarenih učenika za proširivanje znanja i istraživanje u struci.
- Redovno održavati i sprovesti obaveznu analizu efekata održanih časova dopunske i dodatne nastave.
- U nastavnom procesu u što većoj mjeri uvesti praksu vrednovanja rada i zalaganja učenika na samom času u cilju povećanja njihove motivacije da redovno rade i budu aktivni na časovima.

- Koristiti više različitih tehnika vrednovanja znanja učenika, pojedinačno i u grupi (elektronski testovi, brza ispitivanja, domaći zadaci, aktivnost na času, seminarski radovi, prezentacije, projektni zadaci i sl.)

CNC operater

Godišnje i operativno planiranje je uglavnom usklađeno sa modularnim programima. Teme su pravilno raspoređene po obimu i predznanju učenika.

Ne vodi se napomena o realizaciji planiranih aktivnosti, što je veoma važno kod planiranja narednih aktivnosti i prilagođavanja nastavnih sadržaja strukturi odjeljenja i uzrastu učenika.

U cilju usaglašavanja dinamike realizacije postavljenih kriterijuma u ishodima učenja, ne vidi se saradnja nastavnika stručno-teorijskih modula i opšteobrazovnih modula, u zajedničkom planiranju vaspitno-obrazovnog rada.

U pripremama za čas ne postoji osvrt na realizaciju planiranih aktivnosti, kao ni dio koji se odnosi na vrednovanje znanja učenika i način provjere usvojenog znanja.

Učenici ovog obrazovnog programa praktičnu nastavu realizuju u školi, tj. nema učenika u dualnom sistemu obrazovanja. Učenici odsustvuju sa nastave, značajan je broj izrečenih vaspitnih mjera i zapisa u rubrici – napomena. Planira se profesionalna praksa kao korelacija s programima stručno-teorijskih modula.

Aktivu nedostaju planovi, analize i izvještaji po ovim pitanjima. U jednoj školi postoji, a u drugoj ne postoji inicijativa od strane nastavnika za nabavku potrebnih nastavnih sredstava, u skladu sa OP. Ne postoje planovi, analize i izvještaji koji se odnose na hospitaciju unutar aktiva. Ne realizuju se ogledno-ugledni časovi. Ne planira se stručna sekcija. Ne organizuju se školska takmičenja za učenike koji pohađaju ovaj obrazovni program.

Usljed nedostatka udžbenika, nastavnici uglavnom pripremaju interne štampane materijale i prezentacije.

Ne postoji planiranje aktivnosti i njihova realizacija za dopunsku i dodatnu nastavu, kao i za vannastavne aktivnosti.

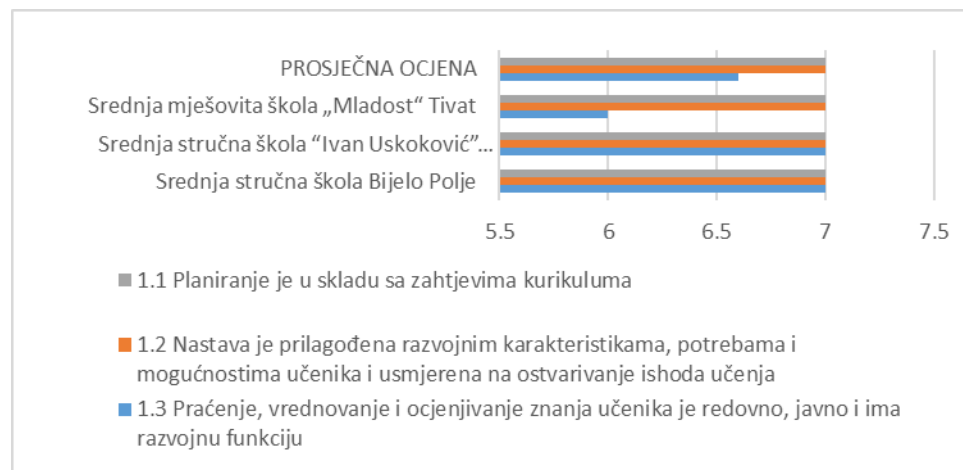
Ne rade se kvalitativne analize izostanaka u zapisnicima Odjeljenjskih vijeća ili sjednicama aktiva u cilju njihovog smanjenja i poboljšanja discipline.

Prostor za učenje ne djeluje u potpunosti podsticajno na učenike. Pri uređenju prostora ne posvećuje se dovoljno pažnje učeničkim radovima. Ne koriste se didaktički softveri i simulatori.

Preporuke:

- Dati osvrt na realizaciju ostvarenih aktivnosti sa dopunama i izmjenama za svaki realizovani ishod učenja, a za pojedine kriterijume, koji su planirani za više nastavnih časova, osobito praktičnih nastavnih sadržaja, potrebno je izvršiti detaljniju pripremu aktivnosti.
- Planove rada aktiva unaprijediti tako da ukazuju na razvojne aktivnosti sa osvrtnom na realizaciju (realizovati i analizirati ogledne i ugledne časove, dopunska i dodatna nastava, rad sa darovitim učenicima, hospitacija unutar aktiva, kvalitativna analiza postignuća učenika sa mjerama za unapređenje, školska takmičenja i sl), a dokumentaciju čuvati u posebnom registratoru i u elektronskoj formi.
- Realizovati praktični oblik nastave iz pojedinih modula u saradnji sa socijalnim partnerima.
- Planirati na nivou Škole projekte u koje se mogu uključiti učenici ovog obrazovnog programa.
- Planirati, evidentirati i analizirati posjete školama, organizacijama i sl.
- Formirati sekciju iz oblasti mašinstva i obrade metala, sa akcentom na ovaj obrazovni program.
- Planirati i realizovati školsko takmičenje iz stručnih modula u cilju motivisanja učenika na takmičarski duh i unapređivanje znanja i vještina.
- Uključiti učenike i roditelje u opremanje kabineta i radionica (literatura, šeme, modeli i sl.)
- Uspostaviti proceduru da aktiv inicira, utvrdi plan i prioritete i uključi se u nabavku nedostajućih nastavnih sredstava, opreme i materijala i osavremenjavanje postojeće.
- Planirati i realizovati dodatne aktivnosti u cilju poboljšanja veoma lošeg uspjeha učenika, smanjenja izostanaka i broja učenika kojima prestaje svojstvo redovnog učenika
- Planirati i realizovati dodatnu i dopunsku nastavu i uključiti što više učenika u vannastavne aktivnosti
- Uraditi detaljnu analizu nakon završetka profesionalne prakse i napraviti izvještaj o njenoj realizaciji.
- Analizirati kriterijume ocjenjivanja na nivou aktiva, izvršiti njihovo usaglašavanje, osvrt na realizaciju i periodične izvještaje.

Instalater termotehničkih sistema

Godišnje i operativno planiranje je uglavnom usklađeno sa modularnim programima. Teme su pravilno raspoređene po obimu i predznanju učenika. Nastavna sredstva, metode i oblici rada su usklađeni sa postavljenim ciljevima, a li nedostaju sugestije za korekciju pojedinih aktivnosti. Većina aktivnosti za dostizanje ishoda učenja, u Planovima realizacije ishoda učenja, su precizno definisane, za svaki kriterijum zasebno. Ne vodi se napomena o realizaciji planiranih aktivnosti.

U cilju usaglašavanja dinamike realizacije postavljenih kriterijuma u ishodima učenja, ne vidi se saradnja nastavnika stručno-teorijskih modula i opšteobrazovnih modula, u zajedničkom planiranju vaspitno-obrazovnog rada.

Aktiv, u planu, predviđa razmatranje pitanja ogledno-uglednih časova, dopunske i dodatne nastave, ali nedostaju planovi, analize i izvještaji po ovim pitanjima. Ne realizuju se ogledno-ugledni časovi.

Svi nastavnici se redovno pripremaju za neposrednu realizaciju nastave, ali u pripremama za čas ne postoji osvrt na realizaciju planiranih aktivnosti, kao ni dio koji se odnosi na vrednovanje znanja učenika i način provjere usvojenog znanja.

Sveska aktiva ne ukazuje u potpunosti na razvojne aktivnosti, naročito u dijelu unapređenja vrednovanja postignuća učenika, postojeće literature za teorijske i praktične sadržaje (imajući u vidu nedostatak udžbenika za teorijske nastavne sadržaje i za realizaciju praktičnih vježbi), ogledno-uglednih časova.

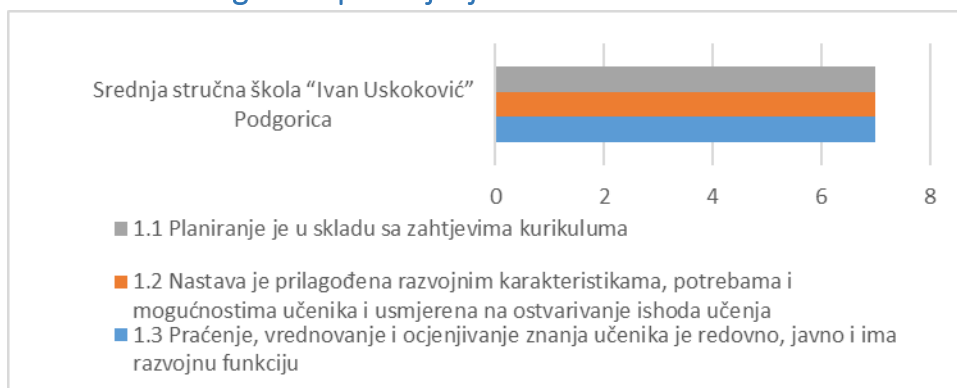
Praktična nastava se organizuje u školskim radionicama i kod poslodavaca. Pozitivan primjer opremljenosti školske radionice i saradnje sa socijalnim partnerima je u SMŠ „Mladost“ u Tivtu.

Prostora za unapređenje ima u radu stručnog aktiva, materijalno-tehničkim uslovima za realizaciju praktične nastave u drugim školama, ali i poboljšanju uslova u kabinetima za teorijsku nastavu, oplemenjivanje edukativnim materijalom, jer to su sve faktori koji utiču na motivaciju učenika i utiče na ukupni kvalitet realizacije obrazovnog programa.

Preporuke:

- Za svaki realizovani ishod učenja, dati osvrt na realizaciju ostvarenih aktivnosti sa dopunama i izmjenama, a za pojedine kriterijume, koji su planirani za više nastavnih časova, osobito praktičnih nastavnih sadržaja, potrebno je izvršiti detaljniju pripremu aktivnosti.
- Izvršiti podijelu odjeljenja na grupe u skladu sa didaktičkim preporukama.
- Planove rada aktiva unaprijediti tako da ukazuju na razvojne aktivnosti sa osvrtnom na realizaciju (realizovati i analizirati ogledne i ugledne časove, dopunska i dodatna nastava, rad sa darovitim učenicima, hospitacija unutar aktiva, kvalitativna analiza postignuća učenika sa mjerama za unapređenje, školska takmičenja i sl), a dokumentaciju čuvati u posebnom registratoru i u elektronskoj formi.
- Na nivou Škole planirati projekte u koje se mogu uključiti učenici ovog obrazovnog programa.
- Planirati, evidentirati i analizirati posjete školama, organizacijama i sl.
- Formirati sekciju iz oblasti mašinstva i obrade metala, sa akcentom na ovaj obrazovni program.
- Planirati i realizovati školsko takmičenje iz stručnih modula u cilju motivisanja učenika na takmičarski duh i unapređivanje znanja i vještina.

Mehaničar energetskih postrojenja

Nema učenika u dualnom sistemu obrazovanja. Praktičnu nastavu, po školskom obliku, kod socijalnih partnera realizuje samo jedan učenik. Postoji plan profesionalne prakse kao korelacija sa programima stručno-teorijskih modula.

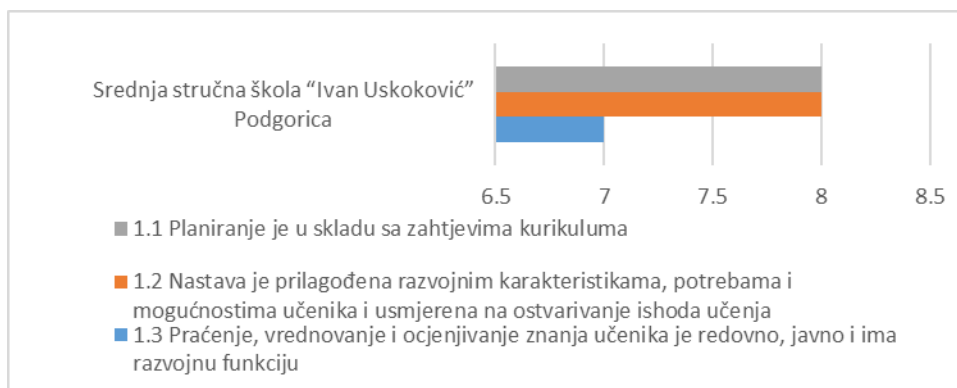
Prostora za unapređenje kvaliteta rada ima u radu stručnog aktiva, odjeljenskog vijeća i saradnji sa stručnom službom, sve u cilju poboljšanja motivacije i uspjeha učenika koji pohađaju ovaj obrazovni program.

Nedostatak udžbenika predstavlja veliki problem za kvalitetnu pripremu i realizaciju nastavnih sadržaja. Prostor za učenje ne djeluje u potpunosti podsticajno na učenike. Pri uređenju prostora ne posvećuje se dovoljno pažnje učeničkim radovima. Ne koriste se didaktički softveri i simulatori.

Preporuke:

- Za svaki realizovani ishod učenja, dati osvrt na realizaciju ostvarenih aktivnosti sa dopunama i izmjenama, a za pojedine kriterijume, koji su planirani za više nastavnih časova, osobito praktičnih nastavnih sadržaja, potrebno je izvršiti detaljniju pripremu aktivnosti.
- Nakon završetka profesionalne prakse uraditi detaljnu analizu i izvještaj o njenoj realizaciji.
- Na nivou Škole planirati projekte u koje se mogu uključiti učenici ovog obrazovnog programa.
- Planirati, evidentirati i analizirati posjete školama, organizacijama i sl.
- Formirati sekciju iz oblasti mašinstva i obrade metala, sa akcentom na ovaj obrazovni program.
- Planirati i realizovati školsko takmičenje iz stručnih modula u cilju motivisanja učenika na takmičarski duh i unapređivanje znanja i vještina.
- Primjenjivati metode aktivne nastave kojima će prethoditi kreativna priprema za čas.
- Uključiti učenike i roditelje u opremanje kabineta i radionica (literatura, šeme, modeli i sl.).
- Nastavnici bi trebalo da pripreme interne materijale za učenike koji bi bili usvojeni na stručnom aktivu.
- Planirati i realizovati dodatne aktivnosti u cilju poboljšanja uspjeha učenika, smanjenja izostanaka i broja učenika kojima prestaje svojstvo redovnog učenika.

Tehničar mehatronike

Godišnje i operativno planiranje je uglavnom usklađeno sa modularnim programima. Teme su pravilno raspoređene po obimu i predznanju učenika. Nastavna sredstva, metode i oblici rada su usklađeni sa postavljenim ciljevima.

u Planovima realizacije ishoda učenja, su precizno definisane, za svaki kriterijum zasebno. Ne vodi se napomena o realizaciji planiranih aktivnosti, što je veoma važno kod planiranja narednih aktivnosti i prilagođavanja nastavnih sadržaja strukturi odjeljenja i uzrastu učenika.

U cilju usaglašavanja dinamike realizacije postavljenih kriterijuma u ishodima učenja, ne vidi se saradnja nastavnika stručno-teorijskih modula i opšteobrazovnih modula, u zajedničkom planiranju vaspitno-obrazovnog rada.

Aktiv, u planu, predviđa razmatranje pitanja ogledno-uglednih časova, dopunske i dodatne nastave, ali nedostaju planovi, analize i izvještaji po ovim pitanjima. Ne realizuju se ogledno-ugledni časovi.

U školi radi sekcija "Mehatronika i LEGO robotika". Plan sekcije je urađen i sve aktivnosti se detaljno bilježe u posebnoj svesci i u elektronskoj formi. Organizuju se školska takmičenja iz ove oblasti. Učenici postižu odlične rezultate na državnom WRO (World Robot Olympiad) takmičenju (prva mjesta u seniorskoj konkurenciji 2020., 2021. i 2023. godine i treće mjesto 2022. godine). Učestvuju i na svjetskom WRO takmičenju.

Svi nastavnici se redovno pripremaju za neposrednu realizaciju nastave u skladu sa didaktičkim principima.

U pripremama za čas ne postoji osvrt na realizaciju planiranih aktivnosti, kao ni dio koji se odnosi na vrednovanje znanja učenika i način provjere usvojenog znanja.

Sveska aktiva ne ukazuje u potpunosti na razvojne aktivnosti, naročito u dijelu unapređenja vrednovanja postignuća učenika, postojeće literature za teorijske i praktične sadržaje (imajući u vidu nedostatak udžbenika za teorijske nastavne sadržaje i za realizaciju praktičnih vježbi), ogledno-uglednih časova.

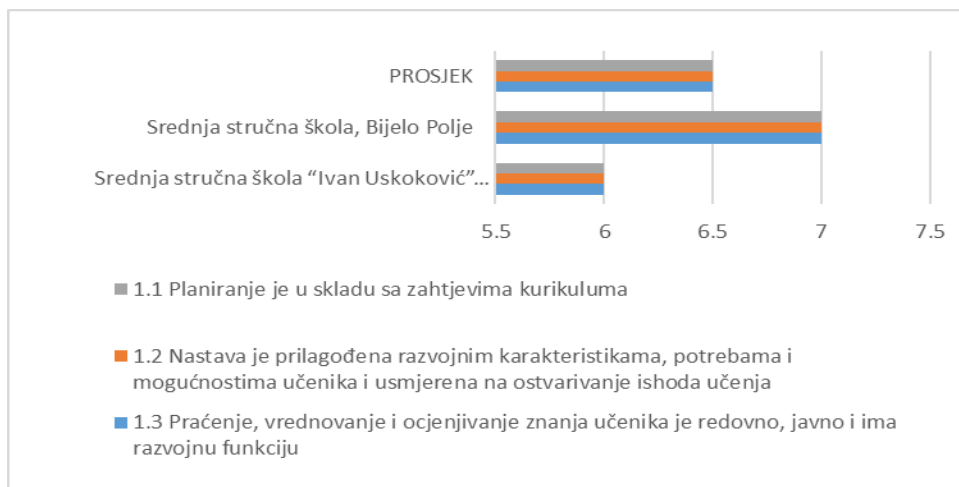
Na časovima praktične nastave dominira individualni oblik rada i raspoloživa nastavna sredstva koriste i nastavnici i učenici. Nastavnici, uglavnom, uče učenike da povežu nastavne sadržaje sa primjerima iz prakse, života i drugih oblasti. Učenicima se ukazuje i na nova tehnička rješenja i tehnologije. Disciplina učenika je na potrebnom nivou. Planira se profesionalna praksa u skladu sa programom stručno-teorijskih modula.

Prostora za unapređenje ima u radu aktiva, unapređenju saradnje sa socijalnim partnerima, uslovima u školskom prostoru za učenje i realizaciju praktične nastave.

Preporuke:

- Dati osvrt na realizaciju ostvarenih aktivnosti sa dopunama i izmjenama za svaki realizovani ishod učenja, a za pojedine kriterijume, koji su planirani za više nastavnih časova, osobito praktičnih nastavnih sadržaja, potrebno je izvršiti detaljniju pripremu aktivnosti.
- Planove rada aktiva unaprijediti tako da ukazuju na razvojne aktivnosti sa osvrtom na realizaciju (realizovati i analizirati ogledne i ugledne časove, dopunska i dodatna nastava, rad sa darovitim učenicima, hospitacija unutar aktiva, kvalitativna analiza postignuća učenika sa mjerama za unapređenje i sl.), a dokumentaciju čuvati u posebnom registratoru i u elektronskoj formi
- Uraditi detaljnu analizu nakon završetka profesionalne prakse i napraviti izvještaj o njenoj realizaciji.
- Planirati i realizovati dodatne aktivnosti u svrhu bolje promocije obrazovnog programa i shodno tome obezbjediti upis većeg broja učenika.
- Planirati projekte na nivou Škole u koje se mogu uključiti učenici ovog obrazovnog programa.
- Planirati, evidentirati i analizirati posjete školama, organizacijama i sl.
- Primjenjivati metode aktivne nastave kojima će prethoditi kreativna priprema za čas
- Uključiti učenike i roditelje u opremanje kabineta i radionica (literatura, šeme, modeli i sl.).
- Nastavnici da pripreme interne materijale za učenike koji bi bili usvojeni na stručnom aktivu.
- Aktiv da inicira, utvrdi plan i prioritete i uključi se u nabavku nedostajućih nastavnih sredstava, opreme i materijala i osavremenjavanje postojeće.

Tehničar automehatronike

Nastava je stručno zastupljena za sve stručne module.

Godišnji i ishodni planovi se uredno evidentiraju, ovjeravaju i objedinjeni su za obrazovni program u posebnom folderu. Urađeni su za sve stručne module za školsku godinu. Planiranje realizacije ishoda prema broju časova i značaju ishoda u modulu je ravnomjerno i usklađeno sa, nivoima znanja i vještina predviđenim modulom.

Plan pripreme časa sadrži aktivnosti nastavnika u odnosu na dostizanje ishoda, ali ne i aktivnosti učenika.

Nastavnici izvanredno vladaju nastavnom materijom i koriste nastavna sredstva, što djeluje podsticajno na učenike. (SSŠ „Ivan Uskoković“ Podgorica)

U školi je formirana sveska aktiva za oblast mašinstva i u svesci su unešene planirane aktivnosti, ali nema izvještaja o realizaciji planiranih aktivnosti, a ako i ima nedostaje analiza realizovanih aktivnosti. Među planiranim aktivnostima nema oglednih i uglednih časova, kao ni stručnih predavanja unutar Aktiva.

Evidencija postignuća u odjeljenjskim knjigama je u potpunosti usklađena sa preporukama o ocjenjivanju oblika nastave i svođenju ocjena na klasifikacionim periodima.

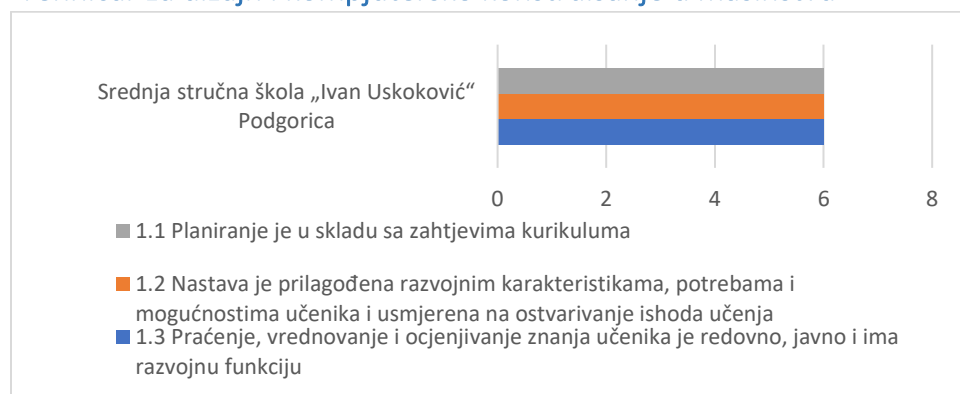
Nema učenika u dualnom sistemu obrazovanja. Svi učenici praktičnu nastavu realizuju u školi.

Prostora za unapređenje ima u jačanju timskog rada nastavnika stručnih modula i opšteobrazovnih predmeta, u radu stručnog aktiva, usmjerenosti na unapređenje kvaliteta nastave i ukupnog rada.

Preporuke:

- Organizovati obuku nastavnika za primjenu savremenih metoda i oblika rada u nastavi.
- Deifnisati i usaglasiti kriterijume ocjenjivanja.
- Planirati i realizovati, dopunsku i dodatnu nastavu, slobodne i vannastavne oblike podrške učenicima.
- Planirati realizaciju oglednih i uglednih časova, kao i stručnih predavanja unutar Aktiva, a zatim izvršiti njihovu analizu.
- Na nivou Aktiva koristiti jedinstvene obrasce za pripremu za čas
- Za svaki realizovani ishod učenja, dati osvrt na realizaciju ostvarenih aktivnosti sa dopunama i izmjenama, a za pojedine kriterijume, koji su planirani za više nastavnih časova, osobito praktičnih nastavnih sadržaja, potrebno je izvršiti detaljniju pripremu aktivnosti.
- Unaprijediti saradnju između nastavnika koji realizuju stručne module kako bi se korelacijom uticalo na bolja postignuća učenika i sticanje kompetencija za zanimanje.
- Primjenjivati metode aktivne nastave kojima će prethoditi kreativna priprema za čas.
- Nastavnici da pripreme interne materijale za učenike koji bi bili usvojeni na stručnom aktivu.

Tehničar za dizajn i kompjutersko konstruisanje u mašinstvu

Svi učenici praktičnu nastavu realizuju u školi, u radionici koja u potpunosti zadovoljava materijalno-tehničke uslove za realizaciju nastave, dok se časovi teorijske nastave organizuju u neuslovnim kabinetima, što otežava radni kontinuitet i motivaciju za uređenje prostora. Učionice nijesu oplemenjene edukativnim materijalom za realizaciju teorijskog dijela nastave, što ih čini prostorom neprijemčivim za boravak i rad.

Nastavnici uglavnom realizuju nastavu u skladu sa postojećim prostorno-tehničkim uslovima, sa ciljem da učenici dostignu vještine predviđene programom. Nastavnici vrše saznavnu pripremu učenika, ali ne i u dovoljnoj mjeri i motivacionu, motoričku i emotivnu.

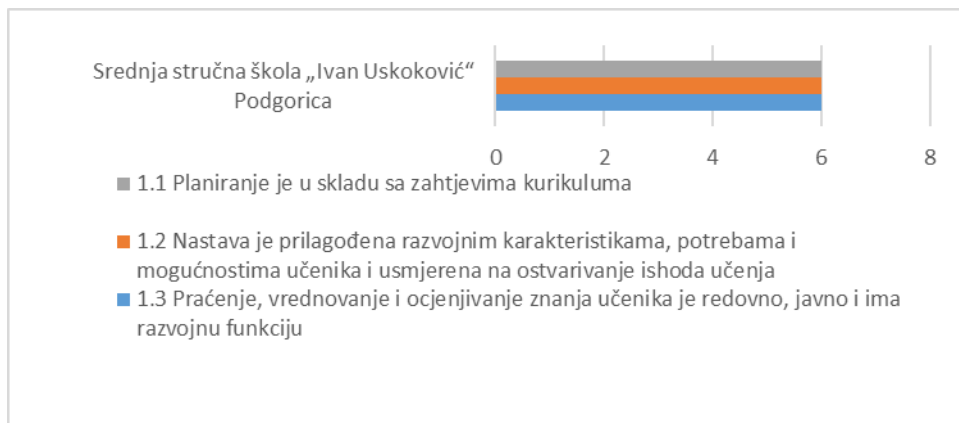
Usljed nedostatka udžbenika, nastavnici uglavnom pripremaju interne štampane materijale.

Sekcije se ne planiraju. Ne organizuju se školska takmičenja.

Preporuke:

- Koristiti više različitih tehnika vrednovanja znanja učenika, pojedinačno i u grupi (elektronski testovi, brza ispitivanja, domaći zadaci, aktivnost na času, seminarski radovi, prezentacije, projektni zadaci i sl.)
- Dati osvrt na realizaciju ostvarenih aktivnosti za svaki realizovani ishod učenja.
- Formirati sekciju iz oblasti mašinstva, sa akcentom na ovaj obrazovni program.
- Planirati i realizovati školsko takmičenje iz stručnih modula.

Zavarivač

Godišnji i operativni planovi se uredno evidentiraju, ovjeravaju i objedinjeni su za obrazovni program u posebnom folderu.

Plan pripreme časa sadrži aktivnosti nastavnika u odnosu na dostizanje ishoda, ali ne i aktivnosti učenika

U školi je formirana sveska aktiva za oblast mašinstva. Na aktivima nijesu razmatrana pitanja potreba za realizacijom programa Zavarivač, tj. literaturom i materijalno-tehničkim sredstvima. Uglavnom su u svesci unešene planirane aktivnosti, ali nema izvještaja o realizaciji planiranih aktivnosti, a ako i ima nedostaje analiza realizovanih aktivnosti. Među planiranim aktivnostima nema predloga za saradnju sa poslodavcima prilikom realizacije pojedinih ishoda praktičnih modula, zatim oglednih i uglednih časova, kao ni stručnih predavanja unutar Aktiva.

Praktični moduli se realizuju u školskoj radionici. Škola ima adekvatnu radionicu za realizaciju vježbi ili praktičnog oblika nastave u školi za praktičnu nastavu, pogotovu u smislu prostornih uslova. Nastavnici, u

radionici posjeduju dovoljan obim nastavnih sredstava za realizaciju ishoda praktičnih modula, osim potrošnog materijala, tj. čeličnih profila, elektroda, brusnih ploča za sječenje i brušenje, materijala i alata za antikorozivnu zaštitu, tj. temeljnu farbu, četke, razređivač itd.

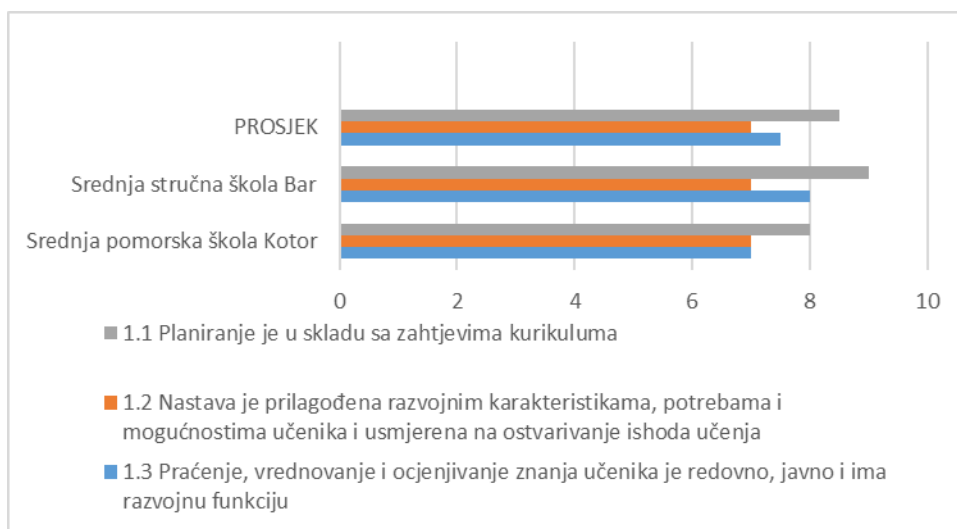
Ne uočava se dovoljna međunastavnička komunikacija u korelaciji realizacije. Nije prisutno hospitovanje unutar aktiva mašinstva, tj. nema analize hospitovanih časova.

Preporuke:

- Organizovati obuku nastavnika za primjenu savremenih metoda i oblika rada u nastavi.
- Na Aktivu uraditi specifikaciju nedostajuće literature, planirati i obezbijediti nabavku iste.
- Planirati osnivanje đачke zadruge u okviru OP kako bi se u okviru praktične nastave vršile usluge prema građanstvu i firmama na komercijalnoj osnovi, a koji bi vršili nabavku osnovnog i potrošnog materijala po specifikaciji za određenu konstrukciju.
- Deifnisati i usaglasiti kriterijume ocjenjivanja.
- Planirati i realizovati, dopunsku nastavu, slobodne i vannastavne oblike podrške učenicima.
- Planirati realizaciju oglednih i uglednih časova, kao i stručnih predavanja unutar Aktiva, a zatim izvršiti njihovu analizu.
- Planirati i obezbijediti dodatna materijalno-tehnička sredstva za realizaciju ishoda praktičnih modula (nabavka veće i raznovrsnije količine otvorenih i zatvorenih čeličnih profila i limova raznih debljina, sredstava i alata za antikorozivnu zaštitu, zatim mašine ili alate za pripremu šava vara kod debelih limova itd.)

1.1.3 SEKTOR SAOBRAĆAJ I KOMUNIKACIJE

Brodomašinski tehničar

Godišnje planiranje i planiranje ishoda stručnih modula obrazovnog programa je usklađeno sa preporukama. Većina nastavnika ima pisane pripreme za čas koje su usklađene sa resursima za realizaciju nastave sa raspoloživim nastavnim sredstvima. Aktivni pokreću inicijativu o potrebi za nabavkom nedostajućih nastavnih sredstava.

Nastavnici dominantno realizuju nastavu korišćenjem PPT prezentacija koje su učenicima dostupne na Teams platformi.

Nastava za obrazovni program Brodomašinski tehničar je u potpunosti usklađena sa dinamikom realizacije različitih oblika nastave u modulima, a raspored realizacije se definiše na nedjeljnom nivou

Za realizaciju praktične nastave u Srednjoj pomorskoj školi u Kotoru je na raspolaganju navigacijski simulator i simulator mašinskog postrojenja: Transas NTPro 5000 (5.35) uključujući i Transas NS 4000 ECDIS i ERS 5000 TECHSIM. Pored ovoga, škola raspolaže i radionicama za ručnu i mašinsku obradu materijala, kao i radionicom za spajanje materijala. Iako škola raspolaže gotovo smim neophodnim sredstvima za realizaciju praktične nastave ona se odvija sa određenim poteškoćama, prije svega, zbog manjka prostora. Za ovaj obrazovni program praktično ne postoji mogućnost za realizaciju praktične nastave van ustanove i za realizaciju profesionalne prakse tokom ljetnjeg perioda. Ipak, škola preduzima napore da kroz saradnju sa Lukom Kotor i nekim brogarskim kompanijama organizuje posjete brodovima, kao i određenim radionicama.

Aktivi pokreću inicijativu o potrebi za nabavkom nedostajućih nastavnih sredstava. Praktična nastava se uglavnom odvija u školi, rijetko kod poslodavca. Rad nastavnika na praktičnoj nastavi zavisi od organizacije i planiranja nastavnika i sprovodi se kroz prezentacije i simulacije, ili kroz konkretan praktičan rad sa alatima, opremom, mašinama i uređajima. U planovima se ne planira praktična nastava kod poslodavaca, a ne realizuje se ni profesionalna praksa.

Nastavnici dominantno realizuju nastavu korišćenjem PPT prezentacija koje su učenicima dostupne na Teams platformi. Učenici se upućuju na korišćenje interneta i drugih izvora za ovladavanje ishodima učenja.

Učionice/kabineti u kojima se realizuje nastava za obrazovni program Brodomašinski tehničar u Srednjoj stručnoj školi u Baru nijesu opremljene adekvatnim nastavnim sredstvima. Radionica posjeduje uređaje, opremu i alat koji omogućava učenicima postizanje dijela ishoda planiranih programom, nastavnici je u skladu sa mogućnostima i brojem učenika u grupi koriste, međutim, prostor u kojem je smeštena ne omogućava primjenu adekvatnih metoda i oblika rada sa učenicima na praktičnoj nastavi i vježbama i ne omogućava u potpunosti primjenu mjera bezbjednosti i zaštite na i tokom rada.

U toku tekuće školske godine učenici prvog razreda se ne upućuju kod poslodavaca na praktičnu nastavu, kao ni učenici II razreda koji povremeno koriste simulator na pojedinim časovima. Za učenike III razreda dio praktične nastave realizuju se kod Vojske Crne Gore. U IV razredu učenici pohađaju dio prakse kod: Uprave pomorske sigurnosti i upravljanje lukama, firme "La Pluma Bar Pilot & Tugboat Service Montenegro", firme "Ocean Montenegro"- kompanije za pružanje lučkih usluga i Vojske Crne Gore.

Nastavnici modula, kada se po planu realizacije modula/ishoda organizuje praktična nastava, podnose organizatoru praktične nastave zahtjev (školski obrazac, koji sadrži spisak učenika, naziv modula, vrijeme realizacije časova ...). Zahtjev odobravaju organizator praktične nastave i direktor.

U toku realizacije časova kod poslodavca sa učenicima su nastavnici odgovarajućeg modula koji sarađuju sa instruktorima/mentorima kod poslodavca. Ovi časovi pripadaju normi nastavnika, i on ih prati, dok koordinator obezbjeđuje uslove i povremeno ih obilazi. Nastavnici časove praktične nastave evidentiraju u odjeljenjsku knjigu.

Aktiv donosi godišnji plan rada. Posebna pažnja poklanja se realizaciji praktične nastave, unificiranju i usklađivanju testova i usklađivanju programa sa zahtjevima IMO kurseva. U skladu sa politikom kvaliteta nastavnici su dužni da koriste unificirani test koji im je dostupan u elektronskoj formi.

Nastavnici koriste prezentacije tokom realizacije nastave, na kojima upućuju učenike na izvore učenja. Priprema internih pisanih materijala je povremena i ne zadovoljava potrebe učenika. Učenici se upućuju da samostalno pretražuju izvore na internetu.

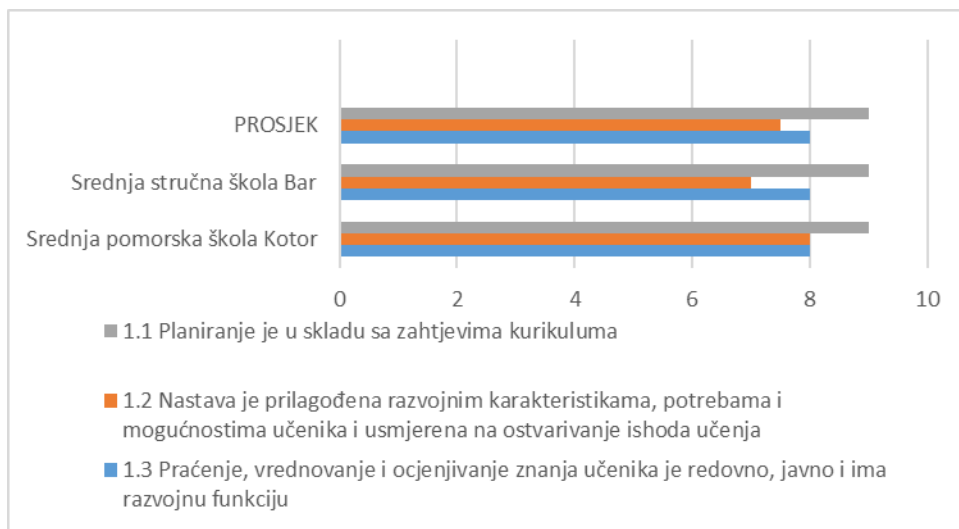
Na inicijativu nastavnika za realizaciju dijela modula kod poslodavaca organizator praktične nastave obezbjeđuje poslodavce za obuku, kod kojih je moguće dostizanje planiranih djelova ishoda. Obuku kod poslodavca realizuju nastavnici modula u saradnji sa instruktorima kod poslodavca. Škola ima sklopljene ugovore o saradnji sa poslodavcima.

Vanredni učenici polažu u tri ispitna roka. Raspored polaganja je raspoređen na tri dana, dan za praktičnu nastavu, pismene zadatke (jedan ili više) i opšte i stručne module.

Preporuke:

- Pronaći poslodavce koji bi prihvatili učenike na praktičnu nastavu.
- Obezbijediti materijalne uslove za efikasnu organizaciju praktične nastave u školi
- Obezbijediti materijalne uslove za efikasnu organizaciju praktične nastave kod poslodavca, obilazak učenika, praćenje postignuća, prisustva obuci.
- Motivisati nastavnike da planiraju i realizuju ogledno-ugledne časove.
- Planirati i realizovati obuke nastavnika za primjenu raznovrsnih metoda i oblika rada.
- Na aktivu definisati pisane kriterijume ocjenjivanja za module kroz program. Sa pisanim kriterijumima ocjenjivanja upoznati učenike i roditelje.

Nautički tehničar

Nastava se planira u skladu sa zahtjevima obrazovnog programa.

Škola povremeno organizuje gostujuća predavanja.

Nastavnici koriste skripte, koje su oni napisali, za realizaciju nastave.

Postoji plan realizacije dopunske i dodatne nastave, kao i evidencija o njihovoj realizaciji.

Praktična nastava se uglavnom odvija u školi, rijetko kod poslodavca. U planovima se ne planira praktična nastava kod poslodavaca, a ne realizuje se ni profesionalna praksa.

Tokom teorijske i praktične nastave učenicima se pored planiranog programa obrazovanja prenosi i značajno iskustvo nastavnika sa brodova što časove čini dodatno zanimljivim i afirmativnim.

Praktični dio nastave izvodi se uz upotrebu lične i kolektivne opreme za spašavanje na moru (pojasevi za spašavanje, signalna oprema, splavovi za spašavanje,...), čamaca drvene građe koje škola koristi za takmičarske regate, i na kojima se stiču prva znanja o održavanju plovila, kao i nautičkog simulatora sa 8 izdvojenih jedinica na kojima učenici stiču praktična znanja o radu radara, elektronskih karata, manevrisanju brodom i izbjegavanju sudara na moru. Navedena oprema je vlasništvo Srednje pomorske škole Kotor.

Primjenjivani su različiti oblici rada (frontalni, individualni, rad u paru, a rad u grupi je izveden tokom praktične nastave sa splavom za spašavanje i opremom koja je sadržana u tom splavu).

U Srednjoj stručnoj školi u Baru praktična nastava se izvodi uz pomoć opreme koja je djelimično u vlasništvu JU Srednja stručna škole Bar, a djelimično je dostupna učenicima za izvođenje praktične nastave kroz ugovore o poslovno-tehničkoj saradnji sa Fakultetom za turizam i pomorstvo Bar, Lukom Bar AD i radionicom za izgradnju i održavanje drvenih čamaca – Bokovac.

Oprema za izvođenje praktične nastave se u najvećem dijelu nalazi van okruća škole, u pomenutim institucijama i radionici, te je za realizaciju praktične nastave potrebno dodatno vrijeme dolaska učenika i nastavnika na ta mjesta. U narednom periodu bi trebalo intenzivno raditi na opremanju škole navigacionim simulatorima, i školskog prostora na kojem bi se vršilo održavanje čamaca i izvođenje praktičnih vježbi sa ličnim i kolektivnim sredstvima za spašavanje na moru.

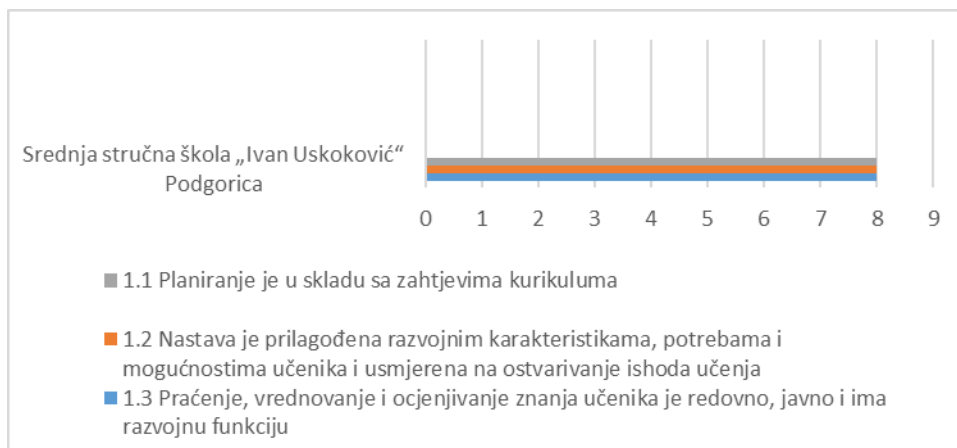
Primjenjivani su različiti oblici rada (frontalni, individualni, rad u paru, a rad u grupi je izveden tokom praktične nastave na navigacionom simulatoru).

Nastava je stručno zastupljena iz svih stručnih i izbornih modula.

Preporuke:

- Obezbijediti kvalitetniju saradnju sa socijalnim partnerima u cilju kvalitetnije realizacije praktične nastave.
- PPT prezentacije su zastupljene u realizaciji nastave jer za ovaj obrazovni program (Nautički tehničar) ne postoje zvanično objavljeni udžbenici. Zbog navedenih okolnosti nastavnici svoje prezentacije treba da kreiraju na način da budu što pristupačnije učenicima, odnosno da budu što jednostavnije za razumijevanje, sa puno detalja (slika i objašnjenja) koji pored značenja na našem jeziku mogu da imaju i engleska značenja, ali nikako samo engleske nazive.

Saobraćajno-transportni tehničar

Nastava se planira shodno zahtjevima obrazovnog programa. Nastavnici realizuju nastavni proces koristeći savremene oblike rada.

Dopunska i dodatna nastava kod pojedinih nastavnika je zastupljena u sljedećoj formi, predaju Godišnje planova rada, ne postoji evidencija o realizaciji iste (nema pisanog traga u Odjeljenjskim knjigama i knjigama dežurstva) i ista se ne održava prema planu rada. Izvršen je uvid u svesku dopunske nastave iz koje se ne može zaključiti da se dopunska nastava odvija u kontinuitetu.

Slobodne aktivnosti se planiraju Godišnjim planom i postoje pisani tragovi

Stručni aktiv vodi zapisnike o održanim sjednicama.

U svesci se nalaze i podaci o održanim školskim takmičenjima iz pojedinih predmeta, sa utvrđenim postignućima učenika.

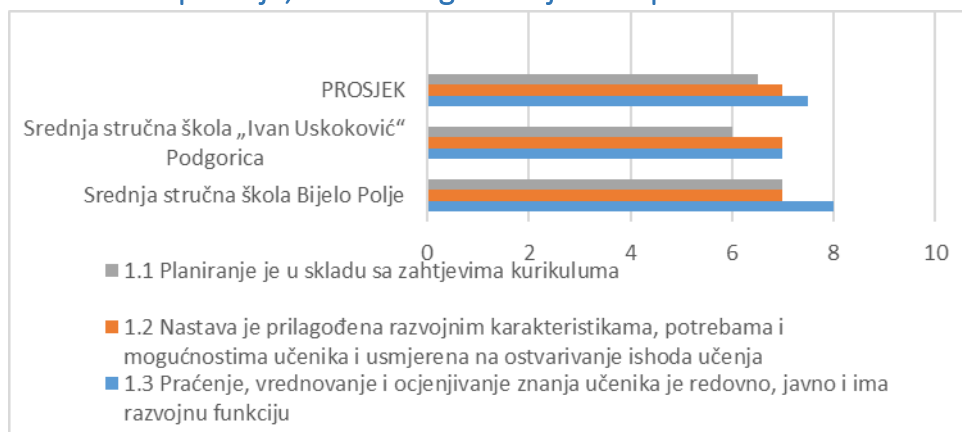
Učionice ili kabinet u kojima se realizuje nastavni proces za obrazovni program Saobraćajno – transportni tehničar je opremljen odgovarajućom tehnikom za realizaciju nastave (opremljeni su djelovima voza, i dokumentacijom potrebnom za ovaj vid saobraćaja) kao i odgovarajućim slikama i šemama iz oblasti željezničkog saobraćaja koje nastavnici koriste po potrebi.

Časovi praktične nastave se uglavnom realizuju na Željeznici i resursima željeznice. Nastavnici koriste savremena nastavna sredstva uz oslanjanje na tradicionalni način predavanja kao i raznovrsna nastavna sredstva. Na većini časova teorijske i praktične nastave nastavnici koriste primjere praktičnog izvođenja i omogućavaju bolje razumijevanje sadržaja i prilagođavaju ih karakteristikama učenika. Teorijska i praktična nastava su usko povezane i u skladu sa tim nastavnici koriste primjere dobre prakse.

Preporuke:

- Realizovati planiranu dopunsku i dodatnu nastavu, ogledno - ugledne časove.
- U skladu sa obrazovnim programom planirati gostujuća predavanja.
- Više raditi na primjeni savremenog pristupa nastavi.
- Usmjeravati učenike na primjenu metoda aktivnog učenja.
- Voditi dnevnu evidenciju postignuća učenika.
- Raditi na primjeni različitih tehnika ocjenjivanja.

Tehničar za špediciju, carinu i organizaciju transporta

Nastava se planira shodno zahtjevima obrazovnog programa, međutim raspored časova nije izrađen na način da u potpunosti prati realizaciju nastave kroz module.

Vannastavne i slobodne aktivnosti realizuju se u svim odjeljenjima.

Raspored praktične nastave u odnosu na stručne i opšte predmete je pravilno raspoređen.

Ima planova kojima nedostaju nastavne metode koje se odnose na praktičnu nastavu i predviđeni časovi praktične nastave koji se realizuju kod poslodavca.

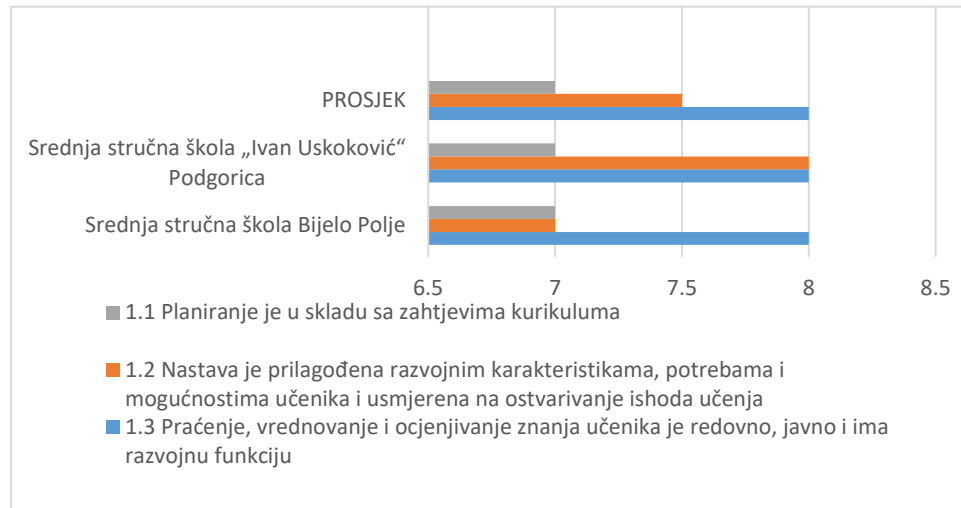
Plan rada Stručnog aktiva je evidentiran u svesci, ali nedovoljno usmjeren na poboljšanje vaspitno-obrazovnog procesa i ostale razvojne aktivnosti učenika. Raspored praktične nastave u odnosu na stručne i opšte predmete je pravilno raspoređen.

Ima planova kojima nedostaju nastavne metode koje se odnose na Praktičnu nastavu i predviđene časove Praktične nastave koji se realizuju kod poslodavca.

Preporuke:

- Raspored časova uskladiti sa zahtjevima obrazovnog programa, da bi se omogućilo dijeljenje odjeljenja po grupama kada to zahtjeva traženi oblik nastave.
- Učenicima pripremati materijal koji prati realizaciju ishoda, po mogućnosti ga objediniti ili davati postepeno sa dinamikom savladavanja novog gradiva.
- Redovno održavati časove Dopunske nastave i voditi evidenciju o realizaciji Dopunske nastave sa precizno navedenim ciljevima, operativnim ciljevima, programskim sadržajem, prisustvom učenika i ostvarenim postignućima.
- Uspostaviti neophodnu saradnju tokom nastavne godine sa socijalnim partnerima u realizaciji časova praktične nastave i profesionalne prakse.
- U planovima realizacije ishoda navesti odgovarajući broj časova Praktične nastave koji se izvode kod poslodavca, unijeti napomene za poboljšanje kvaliteta realizacije ishoda.

Tehničar drumskog saobraćaja

Nastava se planira shodno zahtjevima obrazovnog programa, kroz godišnje, operativne planove rada i pripremu za čas pojedinih predmetnih nastavnika. Planovi su uredni, ali bez preporuka za unapređenje.

Stručni aktiv redovno vodi zapisnike sa održanih sjednica za tekuću nastavnu godinu. Plan rada Stručnog aktiva je evidentiran, ali nedovoljno usmjeren na poboljšanje vaspitno-obrazovnog procesa i ostale razvojne aktivnosti učenika.

Slobodne aktivnosti, sekcije i takmičenja nijesu planirane u okviru godišnjeg plana i programa rada. Izvjesne aktivnosti su vidljive na fejsbuk stranicama škola.

Raspored praktične nastave u odnosu na stručne i opšte predmete je pravilno raspoređen.

Učionice ili kabineti u kojima se realizuje neposredna nastava su uglavnom bili opremljeni odgovarajućom tehnikom za realizaciju nastave po savremenim metodama, opremljeni su i odgovarajućim slikama i šemama iz oblasti saobraćaja koje nastavnici koriste po potrebi. Primjetno je da se tokom neposredne realizacije nastavnog procesa svaki nastavnik pripremio u skladu sa didaktičkim principima. Pri realizaciji časova Upravljanja vozila instruktori su realizovali čas u skladu sa pripremom, evidentirani su određeni tehnički nedostaci na vozilu, kao i u dokumentaciji sa teorijskog polaganja.

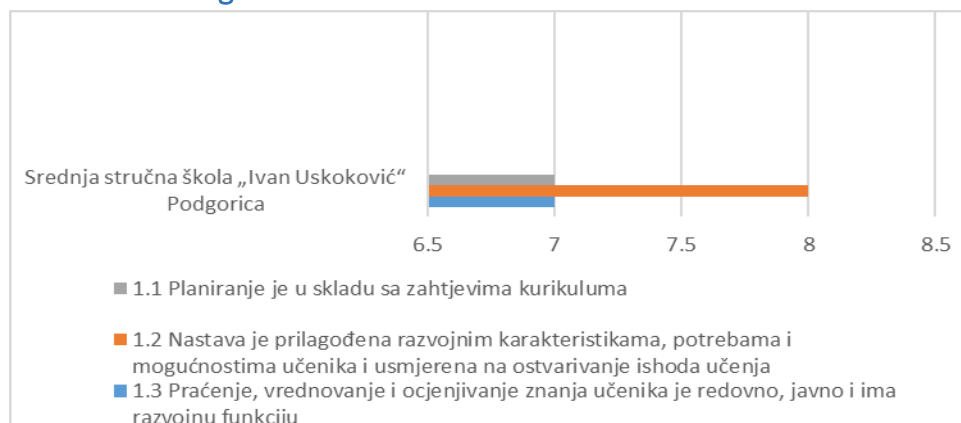
U Školi se prethodne godine nijesu planirala i realizovala školska takmičenja. Učenici nijesu uključeni u realizaciju projekata koji su od značaja za njihovo stručno i sveukupno napredovanje.

Na časovima Praktične nastave sa instruktorima vožnje uočen je metodički pristup svih instruktora sa jasno upućenim načinom unapređenja vještina kod učenika. Nastavnici koriste savremena nastavna sredstva uz oslanjanje na tradicionalni način predavanja kao i raznovrsna nastavna sredstva (projektor, slike, skice, računar, poligon). Na većini časova nastavnici koriste primjere i olakšavaju razumijevanje sadržaja i prilagođavaju ih karakteristikama učenika. Teorijska i praktična nastava je usko povezana i u skladu sa tim nastavnici koriste primjere dobre prakse.

Preporuke:

- U Godišnjem planu i programu rada škole napraviti plan slobodnih aktivnosti, stručnih sekcija i takmičenja iz oblasti saobraćaja. Planirati i realizovati dopunsku i dodatnu nastavu.
- Planirati ogledne i ugledne časove, hospitacije, aktivnosti za unapređenje uspjeha i vladanja učenika i evidentirati realizovane slobodne aktivnosti učenika u knjizi Stručnog aktiva i odjeljenjskoj knjiži.
- Pridržavati se Pravilnika o uslovima koje mora da posjeduje vozilo za obuku kandidata/učenika, kao i vođenja neophodne dokumentacije
- Raditi na motivaciji učenika kako bi se smanjio broj neopravdanih izostanaka.
- Usmjeravati učenike na primjenu metoda aktivnog učenja.
- Njegovati atmosferu na času koja se ispoljava u pogledu interesovanja za rad, pažnje i radne discipline.
- Organizovati školska takmičenja.
- Uključivati učenike u realizaciju projekata koji su od značaja za njihovo stručno i sveukupno napredovanje.

Vozač motornog vozila

Nastava je stručno zastupljena. Stručni aktiv vodi zapisnike o održanim sjednicama u tekućoj školskoj godini. Sveska Aktiva sadrži sve neophodne podatke, od Plana realizacija, preko poboljšanja vaspitno obrazovnog procesa. Ne postoje podaci o posjećenosti određenih časova odnosno hospitacije između članova Aktiva.

U svesci se nalaze i podaci o održanim školskim takmičenjima iz pojedinih predmeta, sa utvrđenim postignućima učenika.

Učionice ili kabineti u kojima se realizuje neposredna nastava su uglavnom opremljeni odgovarajućom tehnikom za realizaciju nastave po savremenim metodama, opremljeni su i odgovarajućim slikama i šemama iz oblasti saobraćaja koje nastavnici koriste po potrebi.

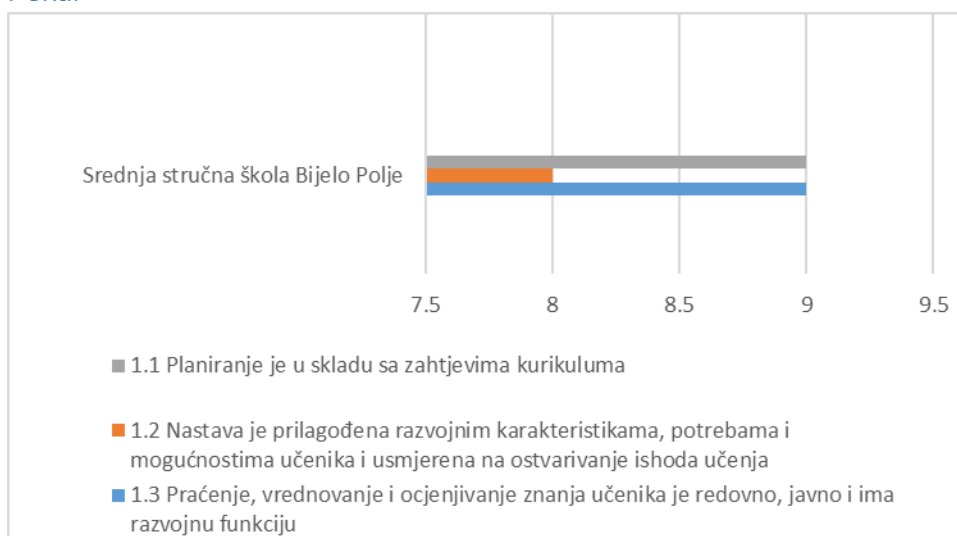
Na časovima Praktične nastave sa instruktorom vožnje uočen je metodički pristup instruktora sa jasno upućenim načinom unapređenja vještina kod učenika. Nastavnici koriste savremena nastavna sredstva uz oslanjanje na tradicionalni način predavanja kao i raznovrsna nastavna sredstva (projektor, slike, skice, računar, poligon). Na većini časova nastavnici koriste očigledne primjere i olakšavaju razumijevanje sadržaja i prilagođavaju ih karakteristikama učenika. Teorijska i praktična nastava je usko povezana i u skladu sa tim nastavnici koriste primjere dobre prakse.

Preporuke:

- Pridržavati se Pravilnika o uslovima koje mora da posjeduje vozilo za obuku kandidata/učenika, kao i vođenja neophodne dokumentacije.
- Planirati i realizovati ogledno – ugledne časove u okviru obrazovnog programa.
- Realizovati hospitacije u okviru stručnog aktiva i voditi odgovarajuću pedagošku evidenciju.
- Planirati gostujuća predavanja.
- Raditi na motivaciji učenika kako bi se smanjio broj neopravdanih izostanaka.
- Motivisati učenike na povećanje nivoa interesovanja za rad.

1.1.4 SEKTOR POLJOPRIVREDA, PREHRANA I VETERINA

Pekar

Godišnji planovi rada i planovi realizacije ishoda učenja su pregledani i potpisani od strane koordinatora modularizovanog obrazovnog programa Pekar i pedagoga. Nastavnici rade osvrt na realizaciju ishoda učenja. Unutar OP ostvarena je korelacija između modula OP kroz odgovarajuće ishode.

Prehrambena sekcija se realizuje i kroz ovaj obrazovni program u sektoru Poljoprivreda, prehrana, veterina, sa planom rada, fondom časova, nosiocima aktivnosti, ciljevima, zadacima i načinom realizacije.

Teorijski modul se realizuje u učionicama, a praktični kod poslodavca.

Škola ne posjeduje radionicu sa odgovarajućom opremom za izvođenje praktične nastave kroz različite module ovog OP, pa se realizuju posjete poslodavcima kod kojih se realizuje i Praktični modul (pekara "Put gros-Eko pek", pekara „6“, pekara „Šar“). Sa ovim poslodavcima su potpisani i individualni ugovori.

Uvidom u portfolio, nastava je stručno zastupljena.

Učenici obavljaju praktičnu nastavu kod poslodavaca sa kojima su potpisani individualni ugovori.

Tokom posjete poslodavcima (pekara "Put gros-Eko pek", pekara „6“, pekara „Šar“) obavljen je razgovor sa učenicima i Instruktorima praktičnog obrazovanja kod poslodavaca tokom koga je iskazano obostrano zadovoljstvo stečenim znanjem i vještinama.

Planove realizacije ishoda učenja, nastavnici i Organizator praktičnog obrazovanja predaju poslodavcima na početku svakog klasifikacionog perioda.

- Formirati odvojene Aktive: za sektor Poljoprivreda, prehrana, veterina podsektor Prehrana, koji bi činili dipl. ing. prehrambene tehnologije, dipl. ing. hemijske tehnologije i dipl. hemičari i za sektor Zdravstvo i socijalna zaštita, podsektor Zdravstvo, koji bi činili doktori medicine, farmacije kao i dipl. biolog.
- Iskoristiti kapacitete postojećih radionica sličnog područja rada koje su opremljene priborom, alatima i uređajima kako bi se realizovala praktična nastava različitih modula ovoga OP.
- Sprovesti aktivnosti za nabavku nedostajućih alata, instrumenata, pribora i uzoraka namirnica uz podršku Uprave.

Poljoprivredni tehničar

Rasporedom časova obuhvaćeni su svi časovi obrazovnog programa. Nastava koju treba planirati u skladu sa zahtjevima obrazovnog programa, kroz godišnje i operative planove rada nije bilo moguće utvrditi kod svih modula, jer isti ne postoje. Operativni planovi urađeni su po iskazu nastavnika prema kurikulumu iz obrazovnog programa i nijesu potpisani od strane koordinatora i pedagoga. U odjeljenjskim knjigama praktična nastava se evidentira kao vježbe. Praksa kao oblik nastave u okviru modula odvija se u školskom objektu (radionica) koji se nalaze u školskom dvorištu. Škola posjeduje traktor sa priključcima za obradu zemljišta. Dio prakse za koju škola nema uslove obavlja se kod socijalnih partnera. Koordinatorica za praktično obrazovanje dala je na uvid potpisan ugovor sa Poljoprivrednim gazdinstvom „Ismet Huseinović“ - Plav.

Nedostaje stručna literatura, a udžbenici se rijetko koriste. Škola ne posjeduje nastavna sredstva (slike, šeme, modele i drugi pribor iz oblasti poljoprivrede) i ako ima određen kabinet za poljoprivredu.

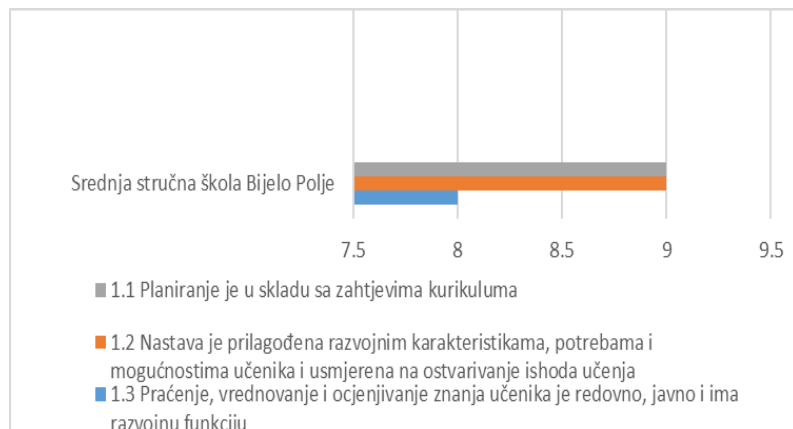
Škola sprovodi saradnju sa socijalnim partnerima, a na osnovu anketiranih roditelja može se zaključiti da su zadovoljni saradnjom poslodavaca i škole

Preporuke:

- Uraditi Godišnje i Operativne planove u skladu sa zahtjevima obrazovnog programa.
- Planirati ogledno - ugledne časove.
- Uraditi IROP-e za učenike sa posebnim obrazovnim potrebama.
- U odjeljenjskim knjigama evidentirati praktičnu nastavu umjesto vježbi.
- Formirati kabinet za poljoprivrednu grupu predmeta, opremiti nastavnim sredstvima (enciklopedije, modele, slike, šeme i drugim didaktičkim materijalom).

- U svesku aktiva planirati sadržajno i razvojno potrebe i aktivnosti za obrazovni program, koristiti je za duži vremenski period kako bi se pratio rad aktiva.
- Na dijelu školskog dvorišta gdje se nalazi pomoćni objekat za smještaj mašina i alata, koristiti za praktičnu nastavu.
- Nastaviti sa nabavkom sredstava za poljoprivrednu proizvodnju.
- Raditi na uspostavljanju saradnje sa novim socijalnim partnerima.
- Raditi na promociji obrazovnog programa za veće interesovanje i bolji upis.
- Koristiti kabinet za poljoprivredu sa A/V sredstvima.
- Opremiti i prilagoditi prostor, odnosno nabaviti nastavna sredstva za realizaciju kabinetske nastave u Školi.
- Obezbijediti neophodnu stručnu literaturu unutar školske biblioteke i istu koristiti.
- Realizovati i upisivati dodatnu i dopunsku nastavu.
- Formirati pčelarsku sekciju, koja je planirana Godišnjim planom rada škole.
- Uključivati učenike u realizaciju projekata koji su od značaja za njihovo stručno i sveukupno napredovanje.
- Usaglasiti kriterijuma ocjenjivanja u okviru stručnog aktiva, u skladu sa specifičnostima učenika i drugim okolnostima.
- Koristiti različite načine ocjenjivanja.
- Uključiti roditelje u proces organizacije praktične nastave u Školi, uzimajući u obzir mišljenje u vezi sa mjerama za poboljšanje kvaliteta nastave.

Prehrambeni tehničar

Raspored časova je vidno istaknut, teorijska nastava je usklađena sa časovima vježbi i praktične nastave. Realizuju se slobodne/vannastavne aktivnosti, izborna nastava i ogledno-ugledni časovi, o čemu se vodi evidencija kroz svesku Aktiva, odjeljenjske knjige i izvještaje.

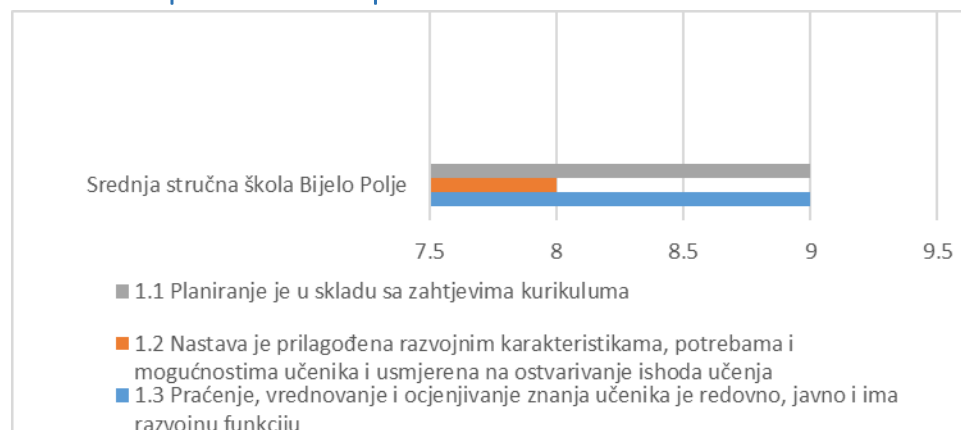
Planira se profesionalna praksa i vodi evidencija o realizaciji.

Vrednuju se svi aspekti nastave, kao i aktivnost učenika na času, sagledava se ličnost učenika u cjelini, kao i njegove mogućnosti. Učenici dobijaju povratnu informaciju o postignućima.

Preporuke:

- Formirati odvojene Aktive: za sektor Poljoprivreda, prehrana, veterina podsektor Prehrana, koji bi činili dipl.ing.prehrambene tehnologije, dipl.ing. hemijske tehnologije i dipl. hemičari i za sektor Zdravstvo i socijalna zaštita, podsektor Zdravstvo, koji bi činili doktori medicine, farmacije kao i dipl. biolog.
- Unaprijediti analizu uspjeha i mjere za poboljšanje postignuća učenika kroz svesku Aktiva tokom svakog klasifikacionog perioda, kako tokom nastavne godine, tako i na stručnom ispitu.
- Uspostaviti saradnju sa srodnim Školama u okruženju uz podršku Uprave kroz studentske posjete, prekogranične projekte i realizaciju zajedničkih aktivnosti.
- Planirati aktivnosti na uređenju učionica/kabineta/laboratorije, zajedno sa učenicima osmisliti i izraditi različite stručne edukativne materijale (plakate, panoje) i izložiti različite vrste ambalaže prehrambenih proizvoda kako bi prostor u kome se odvija vaspitno-obrazovni proces učinili prijatnijim i podsticajnijim.
- Sprovesti aktivnosti na povećanju iskorišćenja raspoloživih kapaciteta Školskih radionica (uskladiti raspored časova sa nastavnicima drugih OP, nabaviti nedostajuće instrumente, pribor i uzorke namirnica) uz podršku Uprave.
- Uspostaviti saradnju sa većim brojem socijalnih partnera.
- Detaljnije analizirati postignuća učenika po klasifikacionim periodima i davati predloge mjera i aktivnosti za unapređivanje uspjeha.
- Planirati i usvojiti inicijalne testove provjere znanja sa zadacima različitog tipa, na različitoj taksonomskoj nivou.
- Koristiti različite načine provjeravanja i ocjenjivanja ishoda učenja.

Proizvođač prehrambenih proizvoda

Unutar obrazovnog programa ostvarena je korelacija između modula kroz odgovarajuće ishode. Raspored časova je vidno istaknut, teorijska nastava je usklađena sa časovima vježbi i praktične nastave.

Planiraju se i realizuju slobodne/vannastavne aktivnosti i ogledno-ugledni časovi, o čemu se vodi evidencija kroz svesku Aktiva, odjeljenjske knjige i izvještaje.

Prehrambena sekcija se realizuje i kroz ovaj obrazovni program u sektoru Poljoprivreda, prehrana, veterina, sa planom rada, fondom časova, nosiocima aktivnosti, ciljevima, zadacima i načinom realizacije. Redovno se vode zapisnici o realizovanim aktivnostima.

Planira se profesionalna praksa.

Članovi Aktiva kontinuirano iniciraju nabavku potrebnih nastavnih sredstava i dostavljaju upravi Škole u pisanoj formi.

Školsko takmičenje, ogledno/ugledni časovi i međusobne hospitacije su planirani godišnjim planom Aktiva i vodi se evidencija o realizaciji.

Planiraju se i realizuju različiti oblici saradnje sa poslodavcima, obilježavaju važni datumi od značaja za struku, organizuju različite humanitarne aktivnosti i predavanja relevantnih gostujućih predavača.

Teorijski dio modula se realizuje u učionicama, a praktični dio u laboratoriji, koje su uglavnom opremljene nastavnim sredstvima i didaktičkim materijalom za izvođenje nastave. Škola ne posjeduje radionice sa odgovarajućom opremom za izvođenje praktične nastave kroz različite module ovog OP, pa se realizuju posjete poslodavcima (mesna industrija "Franca, ribnjak „Ildrizović"). Praktični modul se u skladu sa zahtjevima OP realizuje kod poslodavaca (pekara "Put gros-Eko pek", pekara „6", Pekara „Šar" i „Milka" mljekara) sa kojima su potpisani individualni ugovori. Uvidom u portfolio, nastava je stručno zastupljena.

Učenici obavljaju praktičnu nastavu kod poslodavaca sa kojima su potpisani individualni ugovori.

Tokom posjete poslodavcima (pekara "Put gros-Eko pek", pekara „6", pekara „Šar") obavljen je razgovor sa učenicima i Instruktorima praktičnog obrazovanja kod poslodavaca tokom kojeg je iskazano obostrano zadovoljstvo stečenim znanjem i vještinama.

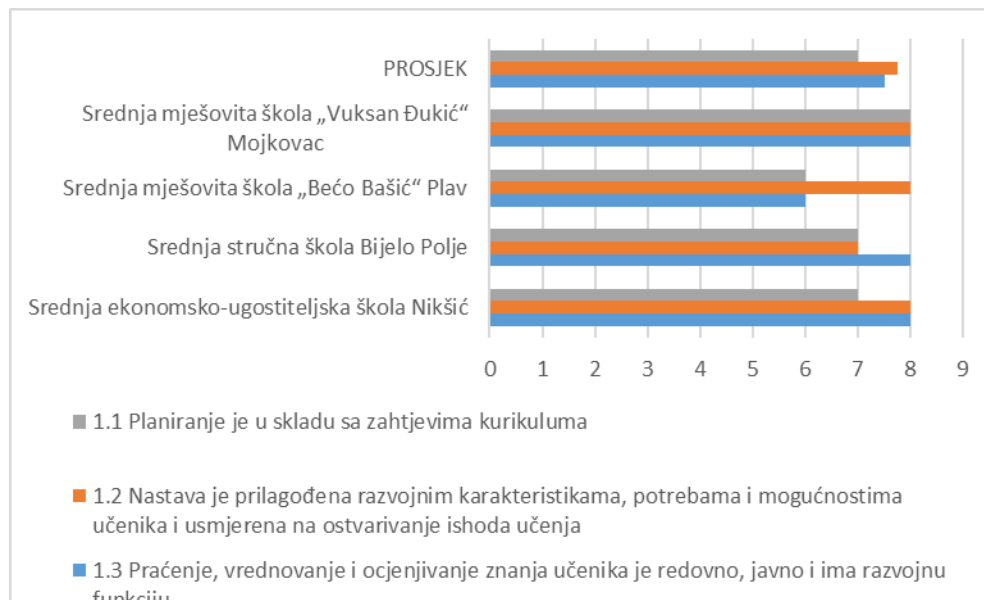
Planove realizacije ishoda učenja, nastavnici i Organizator praktičnog obrazovanja predaju poslodavcima na početku svakog klasifikacionog perioda.

Preporuke:

- Formirati odvojene Aktive: za sektor Poljoprivreda, prehrana, veterina podsektor Prehrana, koji bi činili dipl.ing.prehrambene tehnologije, dipl. ing. hemijske tehnologije i dipl. hemičari, i za sektor Zdravstvo i socijalna zaštita, podsektor Zdravstvo, koji bi činili doktori medicine, farmacije kao i dipl. biolozi.
- Unaprijediti analizu uspjeha i mjere za poboljšanje postignuća učenika kroz svesku Aktiva tokom svakog klasifikacionog perioda.
- Iskoristiti kapacitete postojećih radionica sličnog područja rada koje su opremljene priborom, alatima i uređajima kako bi se realizovala praktična nastava različitih modula ovog OP.
- Sprovesti aktivnosti za nabavku nedostajućih alata, instrumenata, pribora i uzoraka namirnica uz podršku Uprave.
- Uspostaviti saradnju sa većim brojem socijalnih partnera.
- Detaljnije analizirati postignuća učenika po klasifikacionim periodima i davati predloge mjera i aktivnosti za unapređivanje uspjeha.
- Planirati i usvojiti inicijalne testove provjere znanja sa zadacima različitog tipa, na različitom taksonomskom nivou.
- Koristiti različite načine provjeravanja i ocjenjivanja ishoda učenja.

1.1.5 SEKTOR TRGOVINA, UGOSTITELJSTVO, TURIZAM

Hotelsko-turistički tehničar

Nastava se planira u skladu sa zahtjevima obrazovnog programa kroz godišnje i planove realizacije ishoda učenja. Nema istaknutih zapažanja i osvrt na realizaciju istih. Nastava je stručno zastupljena. U okviru Aktiva nema formiranih sekcija, ali se realizuju vannastavne aktivnosti, školsko takmičenje i državno takmičenje prije dvije godine. Vannastavne i slobodne aktivnosti se planiraju godišnjim planom i o njihovoj realizaciji se ne vodi evidencija. U Plavu funkcioniše sekcija „Turistički vodič“ u okviru ovog obrazovnog programa. Napravljen je plan hospitacija među članovima aktiva (tri hospitacije) ali nema njihove evidencije i nema izvještaja sa hospitalovanih časova.

Nikšić - Praktična nastava, kao oblik nastave u okviru modula, se realizuje u školi i kod socijalnih partnera: hotel “Onogošt”, hotel “Trebjesa”, hotel “Trim”, hotel “Yugoslavia”, “Moj hotel”, hotel “Sokoline”, TA “SAP Travel”, TA “Anitra”, hotel “Vukov most”, hotel “Royal garden”, hotel “Marshal”, Turistički klaster “Montenegro” i Turistička organizacija Opštine Nikšić. Prema riječima nastavnika, do marta praktična nastava za 3. i 4. razred je kabinetska, a zatim kod poslodavaca. Nakon završetka nastavne godine se realizuje profesionalna praksa kod navedenih socijalnih partnera.

Tokom nadzora je izvršen obilazak poslodavaca, i to tri hotela: hotel “Trim”, hotel “Trebjesa” i hotel “Yugoslavia”. Obavljen je razgovor sa poslodavcima, učenici nijesu bili na praksi jer je nadzor obavljen u novembru, kad je po rasporedu kabinetska nastava. Poslodavci su rekli da učenici u navedenom periodu dolaze jednom sedmično (četvrtkom), u svakom objektu po dva učenika, i da obavljaju profesionalnu praksu 10 dana u ovim objektima.

Učenici vode dnevnik praktične nastave samo u ugostiteljskim objektima, ali ne i na časovima praktične nastave u školi.

Mojkovac - Praktična nastava, kao oblik nastave u okviru modula, se realizuje u školi. Zbog sezonskog načina poslovanja ugostiteljskih objekata kao i nezainteresovanosti socijalnih partnera za saradnjom, praktična nastava je kabinetska, a nakon završetka nastavne godine se realizuje profesionalna praksa.

Nastavnici vode evidenciju o obavljenoj profesionalnoj praksi. Dualni oblik nastave ne pohađa nijedan učenik.

Na časovima praktične nastave je, pored metode razgovora, korišćena i metoda izrade praktičnog zadatka, kao i rad u paru.

Tokom nadzora nije izvršen obilazak poslodavaca jer "Imanje Rakočević" posluje samo sezonski. U razgovoru sa učenicima zaključeno je da iz modula Prodaja i rezervacija smještaja i dodatnih usluga u ugostiteljskim objektima učenici vode dnevnike praktične nastave.

Primjenjuju se različite tehnike ocjenjivanja postignuća učenika, ali ne postoji posebna procedura na nivou škole koja se odnosi na ocjenjivanje. Ocjenjivanje učenika sa posebnim potrebama je u skladu sa IROP-om.

Plav - U školi se planiraju i realizuju različite aktivnosti za izvođenje i praćenje kvaliteta praktičnog obrazovanja i u saradnji sa većim brojem socijalnih partnera iz Plava, kao i sa međunarodnim organizacijama, u realizaciji zajedničkih projekata "Imagin" projekat. Organizuju se i gostujuća predavanja predstavnika TO Plav.

Praktična nastava, kao oblik nastave u okviru modula, se realizuje u školi i kod socijalnih partnera: Lokalne turističke organizacije i "Imanje Rakočević". Zbog sezonskog načina poslovanja ugostiteljskih objekata praktična nastava je kabinetska, a nakon završetka nastavne godine se realizuje profesionalna praksa.

Nastavnici vode evidenciju o obavljenoj profesionalnoj praksi. Dualni oblik nastave ne pohađa nijedan učenik.

Časove praktične nastave učenici realizuju u školskom restoranu, za modul Poslovanje hotelskog domaćinstva potrebno je opremiti kabinet sa neophodnom opremom, dok je za realizaciju ishoda učenja iz modula Prodaja i rezervacija smještaja i dodatnih usluga u ugostiteljskim objektima neophodna instalacija potrebnih rezervacionih softvera, koja će biti realizovana u toku ove godine (OTA Synt rezervacioni sistem). Za modul Poslovanje hotelskog domaćinstva, predmetna nastavnica je izradila skriptu.

Bijelo Polje - Praktična nastava, kao oblik nastave u okviru modula, se realizuje u školi. Zbog sezonskog načina poslovanja ugostiteljskih objekata kao i nezainteresovanosti socijalnih partnera za saradnjom, praktična nastava je kabinetska, a nakon završetka nastavne godine se realizuje profesionalna praksa.

Nastavnici vode evidenciju o obavljenoj profesionalnoj praksi. Dualni oblik nastave ne pohađa nijedan učenik.

Na časovima praktične nastave i vježbi, pored metode razgovora, korišćena je i metoda izrade praktičnog zadatka i vježbe, kao i rad u paru.

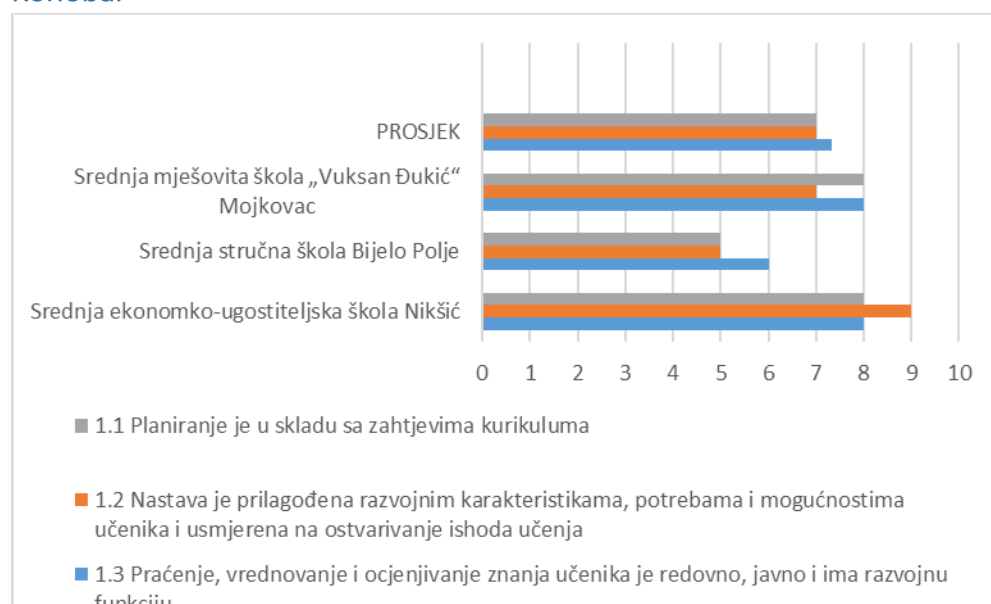
Kabinet turizma nije opremljen kompjuterima ni odgovarajućim softverom za realizaciju praktične nastave.

Tokom nadzora nije izvršen obilazak poslodavaca jer je praktična nastava kabinetska. Nakon završetka nastavne godine, učenici pohađaju profesionalnu praksu u lokalnim ugostiteljskim objektima za smještaj i LTO. Učenici vode dnevnike praktične nastave.

Preporuke:

- Uspostaviti sistem kontrole redovnog godišnjeg, po ishodima učenja i dnevnog planiranja nastave.
- Nakon realizovanog plana realizacije ishoda učenja istaći zapažanja.
- Dodatnu i dopunsku nastavu planirati, realizovati i evidentirati.
- Kreativnije osmisлити nastavne sadržaje iz određenih modula i usmjeriti fokus na učenika.
- Koristiti raznovrsne nastavne metode i oblike rada prilikom realizacije časova iz određenih modula.
- Donijeti odgovarajuću proceduru koja će jasno definisati oblast provjeravanja postignuća učenika. Ocjenjivati svaki oblik nastave.
- Obezbijediti kvalitetniju saradnju sa socijalnim partnerima (poslodavcima), u cilju kvalitetnije realizacije praktične nastave tokom nastavne godine.
- Obezbijediti adekvatan kabinet za realizaciju časova praktične nastave, neophodan za ovaj obrazovni program, sa svom potrebnom opremom: recepcijski pult, projektor, štampač i dr.
- Obezbijediti kvalitetniju saradnju sa socijalnim partnerima (hotelima) u cilju što bolje realizacije praktične nastave u okviru modula tokom nastavne godine (u modulima u kojima škola nema potrebna sredstva).
- Unaprijediti nastavna sredstva - kabinete turizma opremiti kompjuterima i odgovarajućim savremenim softverom za realizaciju praktične nastave.
- Kabinete dodatno opremiti odgovarajućim didaktičkim materijalima.
- Obezbijediti da svi učenici posjeduju i redovno vode Dnevnik rada na praktičnoj nastavi iz svih modula koji sadrže ovaj oblik nastave.
- Obezbijediti da učenici iz svih predmeta posjeduju odgovarajuće udžbenike, ili druge materijale, koji ispunjavaju zahtjeve obrazovnog programa.

Konobar

Nastava se planira u skladu sa zahtjevima obrazovnog programa kroz godišnje planove realizacije ishoda učenja. Planovi dodatne i dopunske nastave negdje jesu, a negdje nijesu urađeni. Dopunska nastava se u većini škola ne planira u skladu sa potrebama učenika.

U okviru Aktiva nijesu formirane sekcije, osim u školi u Nikšiću koja redovno sprema učenike za takmičenja. Nastava u određenom procentu nije stručno zastupljena, što se vidi od kvaliteta planiranja do realizacije nastave. Slobodne aktivnosti i vannastavne aktivnosti se u većini ne planiraju u svesci aktiva, a osim u Nikšiću, nema evidencije da su učenici ovog obrazovnog programa učestvovali u realizaciji slobodnih aktivnosti i vannastavnih aktivnosti. Postoji evidencija o održanom školskom takmičenju i učešćem učenika na takmičenjima viših nivoa. U ostalim školama se ne planira i ne realizuje rad stručnih sekcija u kojima su uključeni učenici ovog obrazovnog programa.

U pogledu hospitacija i rada na unapređenju nastave među članovima aktiva, ima prostora za značajna poboljšanja u svim školama.

Praktična nastava realizuje se u ugostiteljskim objektima, kao i u kabinetu restoraterstva u školi ukoliko postoje (opremljenost kabineta varira po školama). Škole imaju uredne ugovore sa poslodavcima.

Učenici redovni, sa uniformama, sanitarnim knjižicama i dnevnicima rada.

Organizuju se školska takmičenja; učenici postižu rezultate i na republičkim i međunarodnim takmičenjima. Razlikuje se škola u Bijelom Polju, u kojoj je zabilježeno manje interesovanje učenika, slaba organizacija takmičenja i slabiji kvalitet nastave u školskom kabinetu.

Portfoliji nastavnika uredni; većina nastavnika stručna (80%).

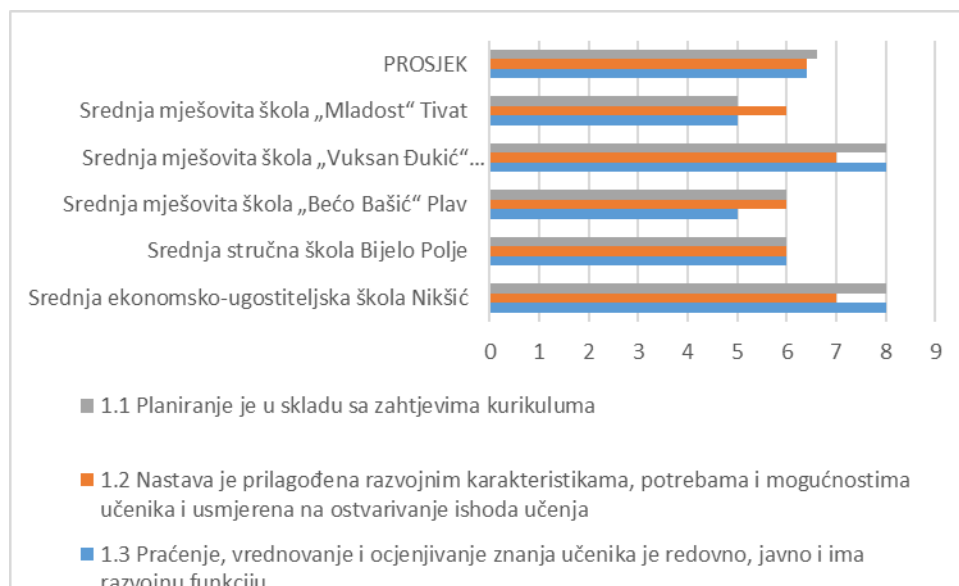
Nastavnici vode evidenciju obilazaka učenika sa zapažanjima, ali je ocjenjivanje neredovno.

U biblioteci ne postoje svi udžbenici za restoraterstvo.

Preporuke:

- Obezbijediti stručnu zastupljenost nastave.
- Unaprijediti planiranje i korišćenje informatičkih tehnologija u nastavi radi poboljšanja postignuća učenika.
- Planirati i realizovati dodatnu i dopunsku nastavu. Oformiti odgovarajuće stručne sekcije.
- Obezbijediti poboljšanje rada Stručnog aktiva i istaći njegovu razvojnu funkciju.
- Planirati i realizovati gostujuća predavanja iz oblasti ugostiteljstva (poznati ugostitelji, stručne posjete, obilasci poslodavaca i sl.
- Obezbijediti da svi učenici posjeduju i redovno vode dnevnik rada na praktičnoj nastavi.
- Sugerisati nastavnicima praktične nastave, da, prilikom obilazaka učenika kod poslodavca posvete odgovarajuće vrijeme neposredno učeniku.
- Obezbijediti da nastavnici redovno vode „Dodatak odjeljenjskoj knjizi za praktičnu nastavu“.
- Obezbijediti adekvatnu i pouzdanu evidenciju o destinacijama učenika nakon školovanja.
- Promovisati ovaj obrazovni program kod učenika završnog razreda osnovne škole.
- Opremiti kabinet i dodatno ga urediti sa didaktičkim materijalom koji će stimulativno djelovati na učenike.
- Unaprijediti planiranje i korišćenje informatičkih tehnologija u nastavi radi poboljšanja postignuća učenika.
- Obezbijediti odgovarajući broj udžbenika za stručno-teorijske module u školskoj biblioteci.
- U značajnijoj mjeri uključivati učenike u projekte koji su od značaja za njihovo stručno i sveukupno napredovanje.
- Obezbijediti stručno usavršavanje nastavnika.

Kuvar

Nastava je stručno zastupljena. Planira se u skladu sa zahtjevima obrazovnog programa kroz godišnje i planove realizacije ishoda učenja. Prostora za unapređenje planova ima kad su u pitanju zapažanja, komentari, sugestije za unapređenje rada.

Planovi dodatne i dopunske nastave su urađeni. Dopunska nastava se u nekim školama realizuje, vodi se nepotpuna evidencija.

Nije napravljen plan hospitacija među članovima aktiva i nijesu evidentirane hospitacije, ali je među članovima aktiva izražena dobra saradnja.

Prostora za unapređenje ima i kad su u pitanju slobodne aktivnosti, i rad stručnih aktiva.

Praktična nastava se realizuje kod velikog broja poslodavaca, uredni ugovori, evidencije i dnevnik rada učenika.

Organizator praktičnog obrazovanja radi efikasno. Nastavnici imaju odgovarajuće kvalifikacije.

Kabineti kuvarstva su dobro opremljeni; nastava se uglavnom odvija u skladu sa planom, ali nema saradnje sa upravom u pogledu nabavke materijala za kabinetske vježbe (osim u nikšičkoj školi). Na časovima nema vrednovanja znanja.

Organizuju se školska takmičenja i učenici i nastavnici učestvuju i na međunarodnim takmičenjima, sa zapaženim rezultatima.

Profesionalna praksa se nedovoljno dobro planira i realizuje.

Biblioteka nema udžbenike za program.

Ne postoje projekti za razvoj kompetencija učenika ovog obrazovnog programa.

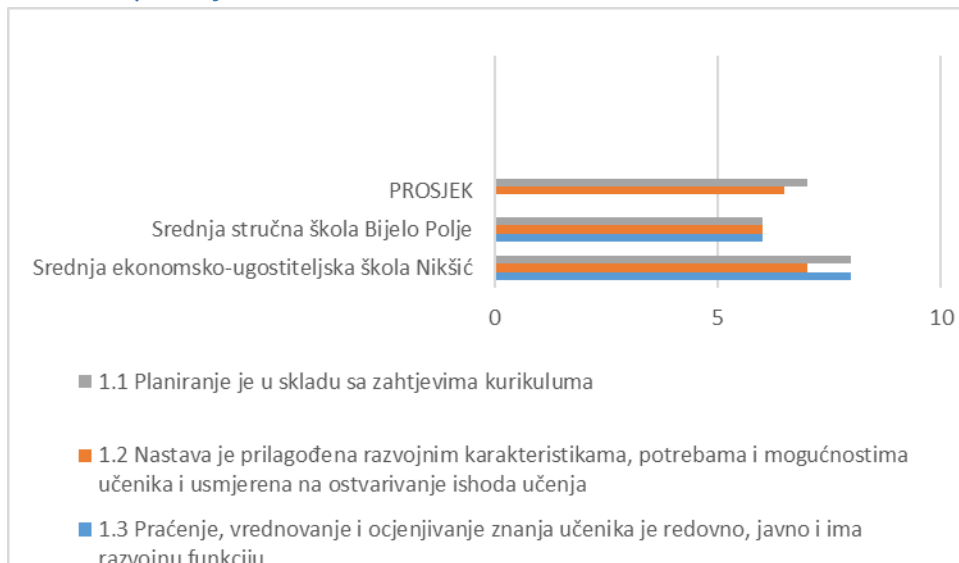
Kriterijumi ocjenjivanja nisu usaglašeni u okviru stručnog aktiva.

Preporuke:

- Planirati Godišnje planove i planove ishoda učenja u skladu sa obrazovnim programom vodeći računa o oblicima nastave.
- Detaljno analizirati od strane stručnog lica Godišnje planove rada i Planove realizacije ishoda učenja i istaći zapažanja i preporuke.
- Planirati dopunsku nastavu na osnovu postignuća učenika, evidentirati i realizovati.
- Realizovati i evidentirati planirane slobodne i vannastavne aktivnosti.

- Obezbijediti poboljšanje rada Stručnog aktiva u svim segmentima i istaći njegovu razvojnu funkciju.
- Preduzeti aktivnosti na uključivanju većeg broja učenika u dualni oblik nastave.
- U potpunosti obezbijediti stručnu zastupljenost nastave.
- Redovno ažurirati Odjeljenjske knjige u skladu sa predviđenim standardima.
- Primjenjivati u nastavi adekvatne nastavne metode, oblike rada i nastavna sredstva koji su usmjereni ka učeniku i ishodima učenja.
- Obezbijediti da učenici iz svih predmeta posjeduju odgovarajuće udžbenike, ili druge materijale, koji ispunjavaju zahtjeve obrazovnog programa.
- Pridržavati se rasporeda časova prilikom planiranja realizacije nastave.
- Realizovati praktičnu nastavu kod poslodavca u skladu sa aktivnostima i predviđenim brojem časova u cilju dostizanja ishoda učenja za koji se radi Plan realizacije, kako bi učenici jasno mogli da povezuju stečena znanja u školi, sa realizovanim u praktičnom obliku nastave.
- Planirati, organizovati i realizovati školska takmičenja.
- Uključivati učenike u projekte koji su od značaja za njihovo stručno i sveukupno napredovanje.
- Obezbijediti usaglašavanje kriterijuma ocjenjivanja.
- Obezbijediti primjenu pismenih testova kao načina provjeravanja stepena postignuća.
- Donijeti odgovarajuću proceduru koja će jasno definisati oblast provjeravanja postignuća učenika. Ishode učenja redovno ocjenjivati i ocjene unositi u odjeljenjsku knjigu i elektronski dnevnik.
- Oformiti odgovarajuće stručne sekcije.

Tehničar prodaje/ Prodavač

Na smjeru se ne organizuju školska takmičenja, ali postoje planirane sekcije posjete, gostujuća predavanja, sarađuju sa lokalnom zajednicom i učestvuju na takmičenjima, gdje se ostvaruju zapaženi rezultati.

Na sjednicama aktiva ne planiraju se ogledni i ugledni časovi.

Nastavnici imaju lični plan profesionalnog razvoja, ali forma planova je različita i uglavnom odstupa od preporučene. Nastavnici ne posjeduju portfolio.

Organizator praktične nastave planira organizaciju praktične nastave kod poslodavca, posjeduje ugovore o obavljanju praktične nastave kod poslodavca za sve učenike i raspored učenika. Nastavnici praktičnog obrazovanja prate rad učenika, disciplinu i vrše nadzor. Učenici posjeduju dnevnik praktične nastave, ali se isti ne vodi redovno.

Na pojedinim časovima se primjenjuje diktiranje. Dio učenika je bio pasivan. Nastavnici kombinuju tradicionalne i aktivne metode nastave. Najčešće se koriste metod usmenog izlaganja, metod razgovora, metod prezentacije, metod demonstracije i metod praktične vježbe.

Praktična nastava kod poslodavca odvija se prema ustaljenom rasporedu. Posjećeni učenici su posjedovali radnu uniformu, ugovore i sanitarne knjižice. Kod učenika je bio dnevnik praktične nastave, ali nijesu svi imali evidentirane aktivnosti kod poslodavca. U evidenciji prisustva pojedini učenici se ne upisuju redovno. Nastavnici dostavljaju poslodavcu plan ishoda sa rasporedom aktivnosti, ali planu nedostaje vremenska dinamika. Praktična nastava u školi odvija se u kabinetima opremljenim potrebnom opremom. U Dodatku - odjeljenjskoj knjizi za praktičnu nastavu prati se realizacija i procjena kvaliteta rada kod svakog poslodavca za svakog učenika.

Nastava je stručno zastupljena.

Učenici su uglavnom ocijenjeni za svaki ishod učenja. Nastavnici posjeduju svoju evidenciju ocjenjivanja, ali sa nedovoljno elemenata za vrednovanje znanja, vještina i kompetencija učenika. Kriterijumi ocjenjivanja se usvajaju na aktivu. Učenici se uglavnom ocjenjuju usmeno. Testovima nedostaje jasno uputstvo za rad i bodovna skala.

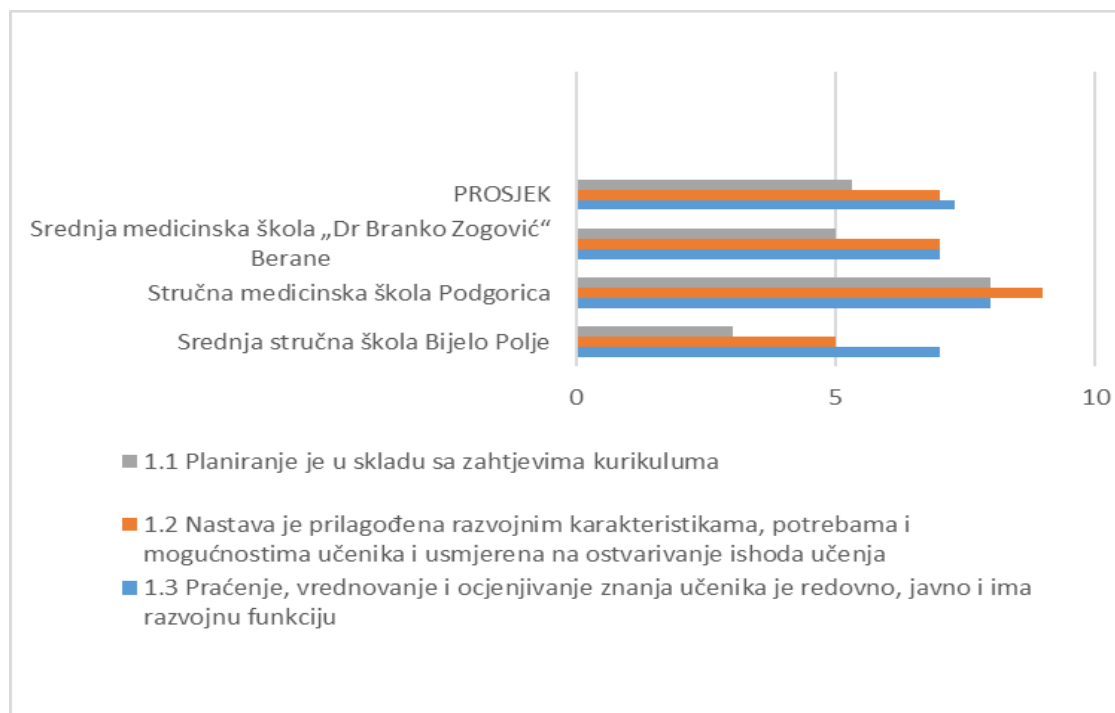
Preporuke:

- Unaprijediti izradu Godišnjeg plana i planova realizacije ishoda učenja unošenjem zapažanja, komentara i osvrtom na realizaciju.
- Realizovati i evidentirati časove dopunske i dodatne nastave.
- Planirati i realizovati ogledne, ugledne i javne časove, kao i školska takmičenja.
- Planirati slobodne aktivnosti i evidentirati ih na odgovarajući način.
- Voditi odgovarajuću evidenciju o vannastavnim aktivnostima (Dnevnik PRNŠ).
- Uvesti praksu hospitovanja unutar aktiva.
- Koristiti jedinstvenu formu prilikom izrade planova za dodatnu i dopunsku nastavu i lični plan profesionalnog razvoja nastavnika.
- Formirati profesionalni portfolio.
- Organizovati obuke za nastavnike koji nijesu iste pohađali (Obuka nastavnika za implementaciju obrazovnih programa zasnovanih na ishodima učenja, Ocjenjivanje učenika u stručnom obrazovanju, Obuka za izradu i primjenu IROP-a).
- Upoznati učenike sa preporučenom literaturom na početku školske godine i učiniti je dostupnom kako bi se izbjeglo diktiranje.
- Upućivati učenike na udžbenike, u završnom dijelu časa, kao i dodatnu literaturu i alternativne sazajne izvore.
- Zamijeniti klasične oblike i metode izvođenja nastave metodama aktivne nastave.
- Razvijati integrativnost u nastavi (međusobno povezivanje znanja iz više modula, unapređivanje međupredmetne korelacije).

- Posvetiti više pažnje ambijentu u učionici ispunjavanjem informativnih i edukativnih sadržaja.
- Primijeniti različite tehnike ocjenjivanja (koristiti testove i druge vidove provjere znanja), uz precizna uputstva za rad i bodovnu skalu.
- Pratiti kontinuirano i sistematski rad i napredovanje učenika po tačno utvrđenim kriterijumima, uz obavezno vođenje evidencije.
- Unaprijediti učešće poslodavaca u procesu praćenja i ocjenjivanja učenika tokom realizacije praktične nastave kod poslodavca.
- Obezbijediti dodatne partnere za realizaciju praktične nastave kod poslodavca.

1.1.6 SEKTOR ZDRAVSTVO I SOCIJALNA ZAŠTITA

Farmaceutski tehničar

Sve tri škole imaju dobre prostore i stručne kadrove za praktičnu nastavu, ali nedostaci uključuju nejasne kriterijume ocjenjivanja, ograničenu primjenu inovativnih metoda učenja, slabiju saradnju sa poslodavcima (osim Podgorice i Berana), te nedovoljnu stimulaciju kreativnosti i samostalnosti učenika.

Podgorica: Praktična nastava kod poslodavca (Montefarm) i u školskim laboratorijama odvija se u dobro opremljenim prostorima uz radnu atmosferu. Učenici su većinom motivisani i samostalno izvode vježbe prema jasnim instrukcijama. Nastavnici primjenjuju kombinaciju metoda i različitih oblika rada, ali kriterijumi ocjenjivanja nisu uvijek jasno definisani, što se ogleda i u većem broju negativnih ocjena i izostanaka u višim razredima.

Berane: Škola ima saradnju sa poslodavcima za realizaciju praktične nastave i potpisane ugovore, ali nedostaje planiranje aktivnosti za praćenje kvaliteta obrazovanja i rad stručnih sekcija. Nastava često ne razvija kritičko mišljenje i kreativnost učenika, dominira frontalni oblik rada, a biblioteka i udžbenici se

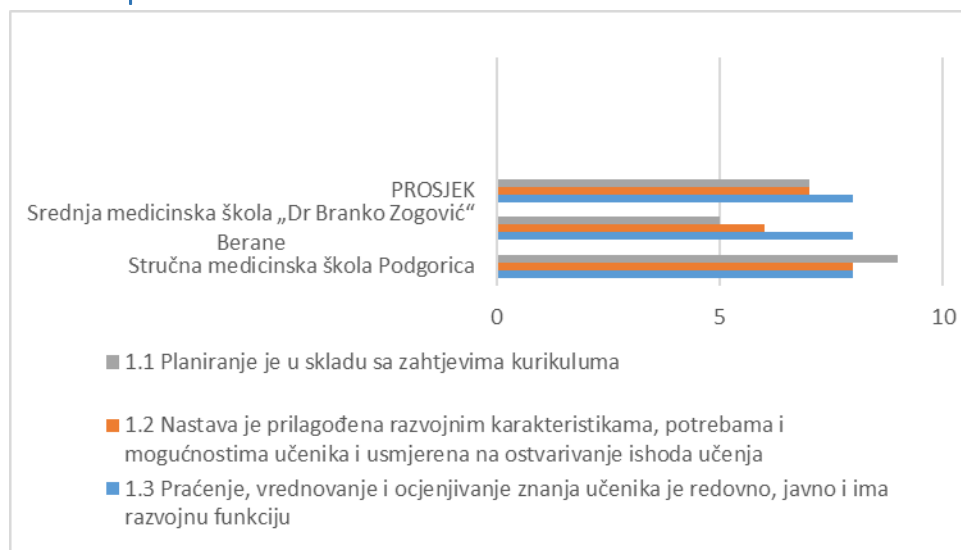
slabo koriste. Ocjenjivanje praktične nastave nije u potpunosti pravilno evidentirano.

Bijelo Polje: Praktična nastava se izvodi u školskim prostorijama bez saradnje sa poslodavcima. Nastavnici posjeduju stručne kvalifikacije, ali škola nema adekvatna nastavna sredstva. Dominira frontalni oblik rada, učenici nisu uključeni u projekte, a kriterijumi ocjenjivanja su nedovoljno razrađeni.

Preporuke:

- Planirati obuku nastavnika za implementaciju modularizovanih obrazovnih programa, kako bi se uklonili nedostaci u pisanju planova rada.
- Naznačiti u planovima rada zapažanja, komentare i preporuke stručnih organa za unapređenje istih.
- Planirati i pripremiti interne pisane materijale za učenike.
- Planirati upotrebu raspoloživih resursa škole.
- Planirati aktivnosti za praćenje kvaliteta praktičnog obrazovanja
- Planirati hospitacije od strane organizatora praktičnog obrazovanja i pedagoga škole.
- Izdvojiti Stručni aktiv medicinske i farmaceutske grupe predmeta iz aktiva biologije, hemije, prehrambene, farmaceutske i zdravstvene grupe predmeta (Bijelo Polje).
- Planirati i realizovati časove dopunske i dodatne nastave, stručnih sekcija, oglednih/uglednih časova i hospitacija.
- Planirati formiranje kabineta za farmaceutsku grupu predmeta i potpisivanje ugovora sa poslodavcima (apotekama, farmaceutskim kućama i sl.), kako bi se praktična nastava realizovala shodno zahtjevima obrazovnog programa (Bijelo Polje).
- Obogatiti školsku biblioteku savremenom literaturom iz oblasti farmacije.
- Podsticati kritičko mišljenje, istraživački duh i kreativnost kod učenika, uz razvoj pojedinih ključnih kompetencija kod učenika.
- Obezbijediti i prilagođavanje prostora, odnosno nastavnih sredstava za realizaciju kabinetske nastave u Školi.
- Obezbijediti neophodnu stručnu literaturu unutar školske biblioteke.
- Uključivati učenike u realizaciju projekata koji su od značaja za njihovo stručno i sveukupno napredovanje.
- Motivisati učenike da prisustvuju časovima dopunske i dodatne nastave u cilju postizanja što boljeg uspjeha učenika.
- Organizovati školsko takmičenje za nadarene učenike.
- Planirati usaglašavanje kriterijuma ocjenjivanja u okviru Stručnog aktiva i prilagođavanje sa specifičnostima stručnih modula, učenika i drugim okolnostima.
- Kontinuirano evidentirati aktivnosti i postignuća učenika i pružiti učenicima blagovremenu povratnu informaciju o njihovim postignućima.
- Analizirati detaljno uspjeh učenika i predlagati mjera za poboljšanje.
- Razmotriti mogućnosti rada organizatora praktičnog obrazovanja u dvije smjene kako bi se omogućilo praćenje kvaliteta realizacije praktične nastave u obje smjene (u školi u BP i PG su zaposlena po dva organizatora praktičnog obrazovanja).
- Planirati ostvarivanje saradnje sa poslodavcima i potpisivanje ugovora (Bijelo Polje).

Fizioterapeutski tehničar

U podgoričkoj školi postoji visok nivo organizacije i podrške učenicima. U beranskoj školi postoji evidentirani prostor za unapređenje u planiranju, resursima i podsticanju kreativnosti. Praktična nastava se u Beranama djelimično realizuje u vanškolskim prostorima zbog nedostatka školskog kabineta, ali postoji formalna saradnja sa zdravstvenim ustanovama.

Podgorica: Nastavnici planiraju raznovrsne oblike podrške učenicima (časovi, predavanja, takmičenja, vannastavne aktivnosti) i pružaju jasne instrukcije te ravnomjernu pažnju svima. Evidentiraju se postignuća u odjeljenjskim knjigama, kriterijumi ocjenjivanja su jasno definisani, a učenici redovno dobijaju povratne informacije. Nastavnici praktične nastave prate i vrednuju učenike, dok je saradnja sa poslodavcima uspostavljena za realizaciju praktične nastave, ali ne i za ocjenjivanje učenika.

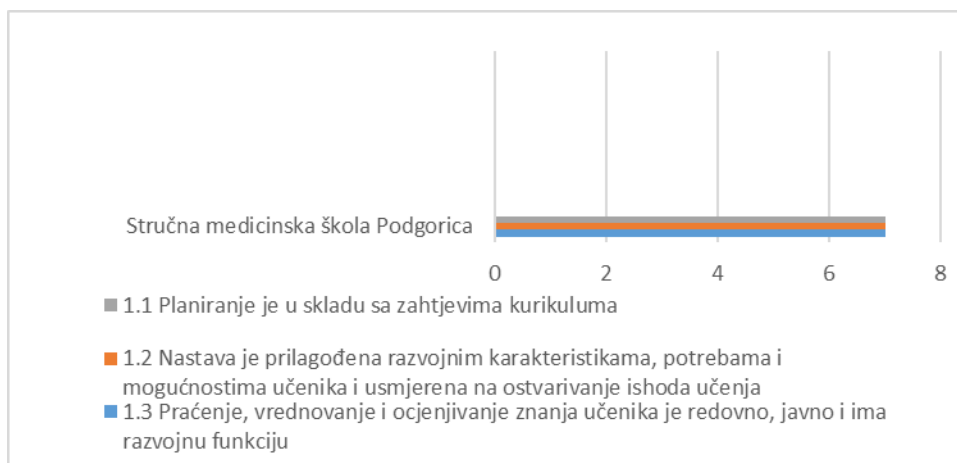
Berane: Primjećeno je nedovoljno planiranje ishoda učenja i upotrebe resursa, a rad stručnih sekcija nije planiran. Praktična nastava se dijelom realizuje u prostorima Kliničko-bolničkog centra zbog nedostatka školskog kabineta. Škola ima potpisane ugovore sa zdravstvenim ustanovama, a nastavnici posjeduju većinom stručne kvalifikacije. Nastava često ne razvija kritičko mišljenje, kreativnost i istraživački duh učenika. Biblioteka ne raspolaže relevantnom literaturom. Koordinator za praktično obrazovanje vodi saradnju sa poslodavcima.

Preporuke:

- Realizovati praktičnu nastavu kod poslodavca u skladu sa aktivnostima i predviđenim brojem časova u cilju dostizanja ishoda učenja za koji se radi Plan realizacije, kako bi učenici jasno mogli da povezuju stečena znanja u školi, sa realizovanim u praktičnom obliku nastave.
- Obogatiti aktivnosti u dostizanju kriterijuma u planovima realizacije ishoda učenja.
- Korigovati greške u evidentiranju nastavnih časova, unutar odjeljenjske knjige, shodno preporukama.
- Standardizovati godišnje i planove realizacije ishoda učenja, obuhvatajući adekvatnu analizu aktivnosti učenja za dostizanje pojedinih ishoda (posebno onih koje se odnose na učenike), kao i osvrt na realizaciju planiranih ishoda učenja.

- Blagovremeno potpisati godišnje i planove realizacije ishoda učenja, shodno dinamici realizacije nastavnog procesa.
- Primijeniti raznovrsna nastavna sredstva u cilju značajnijeg doprinosa obogaćivanju oblika, metoda i postupaka u nastavi, podstičući na samostalnost u učenju.
- Uključiti osvrt na realizaciju nastavnog procesa u cilju adekvatne interne evaluacije, odnosno samoevaluacije.
- Planirati upotrebu raspoloživih resursa Škole.
- Planirati aktivnosti za praćenje kvaliteta praktičnog obrazovanja.
- Planirati i realizovati dopunsku, dodatnu nastavu iz stručnih modula.
- Planirati i realizovati stručne sekcije, stručna predavanja, kao i izraditi izvještaj o realizaciji istih.
- Planirati i realizovati ugledne/ogledne časove, koji će biti usmjereniji na poboljšanje vaspitno-obrazovnog procesa i drugih razvojnih aktivnosti učenika.
- Planirati i upotrijebiti dodatke odjeljenjske knjige za kontinuirano praćenje aktivnosti učenika tokom nastavnog procesa.
- Realizovati praktičnu nastavu kod poslodavca tokom nastavne godine, u obimu preporučenom modularizovanim obrazovnim programom.
- Planirati i obezbijediti uslove za polaganje stručnog ispita nastavnika angažovanih za realizaciju stručno-teorijske i praktične nastave, uz dobijanje potrebne licence za rad.
- Obezbijediti angažman nastavnika sa nivoom obrazovanja koji je preporučen obrazovnim programom za teorijsku i praktičnu nastavu.
- Uputiti učenike u završnom dijelu časa na udžbenike ili na alternativne sazajne izvore, kako bi dodatno unaprijedili znanja, vještine i kompetencije.
- Obogatiti školsku biblioteku savremenom literaturom iz oblasti fizioterapije.
- Obezbijediti školski kabinet sa neophodnim nastavnim sredstvima za realizaciju praktične nastave u školi.
- Realizovati školska takmičenja, i projekte na nivou Škole, iz oblasti fizioterapije.
- Obezbijediti adekvatno evidentiranje ocjena praktične nastave iz pojedinih stručnih modula u odjeljenjskoj knjizi, sa uključivanjem faktora važnosti (opterećenja) pojedinih ishoda učenja pri definisanju zaključne ocjene. Evidentirati ocjene iz praktične nastave, u okviru stručnih modula, u adekvatne rubrike predviđene za određeni način prezentacije znanja učenika.
- Realizovati praktičnu nastavu kod poslodavca, shodno preporukama modularizovanog obrazovnog programa.

Kozmetički tehničar

Stručni aktiv čine dva obrazovna programa: Fizioterapeutski tehničar i Kozmetički tehničar. Aktiv ima Plan i program rada i razmatra stručna pitanja u skladu sa svojim nadležnostima (raspodjelu časova po predmetima, usvajanje godišnjih planova rada, analiza uspjeha učenika, davanje prijedloga mjera za unapređenje nastave, realizacija časova dopunske i dodatne nastave, održavanje uglednih časova i drugo). Uvidom u zapisnike sa sastanaka Stručnih aktiv evidentno je da se neka pitanja formalno razmatraju (prijedlozi mjera za unapređenje nastave, kriterijumi ocjenjivanja, realizacija časova dopunske i dodatne nastave) bez suštinskih analiza i preporuka za unapređenje rada.

Škola obezbjeđuju potrebna nastavna sredstva u skladu sa zahtjevima predmetnih programa.

Rasporedom časova nije na optimalan način sagledana opterećenost učenika na dnevnom nivou. Planira se profesionalna praksa i vodi evidencija o realizaciji.

Na časovima dominira aktivnost nastavnika na uvođenju u novo gradivo, kao i reproduktivne aktivnosti učenika, ali ima i drugačijih primjera kreativnih aktivnosti.

Nastava praktične nastave se realizuje u kabinetu za kozmetologiju. Kabinet je opremljen većinom nastavnih sredstava potrebnih za realizaciju Predmetnog programa. Učenici prate uputstva nastavnika i odgovorno se ponašaju u radu prilikom korišćenja aparata, šminke i drugih sredstava za rad. Nastavnici im daju povratnu informaciju o radu i ukazuju na slabosti i šta treba da unaprijede u radu. Modeli za rad su sami učenici. Pedagoška klima na posjećenim časovima je dobra, zasnovana na međusobnom poštovanju, uvažavanju i saradnji. Na posjećenim časovima praktične nastave bilo je evidentno odsustvovanje učenika.

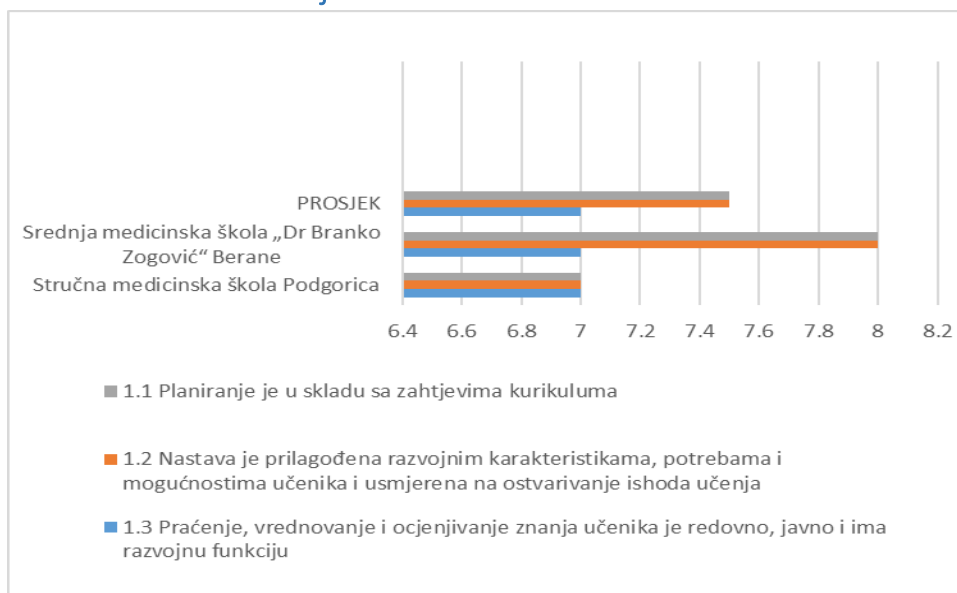
Na nivou Stručnog aktiv nijesu usaglašeni i urađeni kriterijumi ocjenjivanja. Nastavnici su uglavnom upoznali učenike sa svojim kriterijumima ocjenjivanja.

Preporuke:

- Na sastancima Stručnog aktiv detaljnije razmatrati stručna pitanja od važnosti za obrazovno-vaspitni rad (analizu uspjeha učenika, kriterijume ocjenjivanja, uticaj dopunske i dodatne nastave na postignuća učenika i dr.). Zapisnike voditi u skladu sa pravilnikom o vođenju pedagoške dokumentacije sa zaključcima i preporukama za unapređenje rada.

- Usmjeriti proces nastave na veću aktivnost učenika, primjenom različitih oblika rada i interaktivnih metoda učenja. Podsticati misaone aktivnosti učenika, samostalnost u radu i sticanje znanja i vještina koja se uspješno mogu primjenjivati u praksi.
- Nastavu, u odjeljenjima sa niskom prosječnom ocjenom iz predmeta uskladiti sa razvojnim potrebama, sposobnostima, mogućnostima i interesovanjima učenika.
- Koristiti očigledna nastavna sredstva, didaktički materijal i informacione tehnologije u nastavi kako bi učenicima bilo olakšano razumijevanje apstraktnih pojmova i pojava.
- Obezbijediti modele lutki na kojima će učenici vježbati nastavne sadržaje na časovima praktične nastave.
- Ispitati uzroke velikog odstupanja ocjena kod nekih učenika, između ocjene iz teorije i ocjene iz praktičnog dijela.
- Praćenje i vrednovanje znanja učenika vršiti redovno i na svakom času kako bi ocjenjivanje bilo integralni dio nastave.
- Edukovati, u okviru profesionalnog razvoja, nastavnike-stručne saradnike iz oblasti pedagoškog rada, na teme značajne za obrazovno-vaspitni rad (planiranje, vođenje pedagoške dokumentacije, oblici i metode rada, ocjenjivanje).

Zdravstveno-laboratorijski sanitarni tehničar

Stručni aktiv ima plan i program rada i razmatra stručna pitanja u skladu sa svojim nadležnostima (usvajanje Godišnjih planova rada, analiza uspjeha učenika, davanje prijedloge mjera za unapređenje nastave, razmatranje realizacije časova dopunske i dodatne nastave, planiranje međusobne hospitacije časova, planiranje oglednih i uglednih časova i drugo). Uvidom u zapisnike sa sastanaka Stručnih aktiva za školsku 2023/24. godinu, evidentno je da se većina planiranih aktivnosti i realizuje, ali se na pojedine tačke dnevnog reda daje formalan osvrt bez analize stanja (kriterijumi ocjenjivanja, međusobne hospitacije, prijedlog mjera za unapređenje nastave, realizacija časova dopunske i dodatne nastave). Nijesu razmatrani, usaglašeni i usvojeni kriterijumi ocjenjivanja iako je od strane nastavnika praktične nastave dat prijedlog kriterijuma ocjenjivanja taksonomski diferenciran za svaku ocjenu. Škola planira i obezbjeđuje potrebna nastavna sredstva u cilju što kvalitetnije realizacije nastave, a u skladu sa

mogućnostima. Dominantna je nabavka nastavnih sredstava za realizaciju praktične nastave. Planira se profesionalna praksa i vodi evidencija o realizaciji.

U nastavi je dominantan frontalni oblik rada. Koriste se većinom monološka i dijaloška metoda, kao i njihova kombinacija. Primjena inovativnih metoda u nastavnom radu u skladu sa individualnim potrebama i razvojnim karakteristikama učenika je rijetka.

Nastavni sadržaji koji se prezentuju nijesu diferencirani na osnovnom, srednjem i višem nivou uz uvažavanje saznanog potencijala učenika. U radu se zanemaruju aktivnosti učenika, koji su na pojedinim časovima pokazali pasivnost.

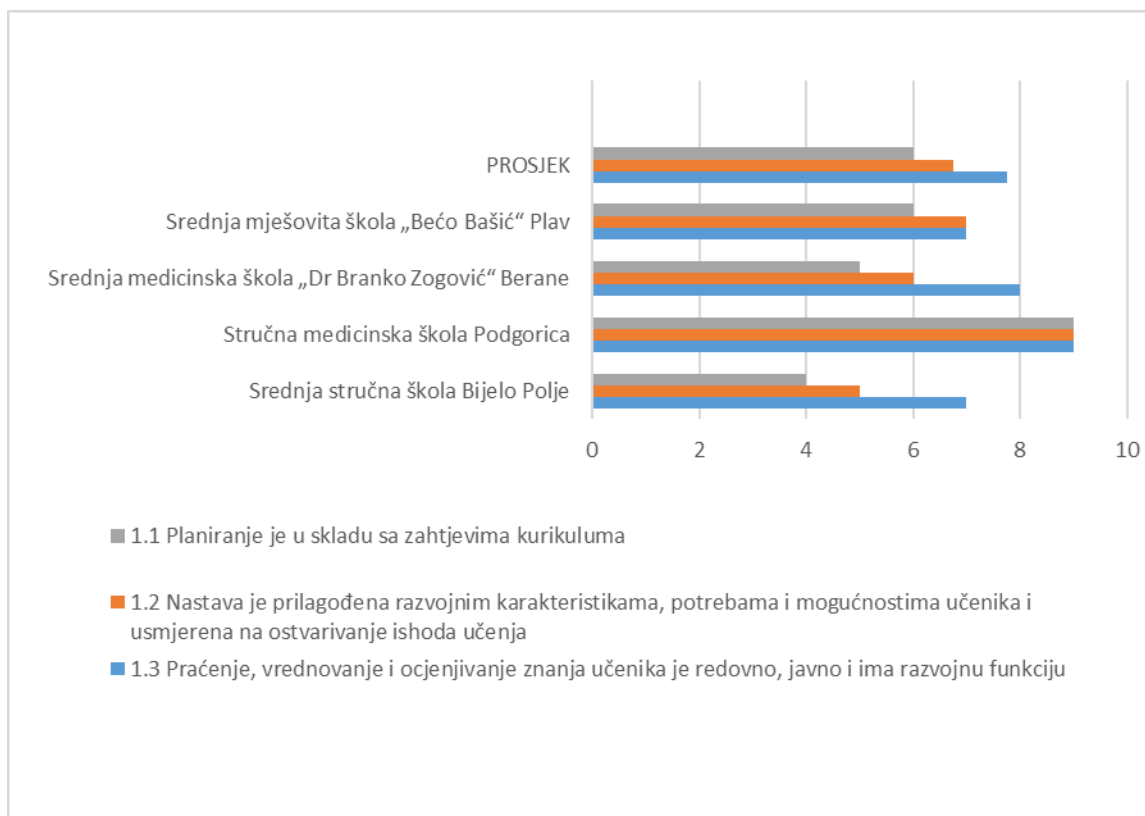
Praktična nastava se realizuje u kabinetu Škole i KBC-u. Učenici vježbaju na modelima i podstiču se na samostalnost u radu. Na posjećenom času u biohemijskoj laboratoriji KBC-a učenici su istakli da se međusobno dogovaraju kako bi služili kao model jedni drugima, prilikom vježbanja uzorkovanja radnog materijala.

Na nivou Stručnog aktiva nijesu jasno usaglašeni kriterijumi ocjenjivanja. Nastavnici individualno upoznaju učenike sa svojim kriterijumima ocjenjivanja. Učestalost ocjenjivanja je veća pred kraj klasifikacionih perioda što povećava opterećenje i zamor učenika, a i podstiče učenike na neredovno učenje. Učenici uglavnom imaju povratnu informaciju o ocjeni koju imaju.

Preporuke:

- Na sastancima Stručnog aktiva detaljnije razmatrati stručna pitanja od važnosti za obrazovno-vaspitni rad (analiza uspjeha učenika, kriterijumi ocjenjivanja, realizacija dopunske i dodatne nastave i njen uticaj na postignuća učenika i dr.). Zapisnike voditi u skladu sa Pravilnikom o vođenju pedagoške dokumentacije sa zaključcima i preporukama za unapređenje rada.
- Edukovati, u okviru profesionalnog razvoja, nastavnike -stručne saradnike iz oblasti pedagoškog rada na teme značajne za obrazovno-vaspitni rad (planiranje, vođenje pedagoške dokumentacije, oblici i metode rada, ocjenjivanje).
- Koristiti više različitih oblika i metoda rada sa akcentom na aktivno učenje kako bi na času učenici usvojili najveći dio nastavnih sadržaja. Podsticati u radu sticanje znanja i vještina koja se uspješno mogu primjenjivati u praksi.
- U odjeljenjima sa niskom prosječnom ocjenom iz predmeta nastavu uskladiti sa razvojnim potrebama, sposobnostima, mogućnostima i interesovanjima učenika.
- Koristiti očigledna nastavna sredstva, didaktički materijal i informacione tehnologije u cilju lakšeg razumijevanja nastavnih sadržaja a naročito apstraktnih pojmova.
- Raditi, u skladu sa pozitivnim praksama u okruženju, na stvaranju modela rasporeda časova za učenike kako bi se časovi teorije i prakse održavali u prihvatljivom dnevnom opterećenju za učenike.
- Razmotriti i usvojiti kriterijume ocjenjivanja po ishodima učenja, na svim nivoima postignuća (osnovnom, srednjem i višem), upoznati učenike sa njima i dosljedno ih primjenjivati.
- Ispitati uzroke velikog odstupanja ocjena kod nekih učenika između ocjene iz teorije i praktičnog dijela.

Zdravstveni tehničar

Sve škole obezbjeđuju osnovne uslove za praktičnu nastavu i motivisane učenike, ali postoje manjkavosti u planiranju, praćenju kvaliteta, evidenciji ocjena i uključivanju učenika u projekte koji doprinose stručnom i profesionalnom razvoju.

Bijelo Polje: Nastava se djelimično planira kroz godišnje planove i ishode učenja, ali ne postoji praćenje kvaliteta praktičnog obrazovanja. Praktična nastava iz određenih modula se realizuje u Opštoj bolnici i školskim učionicama, bez formalnog ugovora o saradnji sa bolnicom. Atmosfera je radna, učenici aktivni i disciplinovani, ali biblioteka ne posjeduje odgovarajuću literaturu, a učenici nisu uključeni u projekte koji doprinose stručnom napredovanju. Kriterijumi ocjenjivanja postoje, ali su nedovoljno razrađeni.

Podgorica: Praktična nastava se realizuje u Kliničkom centru Crne Gore. Učenici redovno pohađaju nastavu i nose propisane uniforme. Nastavnici vode evidenciju o dolascima i imaju pismene pripreme.

Berane: Praktična nastava se realizuje u Kliničko-bolničkom centru Berane i Domu zdravlja “Dr Nika Labović”. Raspored časova je pravilno organizovan, učenici redovno pohađaju nastavu i nose uniforme. Nastavnici posjeduju većinom stručne kvalifikacije, ali neki ljekari nemaju licencu za rad u obrazovanju. Učenici učestvuju u sekcijama i takmičenjima, ali nisu uključeni u projekte za stručno napredovanje. Evidencija ocjena je redovna, ali zamjena koordinatora otežava praćenje procesa.

Plav: Praktična nastava je pravilno raspoređena, realizuje se u školskim kabinetima i u saradnji sa JZU Dom zdravlja “Dr Branko Zogović”. Nastavnici su stručni, učenici motivisani i aktivni. Planiranje resursa i praćenje kvaliteta praktične nastave su nedovoljno razvijeni. Sekcija „Mladi hemičari“ je jedina vanškolska

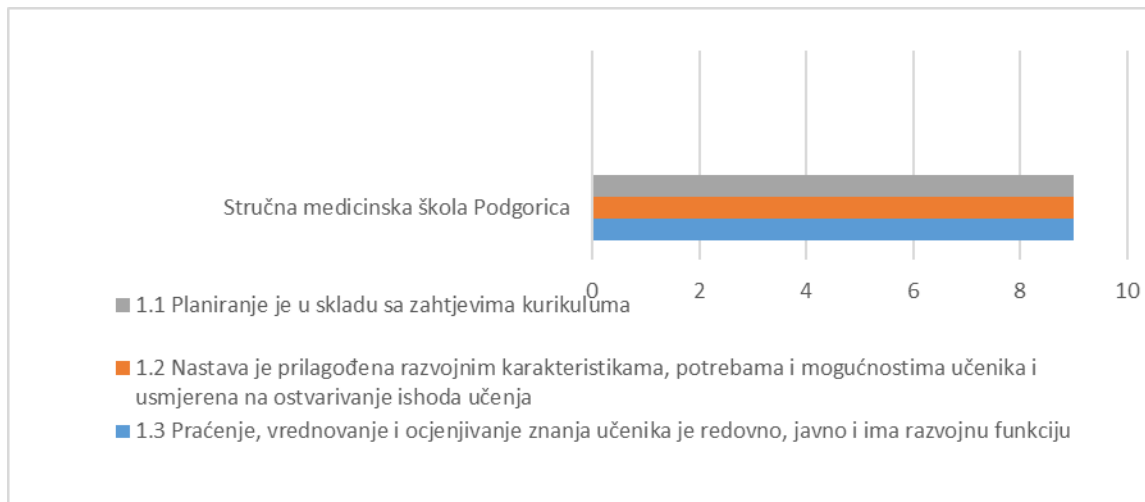
aktivnost, a školska takmičenja iz oblasti zdravstva nisu realizovana. Evidencija ocjena je djelimično nepravilna.

Zaključak: Sve škole obezbjeđuju osnovne uslove za praktičnu nastavu i motivisane učenike, ali postoje manjkavosti u planiranju, praćenju kvaliteta, evidenciji ocjena i uključivanju učenika u projekte koji doprinose stručnom i profesionalnom razvoju.

Preporuke:

- Planirati obuku nastavnika za implementaciju modularizovanih obrazovnih programa, kako bi se uklonili nedostaci u pisanju planova rada.
- Naznačiti, u planovima rada zapažanja, komentare i preporuke stručnih organa za unapređenje istih.
- Planirati i pripremiti interne pisane materijale za učenike.
- Planirati upotrebu raspoloživih resursa škole.
- Planirati aktivnosti za praćenje kvaliteta praktičnog obrazovanja.
- Planirati hospitacije od strane organizatora praktičnog obrazovanja i pedagoga škole.
- Izdvojiti Stručni aktiv medicinske i farmaceutske grupe predmeta iz aktiva biologije, hemije, prehrambene, farmaceutske i zdravstvene grupe predmeta.
- Planirati i realizovati časove dopunske i dodatne nastave, stručnih sekcija, oglednih/uglednih časova i hospitacija.
- Planirati formiranje kabineta za farmaceutsku grupu predmeta i potpisivanje ugovora sa poslodavcima (apotekama, farmaceutskim kućama i sl.), kako bi se praktična nastava realizovala shodno zahtjevima obrazovnog programa.
- Planirati formiranje kabineta Anatomije i Zdravstvene njege, nabavku nastavnih sredstava za praktičnu nastavu, kako bi se ista realizovala shodno zahtjevima obrazovnog programa.
- Planirati preraspodjelu časova u skladu sa stručnim kvalifikacijama nastavnika.
- Potpisivati ugovore sa poslodavcima kod kojih učenici imaju praktičnu nastavu.
- Podsticati kritičko mišljenje, istraživački duh i kreativnost kod učenika, uz razvoj pojedinih ključnih kompetencija.
- Posvetiti pažnju ambijentu učionice u cilju zadovoljenja estetsko-saznajnih potreba učenika.
- Obezbijediti neophodnu stručnu literaturu unutar školske biblioteke.
- Uključivati učenike u realizaciju projekata koji su od značaja za njihovo stručno i sveukupno napredovanje.
- Planirati usaglašavanje kriterijuma ocjenjivanja u okviru Stručnog aktiva, prilagođavajući ih specifičnostima stručnih modula, učenika i drugim okolnostima.
- Kontinuirano evidentirati aktivnosti i postignuća učenika i pružiti im blagovremenu povratnu informaciju o postignućima.
- Detaljno analizirati uspjeh učenika i predložiti mjere za poboljšanje.
- Razmotriti mogućnost rada organizatora praktičnog obrazovanja u dvije smjene kako bi se omogućilo praćenje kvaliteta realizacije praktične nastave u obje smjene, pošto škola ima dva organizatora praktičnog obrazovanja. (Bijelo Polje)
- Uspostaviti međusobnu dinamičniju saradnju svih škola koje realizuju program Zdravstveni tehničar u Crnoj Gori.

Zubni tehničar i stomatološki asistent

Realizacija modula koji sadrže teorijski i praktični dio, radi adekvatne realizacije zajednički se planira.

Pregledom sveske stručnog aktiva utvrđeno je da sadrži prije svega godišnji plan i program aktiva, zatim sve zapisnike koji ukazuju na razvojne aktivnosti sa definisanim kriterijumima ocjenjivanja kako za praktični oblik nastave, tako i za teorijski oblik nastave na osnovu čega učenik dobija određenu ocjenu.

Prilikom posjete časova, prostor za učenje je savršeno prilagođen zahtjevima ovog programa prije svega savremenom IT tehnologijom, posjeduje nastavna sredstva i svu potrebnu opremu za realizaciju ishoda učenja.

Praktična nastava kod poslodavca nije realizovana zato što škola posjeduje vrhunski opremljene stomatološke ordinacije i zubne tehnike gdje se kvalitetno realizuje praktična nastava za sva četiri razreda škole.

Evidencija o realizaciji praktične nastave postoji u odjeljenjskim knjigama.

Savršeno je uklopljen broj učenika u prostorne uslove gdje se održava praktična nastava u školi za sve aktivnosti u okviru više ishoda i više modula.

Atmosfera na časovima je radna, nastavnici u svojim instrukcijama jasni, precizni, posvećeni svim učenicima, uvijek spremni da se vrate na prethodno pređeno radi pojašnjenja ukoliko postoji interesovanje od strane učenika. Na taj način su jasno uskladili nastavni proces sa razvojnim karakteristikama učenika.

Većina učenika u tim odjeljenjima je davala povratne informacije i pokazala motivisanost za učenjem.

Nastavnici u toku časova koriste kombinaciju nastavnih metoda, ali najčešće su zastupljeni rad u paru i frontalni oblik rada.

Učenje je zasnovano na upotrebi raznovrsnih sredstava i opreme (stomatološka stolica, artikulatori srednjih vrijednosti, tehnički motori, projektor i dr.)

Na osnovu anketa može se konstatovati da su učenici jako zadovoljni nastavnicima i da postoji visok nivo međusobnog poštovanja.

Kriterijumi ocjenjivanja jasno usaglašeni, odnosno definisani za teorijski i praktični oblik nastave i detaljno se analiziraju postignuća učenika svaki drugi mjesec.

Prilikom praktične nastave nastavnici prakse vrednuju postignuća učenika i blagovremeno im pružaju povratne informacije o tim postugnućima.

Preporuke:

- U skladu sa aktivnostima i predviđenim brojem časova u cilju dostizanja ishoda učenja, planirati dvije ili tri posjete u toku jednog polugodišta prilikom realizovanja praktične nastave kod poslodavca, kako bi učenici jasno mogli da povežu stečena znanja u školi sa realizovanim u praktičnom obliku nastave.
- U nastavnom procesu ubaciti dodatne metode aktivne nastave i oblike rada.
- Obezbijediti učešće poslodavca u procesu praćenja i bolje realizacije praktične nastave.

1.1.7 OPŠTA ZAPAZANJA, ZAKLJUČCI I PREPORUKE:

Planiranje i pedagoška dokumentacija:

- Ažurno i precizno planirati godišnje i operativne planove rada, u skladu s kurikulumom i ishodima učenja.
- Voditi urednu evidenciju o realizaciji praktične nastave, uključujući i aktivnosti kod poslodavaca i profesionalnu praksu.
- Uključivati osvrt na ostvarene ishode i prilagođavati planove na osnovu rezultata praćenja i evaluacije.

Motivacija učenika:

- Raditi na motivaciji učenika, smanjenju izostanaka i podsticanju interesa za praktičnu nastavu.
- Organizovati školska i vanškolska takmičenja, sekcije, projekte i prezentacije za učenike.
- Njegovati atmosferu saradnje, discipline i kreativnosti na časovima.

Profesionalni razvoj nastavnika:

- Potrebno je kontinuirano raditi na unapređivanju stručnih kompetencija nastavnika praktične nastave
- Potrebno je kontinuirano raditi na unapređivanju mekih vještina nastavnika praktične nastave
- Potrebno je kontinuirano raditi na unapređivanju kompetencija nastavnika za rad sa učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama u stručnim školama
- Unapređivati rad stručnih aktiva i dokumentovati razvojne aktivnosti.

Materijalno-tehnička opremljenost:

- Potrebno je kontinuirano ulagati u opremu, sredstva za rad u školi, opremanje školskih radionica
- Uprava škole u saradnji sa nastavnicima iz struke treba da rade na maksimalnom korišćenju opreme i sredstava kojima u školi već raspolažu
- Učionice i kabinete opremiti edukativnim materijalima, didaktičkim sredstvima i multimedijom, i učiniti ih stimulativnim za učenje.

Metodika i nastavni proces:

- Primjenjivati savremene metode nastave: aktivno učenje, grupni i projektni rad, domaće zadatke, praktične zadatke.
- Osigurati međupredmetnu korelaciju i timski rad među nastavnicima stručnih i opšteobrazovnih predmeta.

- Planirati i realizovati ogledno-ugledne časove, horizontalne hospitacije i razmjenu iskustava.

Saradnja sa socijalnim partnerima:

- Razvijati i proširivati saradnju s poslodavcima i drugim socijalnim partnerima radi kvalitetnije realizacije praktične nastave i profesionalne prakse.
- Uključivati poslodavce i mentore u praćenje i ocjenjivanje učenika.

Uključivanje zajednice:

- Aktivnije uključivati roditelje i lokalnu zajednicu u proces opremanja, promocije i unapređenja obrazovnog programa.
- Raditi na promociji obrazovnih programa u osnovnim školama radi povećanja upisa.
- Potrebno je podsticati škole da motivišu učenike i nastavnike da učestvuju na takmičenjima, naročito onim koja se tiču struke.
- Unaprijediti eksterni nadzor povremenim vanrednim angažovanjem timova u kojima će biti uključeni predstavnici poslodavaca.

2. UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE ŠKOLOM

Kvalitet upravljanja i rukovođenja ustanovom procijenjen je u devet škola, i to sa veoma uspješno u jednoj školi i u svim ostalim sa uspješno. Srednja procjena ove ključne oblasti je 7,22. Ova oblast nije procijenjena sa zadovoljava ili ne zadovoljava ni u jednoj od devet posjećenih škola u kojima se utvrđivao kvalitet rada u ovoj oblasti.

Najbolju procjenu kvaliteta ima standard „Direktor stvara podsticajno okruženje za učenje, profesionalni razvoj i napredovanje zaposlenih“, gdje su dvije škole procijenjene sa veoma uspješno, a sedam škola je procijenjena kao uspješno. Srednja procjena ovog standarda je 7,22. Standard sa najnižim nivoom ostvarenosti je „Planiranje i programiranje rada u funkciji je unapređivanja rada škole“. Od devet posmatranih institucija, u jednoj je procijenjen sa veoma uspješno, a u ostalim sa uspješno. Srednja procjena ovog standarda je 6.72.

1. SMŠ Bećo Bašić, Plav
2. Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola, Nikšić
3. Srednja stručna škola, Bijelo Polje
4. Stručna medicinska škola, Podgorica
5. Srednja medicinska škola "Dr Branko Zogović", Berane
6. Srednja ekonomska škola "Mirko Vešović", Podgorica
7. Srednja mješovita škola "Vuksan Đukić", Mojkovac
8. Srednja stručna škola "Ivan Uskoković", Podgorica
9. Srednja mješovita škola "Mladost", Tivat

Prednosti:

- U Školama je uspostavljena optimalna organizacija rada sa jasno definisanim ulogama i odgovornostima zaposlenih.
- Većina direktora kontinuirano prate rad formiranih timova i usklađuje njihove aktivnosti sa potrebama Škole.
- Rad direktora je transparentan
- U Školama vlada saradnička i konstruktivna atmosfera.
- Učenici i zaposleni su upoznati sa Kućnim redom i uspješno ga implementiraju.
- Škole imaju formirane Timove za profesionalni razvoj na nivou škole.
- Urađeni su uglavnom korektni Planovi profesionalnog razvoja na nivou Škole, po preporukama Zavoda za školstvo i Centra za stručno obrazovanje.
- Nastavnici uglavnom imaju Lični plan profesionalnog razvoja, kao i podršku uprave da u kontinuitetu rade na profesionalnom razvoju i unaprijede svoja stručna znanja i sposobnosti.
- Nastavnici su informisani o mogućnostima napredovanja u viša zvanja i iste i koriste.
- Direktori obezbjeđuju podsticajnu, sigurnu i prijatnu sredinu za učenje u kojoj se učenici osjećaju prihvaćeno, bezbjedno i zaštićeno.
- Uprava i stručna služba su na raspolaganju kako učenicima, nastavnicima tako i roditeljima.
- Uprava radi na obezbjeđivanju uslova da Škola bude zdrava sredina, svima pristupačna, i da zadovoljava određene higijenske standarde.
- Škole uglavnom obezbjeđuju dodatna finansijska sredstva za unapređenje rada ustanove.

- GPRŠ je uglavnom usklađen sa Programom razvoja škole i odražava specifičnosti škole, ima vrijednost kao administrativni i pedagoški dokument i predstavlja zbir različitih planova rada subjekata u školi koji su uglavnom operativni.
- Izvještaj o realizaciji godišnjeg plana rada škole uglavnom odražava realizaciju planiranih sadržaja.

Nedostaci:

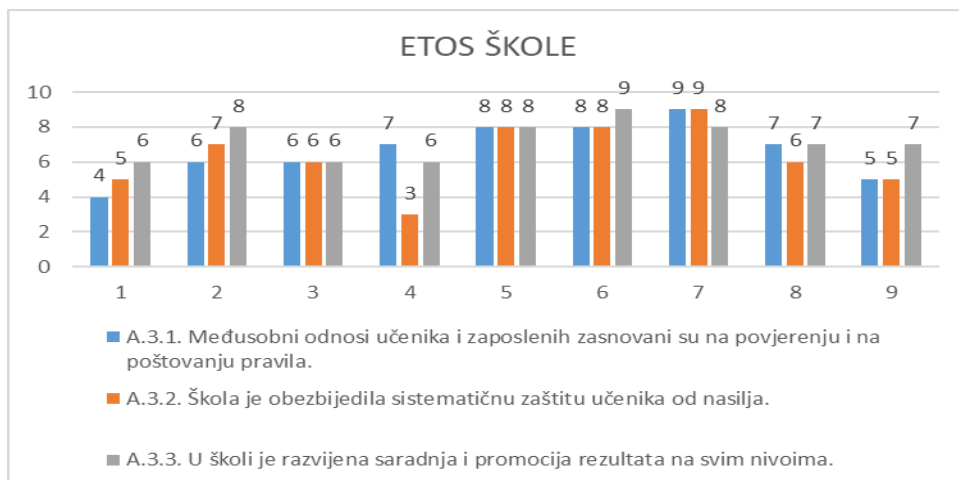
- Neredovnost samoevaluacije, kao i nedovoljno korišćenje informacija iz procesa samoevaluacije za osiguranje kvaliteta nastave i učenja.
- U nekim ustanovama nedostaje plan pedagoško-instruktivnog rada od strane direktora i stručne službe i nedostaje izvještaj nakon obilaska časova sa prijedlogom mjera za unapređenje nastave.
- Prilikom izrade Godišnjeg plana rada škole (GPRŠ) ne uzima se u obzir mišljenje svih relevantnih učesnika u radu škole. Nastavničko vijeće ne razmatra na kvalitetan način Godišnji plan rada škole. GPRŠ često nije usklađen sa Programom razvoja.
- Program razvoja škole nije zasnovan na rezultatima eksterne evaluacije i samoevaluacije.
- Nedostaju izvještaji o realizaciji planiranih aktivnosti.

Preporuke:

- Posebnu pažnju posvetiti procesu samoevaluacije na obukama direktora, kako bi škole samoevaluaciju redovno sprovodile na propisan način. Informacije iz procesa samoevaluacije koristiti za unapređenje i osiguranje kvaliteta nastave i učenja.
- Informisati direktore o Standardima kompetencija za nastavnike, kako bi na adekvatan način mogli da ih prate, uz vođenje propisane evidencije.
- Unaprijediti pedagoško-instruktivni rad direktora i stručnih službi.
- Program razvoja škole vezati za rezultate interne i eksterne evaluacije, na propisan način sačiniti Plan unapređenja kvaliteta nakon evaluacija i pratiti njegovu realizaciju.
- U izradu Godišnjeg plana rada škole moraju se uključiti svi učesnici obrazovno-vaspitnog procesa. Na sjednicama Nastavničkog vijeća kvalitetno razmotriti nacrt GPRŠ, prije nego što se ovaj nacrt uputi Savjetu roditelja na davanje mišljenja, odnosno kasnije Školskom odboru na usvajanje. Godišnji plan rada škole mora proisticati iz Programa razvoja.
- Uvrstiti u Godišnji plan rada planove i odgovornosti za prevenciju i zaštitu učenika od nasilja i zlostavljanja.
- Raditi na obezbjeđivanju materijalnih uslova za obrazovanje dece sa posebnim obrazovnim potrebama.
- Voditi urednu bazu o saradnji sa poslodavcima.

3. ETOS ŠKOLE

Kvalitet etosa procijenjen je u tri ustanove sa zadovoljavanjem, a u ostalih šest sa uspjehom. Najnižu ocjenu dobio je standard „A.3.1. Međusobni odnosi učenika i zaposlenih zasnovani su na povjerenju i na poštovanju pravila“ – 6,73, gdje su dvije škole dobile ocjenu zadovoljavanja, šest uspjehom i jedna veoma uspjehom. Najveću ocjenu dobio je standard „A.3.2. Škola je obezbijedila sistematičnu zaštitu učenika od nasilja“ – 7,08, gdje su tri ustanove dobile ocjenu zadovoljavanja, pet uspjehom i jedna sa veoma uspjehom. Prosječna ocjena ovog standarda u svih devet škola u kojima je ocjenjivan je 6,98 – uspjehom.

1. SMŠ Bećo Bašić, Plav
2. Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola, Nikšić
3. Srednja stručna škola, Bijelo Polje
4. Stručna medicinska škola, Podgorica
5. Srednja medicinska škola "Dr Branko Zogović", Berane
6. Srednja ekonomska škola "Mirko Vešović", Podgorica
7. Srednja mješovita škola "Vuksan Đukić", Mojkovac
8. Srednja stručna škola "Ivan Uskoković", Podgorica
9. Srednja mješovita škola "Mladost", Tivat

Prednosti:

- Škole imaju Kućni red istaknut na oglasnim tablama a čija pravila učenici i zaposleni uglavnom poštuju.
- Rezultati anketa pokazuju da u školama uglavnom vlada pozitivna i saradnička atmosfera među svim učionicima nastavnog procesa.
- Uvidom u ankete zaključujemo da se učenici uglavnom osjećaju bezbjedno u školi.
- U većini škola učenici su mišljenja da se nastavnici jednako odnose prema svim učenicima.
- Škole su formirale Učenički parlament i podržavaju njegov rad.
- Škole su formirala Tim za prevenciju i zaštitu od vršnjačkog nasilja u školi.
- U većini škola učenici se izjašnjavaju da u slučaju problema imaju slobodu da se obrate odjeljenjskom starješini.
- Škole uglavnom imaju dobru saradnju sa lokalnom zajednicom, socijalnim partnerima i lokalnim medijima.
- Roditelji su pravovremenu obaviješteni o uspjehu i ponašanju učenika.
- Sve škole imaju formiran Savjet roditelja.
- Škola uvažava mišljenje i inicijative Savjeta roditelja.
- Škole promovišu ostvarene rezultate rada zaposlenih, kao i znanja i vještina učenika.
- Obilježavaju se značajni datumi, a posebna pažnja se posvećuje nediskriminaciji socijalno ugroženih i ranjivih društvenih grupa.

Nedostaci:

- Ima škola u kojima su učenici izrazili negativno mišljenje po pitanju bezbjednosti u školi.

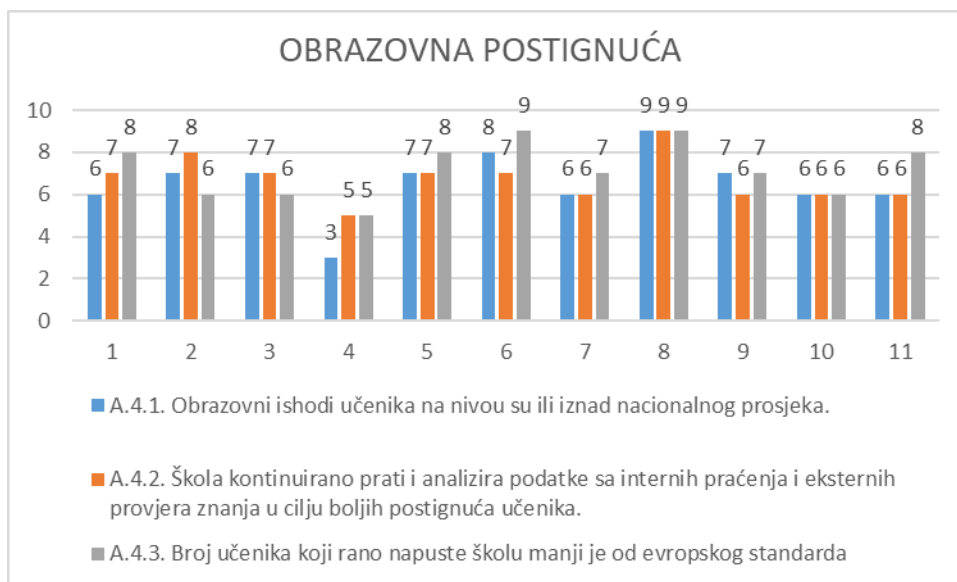
- Ima škola u kojima učenici tvrde da se nastavnici ne odnose jednako prema svim učenicima.
- Ima škola u kojima učenici navode da nijesu naišli na razumijevanje i podršku Uprave škole vezano za realizaciju pojedinih aktivnosti Učeničkog parlamenta.
- Predstavnici Učeničkog parlamenta ne učestvuju sjednicama Nastavničkog vijeća.
- U nekim školama Tim za prevenciju i zaštitu od vršnjačkog nasilja u Školi nije sačinio plan rada.
- Rezultati ankete pokazuju da u izvjesnom broju škola odnosi između učenika nijesu dobri.
- U jednom broju škola časovi odjeljske zajednice se ne održavaju.
- U nekim školama nijesu razrađene aktivnosti, odgovornosti i dinamika realizacije koje se tiču saradnje sa ustanovama i institucijama u lokalnoj sredini.
- U određenom broju škola roditelji se izjašnjavaju da nijesu informisani o odlukama i zaključcima Savjeta roditelja.

Preporuke:

- Razviti mehanizme podrške učenicima po pitanju bezbjednosti u školi.
- Identifikovati uzroke negativnih odgovora dijela anketiranih učenika kada je u pitanju odnos nastavnika prema učenicima i međusobnih loših odnosa učenika i u skladu sa tim preduzeti mjere.
- Raditi na edukaciji nastavnika o poštovanju ličnog integriteta i dostojanstva svakog učenika, ophođenju sa poštovanjem i uvažavanjem u svim situacijama
- Unaprijediti preventivne programe za učenike u oblasti mentalnog, fizičkog, seksualnog i socijalnog zdravlja.
- Potrebno je da škole maksimalno podrže rad i aktivnosti Učeničkog parlamenta.
- Obezbjediti učešće predstavnika Učeničkog parlamenta na sjednicama Nastavničkog vijeća.
- Sačiniti akcioni plan rada Tima za prevenciju i zaštitu od vršnjačkog nasilja u školi.
- Redovno realizovati časove odjeljske zajednice.
- Unaprijediti planiranje aktivnosti saradnje sa ustanovama i institucijama u lokalnoj sredini.
- Poboljšati informisanost roditelja o aktivnostima Savjeta roditelja.

4. OBRAZOVNA POSTIGNUĆA

Kvalitet ključne oblasti Obrazovna postignuća učenika je procijenjen na osnovu izvještaja u 11 posjećenih škola. Procjena je izvršena sa tri standarda navedena u tabeli.

1. SMŠ Bećo Bašić, Plav
2. Srednja pomorska škola, Kotor
3. Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola, Nikšić
4. Srednja stručna škola, Bijelo Polje
5. Srednja stručna škola, Bar
6. Stručna medicinska škola, Podgorica
7. Srednja medicinska škola "Dr Branko Zogović", Berane
8. Srednja ekonomska škola "Mirko Vešović", Podgorica
9. Srednja mješovita škola "Vuksan Đukić", Mojkovac
10. Srednja stručna škola "Ivan Uskoković", Podgorica
11. Srednja mješovita škola "Mladost", Tivat

Standard Obrazovna postignuća učenika procijenjen je sa uspješno u svih 11 posmatranih škola. Najmanju ukupnu ocjenu škole su dobile za standard „A.4.1. Obrazovni ishodi učenika na nivou su ili iznad nacionalnog prosjeka“ – 6.55, po jedna škola dobile su ocjenu zadovoljava i veoma uspješno, a ostalih devet uspješno. Najveću ocjenu dobio je standard „A.4.3. Broj učenika koji rano napuste školu manji je od evropskog standarda“ – 7.18, jedna škola je dobila ocjenu zadovoljava, dvije veoma uspješno, a ostalih osam uspješno.

Prednosti:

- Škole u kontinuitetu prate i analiziraju postignuća učenika sa eksternih provjera znanja
- Postignuća učenika na eksternoj provjeri znanja su u većini posjećenih škola približna nivou nacionalnog prosjeka.
- U većini škola na eksternim provjerama znanja je prelaznost 100%.
- Evidencija o obrazovnim postignućima vanrednih učenika vodi se u skladu sa propisima.
- Vanredni učenici redovno se informišu o organizaciji i pripremi nastave i rezultata ispita.
- Škole uredno vode evidenciju o izrečenim vaspitnim mjerama.
- Škole sprovode mjere i aktivnosti sa ciljem smanjenja broja izostanaka.
- Broj isključenih učenika u posljednje tri godine je u padu.

- Broj učenika koji napusti školu manji je od evropskog standarda koji iznosi 10%.
- Postignuća učenika sa posebnim obrazovnim potrebama su u većini slučajeva uspješna i u skladu su sa planiranim ishodima.

Nedostaci:

- Stručni organi u školama ne vrše redovne analize uključenosti učenika u dopunsku i dodatnu nastavu i njihov uticaj na postignuća učenika.
- U školi se ne vrši detaljna analiza ocjena po predmetim nastavnicima, uporedna analiza i ne predlažu se mjere i aktivnosti za poboljšanje obrazovnih postignuća.
- Na eksternoj provjeri znanja, u pojedinim predmetima, odstupaju od školskih ocjena.
- Na sjednicama nastavničkog vijeća ne analiziraju se postignuća na eksternoj provjeri znanja, samim tim izostaju preporuke.
- Većina škola ne posvjećuje dovoljno pažnje kontinuiranom učešću učenika na školskim i višim nivoima takmičenja.

Preporuke:

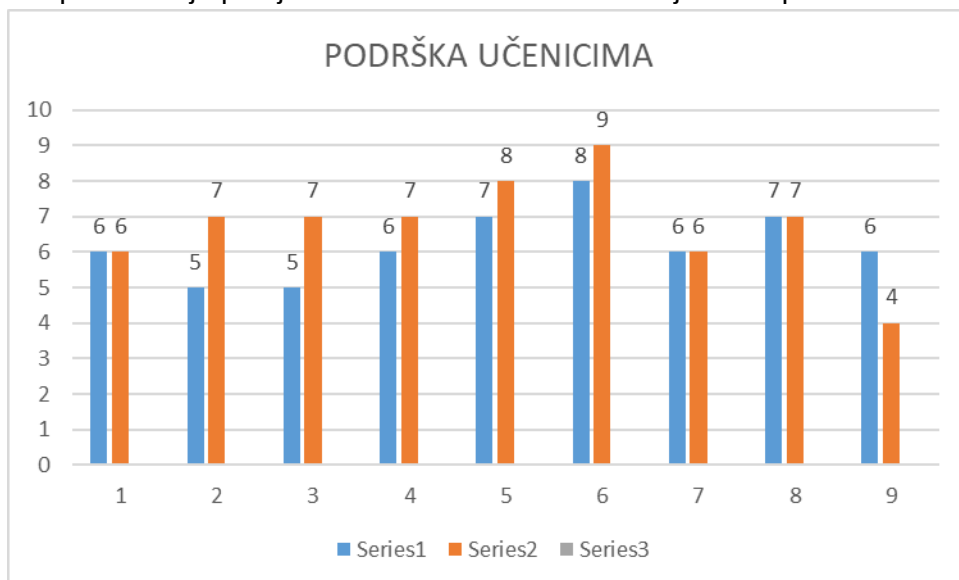
- Unaprijediti planiranje, realizaciju i evidenciju dopuske i dodatne nastave.
- Raditi kvalitativnu analizu postignuća učenika na eksternoj provjeri znanja.
- Raditi analizu procenata prelaznosti i srednje ocjene po predmetima, analizu po predmetnim nastavnicima, uporednu analizu i na stručnim organima utvrditi uzroke niskih postignuća i predložiti mjere za poboljšanje uspjeha.
- Nastavnicima omogućiti obuku za prepoznavanje i rad sa nadarenim učenicima, kako bi povećali motivaciju učenika za učešće na školskim i višim nivoima takmičenja.
- Školama dati uputstva za primjenu mjera i aktivnosti za prevenciju ranog napuštanja školovanja.
- Promovisati programe za obrazovanje odraslih.

5. PODRŠKA UČENICIMA

Kvalitet ključne oblasti *Podrška koju škola pruža učenicima* procijenjen je na osnovu devet škola. Indikator „A 5.1 U školi se učenicima pruža podrška u vaspitanju i učenju” je u dvije škole procijenjen sa zadovoljava, dok je u sedam škola procijenjen sa uspješno. Srednja procjena ovog standarda je 6.75.

Indikator „A 5.2. Škola podržava i podstiče cjelovit razvoj učenika” je u jednoj školi procijenjen sa zadovoljava, u sedam škola sa uspješno, i u jednoj sa veoma uspješno. Srednja procjena ovog standarda je 7.10.

Ukupna srednja procjena ključne oblasti Podrška koju škola pruža učenicima je 6.92.

1. SMŠ Bećo Bašić, Plav
2. Srednja ekonomsko-ugostiteljska škola, Nikšić
3. Srednja stručna škola, Bijelo Polje
4. Stručna medicinska škola, Podgorica
5. Srednja medicinska škola "Dr Branko Zogović", Berane
6. Srednja ekonomska škola "Mirko Vešović", Podgorica
7. Srednja mješovita škola "Vuksan Đukić", Mojkovac
8. Srednja stručna škola "Ivan Uskoković", Podgorica
9. Srednja mješovita škola "Mladost", Tivat

Prednosti:

- Škole uglavnom realizuju programe podrške za praćenje i razvoj socijalnih i emocionalnih vještina učenika.
- U školama su uglavnom razvijeni mehanizmi podrške učenicima u vaspitanju, na osnovu analize učenja i vladanja.
- U većini posmatranih škola je razvijen sistem podrške i praćenja talentovanih učenika.

- U većini škola dodatna podrška realizovana je putem priprema učenika za takmičenja, kao i kroz rad sekcija/ klubova.
- U većini škola se vodi briga o učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama.
- Učenici se upoznaju sa svojim pravima i obavezama.
- Predstavnici Učeničkog parlamenta povremeno učestvuju u radu stručnih organa škole.

Nedostaci:

- U većini škola na nivou stručnih aktiva nije razvijena strategija za dodatnu podršku učenicima koji sporije napreduju u savladavanju nastavnog gradiva i za učenike koji pokazuju posebno interesovanje za proširivanje znanja iz određenih nastavnih oblasti.
- U većini škola ne postoji adekvatna evidencija o časovima dopunske i dodatne nastave.
- U pojedinim školama se kasno počinje realizovati dopunska i dodatna nastava.
- U školama se ne vrši validna analiza uticaja dopunske i dodatne nastave na postignuća učenika.
- U većini škola zainteresovanost učenika za dopunsku nastavu je niska.
- Pojedine škole su samo djelimično obezbijedile podršku u profesionalnoj/karijernoj orijentaciji učenika kroz radionice i savjetovanje.
- Nastavnici rijetko rade pisane pripreme za rada sa učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama.
- U pojedinim školama učenici su izrazili nezadovoljstvo kada je u pitanju sloboda da se obrate stručnim saradnicima kada im je potreban savjet, pomoć i podrška.
- U pojedinim školama izostaje stručna pomoć pedagoško-psihološke službe.
- U pojedinim školama se rijetko organizuju radionice i savjetovanja na različite teme od interesa za učenike i nastavnike.
- Rijetko se realizuju vannastavne aktivnosti u skladu sa potrebama i interesovanjima učenika.

Preporuke:

- Na nivou stručnih aktiva razviti strategiju sa potrebnim elementima za dodatnu podršku učenicima koji sporije napreduju u savladavanju nastavnog gradiva i za učenike koji pokazuju posebno interesovanje za proširivanje znanja iz određenih nastavnih predmeta.
- Analizirati u svim stručnim aktivima uticaj dopunske nastave na postignuća učenika, a po Zakonu u smislu broja održanih časova.
- Voditi uredno evidenciju o održanim časovima dodatne i dopunske nastave.
- Razviti sistem identifikacije, podrške i praćenja talentovanih učenika.
- Unaprijediti izbor raznovrsnih vannastavnih sadržaja koje Škola nudi učenicima.
- Potrebno je sistematizovati evidenciju i raditi analizu o realizaciji vannastavnih aktivnosti za više školskih godina.
- Veću pažnju posvetiti usmjeravanju profesionalnog razvoja učenika.
- Voditi jedinstvenu evidenciju o realizovanim aktivnostima dopunske i dodatne nastave, kao i vannastavnih aktivnosti na nivou škole.
- U većoj mjeri realizovati programe podrške za praćenje i razvoj socijalnih i emocionalnih vještina učenika.
- Urađene IROP-e slati Zavodu za školstvo i Centru za stručno obrazovanje.
- Razviti mehanizme podrške RAE učenicima u savladavanju nastavnog gradiva, kao i obezbjeđivanja udžbenika i potrebnih resursa.

- U kontinuitetu pratiti vaspitna postignuća učenika, analizirati uzroke neopravdanih izostanaka i pojačanim pedagoškim djelovanjem raditi na smanjenju njihovog broja.
- Promovisati programe za obrazovanje odraslih.

KOMENTARI I ZAKLJUČCI

Na osnovu sumarnih analiza ključnih aspekata kvaliteta rada srednjih škola koje su tokom kalendarske 2024.godine obuhvaćene eksternom evaluacijom dolazimo do sljedećih zaključaka:

Srednja ocjena za stručne module-obrazovne programe je 6,92. Standardi su uglavnom ujednačeni, najbolje procijenjeni standard je Nastava je prilagođena razvojnim karakteristikama, potrebama i mogućnostima učenika i usmjerena je na ostvarivanje ishoda učenja, sa prosječnom ocjenom 7,10. Najslabije procijenjeni standard je Planiranje je u skladu sa zahtjevima kurikulumu procijenjen sa prosječnom ocjenom 6,75.

Prilikom komparacije kvaliteta rada ustanova, često se mogu se uočiti izvjesna pojedinačna odstupanja u pogledu dobijenih rezultata o ostvarenosti ključnih oblasti, odnosno standarda.

Od 2021. godine primjenjuje se nova metodologija izračunavanja srednjih vrijednosti, smanjen je broj ključnih oblasti za dvije oblasti, a promijenjeni su i težinski koeficijenti pojedinih ključnih oblasti prilikom određivanja ukupne srednje procjene.

Srednja procjena svih ključnih oblasti za srednje škole je 6.97, dok su pojedine ključne oblasti procijenjene na sljedeći način: A.3. *Etos ustanove* (6.98) i A.2. *Upravljanje i rukovođenje ustanovom* (7.22) su iznad tog prosjeka, a A.1.*Nastava i učenje* (6.92), A.4. *Obrazovna postignuća učenika* (6.82) i A.5. *Podrška koju škola pruža učenicima* (6.92) su ispod prosjeka.

Uporedni prikaz za, 2022, 2023. i 2024. godinu

Ključna oblast	2022.god.	2023.god.	2024.
A.1. Nastava i učenje	7.19	6.93	6.92
A.2. Upravljanje i rukovođenje školom	6.79	6.51	7.22
A.3. Etos škole	6.98	6.66	6.98
A.4. Obrazovna postignuća učenika	6.62	6.65	6.82
A.5. Podrška koju škola pruža učenicima	6.36	7.03	6.92

U posmatranom uporednom periodu (2022. - 2024) u obrazovno-vaspitnom radu srednjih stručnih i mješovitih škola došlo je do neznatnog ali kontinuiranog pogoršanja srednje ocjene u ključnoj oblasti A.1 Nastava i učenje. U ovoj oblasti srednja ocjena u 2021. godini je bila 7.19, u 2023. godini je 6.93, a 2024. 6.92. U svim ostalim oblastima je u odnosu na prethodnu godinu došlo do poboljšanja u prosjeku 5-10%.

Preporuke u cilju unapređenja obrazovno-vaspitnog rada ustanova date su u obrazloženjima o postignućima standarda kvaliteta.

Odjeljenje za kvalitet, istraživanja i kontinuirani profesionalni razvoj

Septembar 2025.godine